This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

http://books.google.com

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

+ *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.

+ *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.

+ *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.

+ *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página `http://books.google.com`

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

La vida de

sant Honorat arquebisbe de Arles

historiat e nouamẽt corregit y vn mestre en sacra theologia.

IOANNES · IOFFREDUS

Digitized by Google

Aci comença la vi-
da del benauenturat
sant Honorat arque
bisbe de Arles

Digitized by Google

Om en joan gami y mahomet ce duits p lo dimoni p inductio del qual la major part dla affrica e europa aguessen puertida: e p q̃ la surzia vil y abominable beret gia fos mes ampliada marcili: lo qual era rey despãya e de tot ponẽt e germa natural dlgrã rey angolã lo dit error defenia feya obtuar y colre dita secta a tots los q̃ aell subdits erẽ seguts q̃ lo empador de constãtinoble contracta matrimoni entre sa germana na elembroch y an drioch rey d nicomedia y d tota la senyoria dels romãs: en lo qual temps era mortal guerra entre lo dit empador e abu dach rey dla turquia de hõ lo empador ab lo fauor y socors de andrioch acõpãyat de molt astuta y esforçada gẽt axi be d peu cõ de caual prẽgue micea ciutat molt fort que ala frõ tera dls turchs staua: y asetia stretamẽt ascalonia q̃ fort ciu tat era y ãdrioch p suadit p la maluada elẽbroch muller sua adheria la aberetica secta mahometica drant la vnitat dla fe sancta y religio xpiana e poch ans que partis per al siti q̃ sobre ascalonia lo emperador de constãtinoble tenia sa mul ler elẽbroch dell concebeun fill dl qual cõ fos prẽyada poch ans del dia del part dormit semblali q̃ veya exir del seu ven tre vna colũpna dela qual la summitat al cel tocaua dela q̃l raigs tã resplãdẽts exiẽ q̃ del occident tota la tenebrosa hõ bra bãdejauẽ y p lo semblãt andrioch q̃ en lo dit siti descalo nia ꝓtra los turchs staua aq̃lla mateixa hora veu en somni q̃ sa muller vna flama d foch paria dela qual exien raigs tã clars q̃ la fosca y escura secta mahometica de tot lo ponent bãdejauẽ y quãt ells desperts foren lo dit sõpni p molts na turals philosophs ab intẽsa solicitut interptar ferẽ plos q̃ls fõ declarat cõ dena elẽbroch exira vn ifant q̃ d mahomet la porca secta d tot ponẽt lãçaria lo q̃ enells causa grã temor y

Digitized by Google

tristicia p lo ql andrioch feu treues ab los turchs ptrals qls lo siti tenia e cuytadamẽt vigue ala ciutat ahõ elẽbroch esta ua e p saluar ỏl naxedor ifant la vida q deuia ãpliar lo linat ge la hu ỏl altre dita visio astutamẽt amagarẽ. e quãt lo dit ifant fon nat feu li posar nom ãdrionich lo ql fõ donat acriar ab aqlla diligẽcia q a fill ỏ rey ptãyia recelãt empo la hu de laltre q nol matas. E quãt fon arribat a anys ỏ discrecio lo pare pq totalmẽt distas ỏla santa religio xpiana donali ỏla sua cort la mes viciosa gẽt en pãyia la ql als vãs ỏlits de aqst mõ ppbanitats y vicis lo acostumas e no obstãt ql joue dauãt aqlls qnt ala aparẽcia se mostras algũ tãt alegre nũ ca empo lo seu aio iclina a des honestat algũa. dauãt la ciu tat de nicomedia vna foreſt real grã espesa y delitable esta ua la qual ỏ diuersos arbres era arborada enlo qual loch lo empador cõstãti aui del dit andrionich p art y enginy ỏls ro mans vn real palacio edificat hauia a hõ les reals festes y emperials corts celebraua e aqui p que de tota conuersacio cristiana fos guardat feren criar linfant.

¶ Cap i. ij. com linfant vingue en noti= cia del nom de iesu christ y en quina manera per tres sancts hermitans fon conuertit.

Digitized by Google

Seguis vn dia q̃ quãt dis la foreſt dauall vn bell arbre ãdrionich ab ſos ꝓpãyons mẽjaua vingue vn joue criſtia :lo q̃l almoyna p amor ỏ ieſu criſt rey de padis demanaua.e cõ andrionich oys no menar ieſu criſt rey ỏ padis pẽſant q̃ ỏl ſenyor rey ſon pare amich o parẽt era:mana liberalmẽt ſos ſobuẽgut ỏla neceſ ſitat q̃ tenia:car ỏ tãta liberalitat lo dit ifant dotat era q̃ als q̃ en neceſſitat eſtauẽ prõptament ſubuenia. E quãt poch a pres ell ſen tornas al real palacio ỏ ſon pare fõ acceptat ab molta amor y familiaritat ỏ ſa mare y cõ recitas les coſes q̃ enla foreſt ſeguides li erẽ dix q̃ li era vẽgut vn joue criſtia:lo q̃l en nom ỏ ieſu criſt rey ỏ padis almoyna demanaua e vol gue ſaber ab diligẽt inq̃ſicio ſi parẽt o amich era ỏl ſẽyor rey ſon pare. E quãt la mare oys recitar al fill ſẽblants paules fon p grã dolor cruelmẽt nafrada:la q̃l pq̃ lo chich ifant en res nos alteras dix fill meu aq̃ll rey q̃ de pabis ſe nomena lo q̃l has oyt nomenar ni es ni fon rey ans era home encan tador q̃ per ſos maleficis fon ignominioſamẽt crucificat. E tots aq̃lls q̃ aq̃ſt encãtador colẽ e hõrẽ creſtiãs ſe nomenẽ: los q̃ls ſon tocats ỏ lebroſia e ſino ab ſanch ỏ ifants nobles ſanats eſſer no podẽ ſon homens blãchs ſuaus e pobres fic tes e ypocrits q̃ p eſſer viſt ſants ſciẽtmẽt ſe aſſaq̃ix enla ca ra. E daq̃uãt ỏ tota ꝙerſacio ỏ criſtiãs lo dit ifant ab grã ſolicitut e cura feu aptar la mare p q̃ ỏl nom ỏ ieſu criſt fe y doctrina de aq̃ll no vigues en noticia. E cõ grã augment a gues pres ẽlo mõ demahomet la malefica ſecta tota la ſgle ya enlo occidẽt era fortmẽt pſeguida e los creſtiãs cõ ſens tota hũamitat turmẽtats foſſen e ỏfenſor nẽgu tigueſſen ſo/ cors y adjutori ỏ ſols deu ſpauẽ cõ amãſuetes ouelles ſens reſiſtẽcia algũa en mãs ỏ ſos enemichs ſe liurauẽ:empo cõ aq̃ſta pſecucio duras tãt entrels criſtiãns de q̃ la ſgleya fon grãmẽt diminuida nſe ſenyor deu miſericordios e clement lo qual nũca deſempara als q̃ a ell piamẽt recorrẽ auẽt mer ce del ſeu poble aparegue a ſanct capras ſant magõci y ſant

Digitized by Google

leonci: los quals les liberals arts y estudis ỏla natural phi
losophia dexades en miradonia illa de mar heremitica vi-
da portauen manant los anassen en la real forest del rey de
nicomedia del qual lo fill qui Andrionich se nomenaua en
les coses dela santa fe catholica instruissen: car per medi da
quest ell deu eternalment ordenat tenia demahomet cessas
la bestial secta ỏ hon com letem deu apres del fi los medis
pera daquell ordena mogue la volũtat de Andrionich enla
dita forest ensemps ab los que en lo seu seruici estauen ix̃qs
acassa de hon restas ell espiritual cassa als sants hermitans
que enlo dit desert estauẽ: enlo qual com hi agues diuersos
animals saluatges per diuina voluntat los cassados ab los
cans mogueren vn ceruo: lo qual per saluar la vida dins la
forest espessa fogint feya lauia: al qual Andrionich desijant
atenyer dexats sos companyỏs apeantse del cauall tirãt de
la espasa per lo spes boscatgel seguia: e com agues anat vn
poch apoca distancia en aq̃ll desert horrible e molt solitari
veu vna balma: dela qual exien tres hermitans de antiga
edat e venusta: los quals enues ell los seus passos endreça
uen: e com lo infant los ves ab los abits esquexats les ca-
res per rabo de laspra penitencia grãmẽt alteraues fon fort
ment espantat pensant que fossen fantasmes: e com en algũ
temps tals coses agues vistes vehent se desemparat de sos
seruidos e familia ague gran temor no morts en aq̃ll aspre
desert e no podent fugir com tingues quasi ỏl tot perdudes
les forces humanes comença plorosament acridar: e quant
sant crapas ves lo chich infant espãtat acostãt se a ell ab be
nignes e suaus paraules lo acõsolaua dientli no temes fill
meu de veure anosaltres atu insolita vista: car sapies p cert
per manamẽt diuinal tres anys ha en aq̃st aspre desert ỏ tu
esperam la vengida: car demahomet la vil ley abominab-
le pels teus merits ade esser totalment destroida no temes
donchs fill meu venir ala salut tua e com lo venerable La-
pras anant enues ell apoch apoch ab suaus paraules mes

Digitized by Google

li parlaua tant linfant mes sespantaua mas finalment com molt agues plorat ell lo afalaga ab sanctes e benignes paraules donant li a entẽdre q̃ no era fantasma mas pur e ver home ell e los dos companyõs que ab ell estauẽ a hon com estiguessen vingue lo ceruo qui tãt segut auia tot suau e mãso e lanças dauãt ell lo qual com ves lo infant fon fortment admirat e posantrab temor lama sobrel cap del seruo. Bermana a sant capras per quant temps lo dit ceruo criat auia al qual resplonent ab suaus e benignes paraules dix aquest ceruo e tots los altres animals axi rationals cõ irracionals e generalment totes les creatures son ensi creades y apres en son esser cõseruades p mon deu senyor y mestre iesu crist ver deu e hom saluador vniuersal nostre. ¶Per reuerencia õl qual tots los animals feroces ami obeixen e a tots aq̃lls q̃ en son sant seruici: los seus sants manaments feelment observen. E com lo infant andrionich oys tal sentẽcia vehent los dits sants tan flachs despullats e pobres volẽt se informar õl senyor que tenien al qual tãt nomenauẽ apres altres moltes interrogacions dix ab semblant estil õ paraules. Bigau reuerẽts pares qui es aquest vostre rey senyor e mestre al qual p huir vos amagau vosaltres en tãt apartats lochs y orribles qui de tant vils y pobres robes vos dona lurea y tant scassa racio enlo menjar vos dona segons vẽs flaques corpulentes substancies y cares descolorides amostren si p culpa alguna axi castigant per tant larch temps vos tracta cruel cert nomenar lo podem Si empo per esperança algũa de esser en algũ temps remunerats ab tants treballs y fatigues fins ala mort lo seruiu venint axi la mort vana es cert vostra esperança. ¶Sant capras oydes semblants interrogacions e demandes veent quel infant andronich õl ver cami e senda de parahis distaua e per fals y enganos cami õl mõ y del diable passejãt anaua. Seguint la falsedat y errer daq̃ll brut y porch animal mahomet. Respos ales sues demandes dient aquell rey senyor y mestre en seruici del qual

Digitized by Google

noſaltres eſtam es rey de tots los reys y ſenyor de tots los
qui ſenyoregen vniuerſal creador dels cels y dela terra y de
totes les coſes que en ells eſtan: al qual totes les creatures
preſten obediencia com ſien totes conteſes enlo omnipoten
cia e virtut infinida de aquell: aqueſt es aquell lo qual enlo
principi crea los angels y la vniuerſal materia de totes les
corporals coſes dela qual forma los cels bils elements y to
tes les altres coſes que dins aquells ſon ornant los cels de
tant diuerſitat de eſteles ſignes y planetes donant los pro-
pis mouiments y influencies derant los ſegons ſos propis
mouimẽts en aqueſtes coſes baxes y inferiors influiſen do
tant la terra de tanta diuerſitat de herbes arbres y plantes
poſant hi de animals tantes ſpecies ſegons perfet y mes p
fet entrels quals crea aquell primer y antich pare noſtre a-
dam donant li per companyia aquella primera dona Eua
formada de vna coſtella treta del ſeu coſtat hon com ab to-
tes y tantes perfections creats foſſen poſals dins vn deli-
tos loch qui terrenal parabis ſe nomenaua manant los de
tots los fruyts ſino ỏ vn arbre mẽjaſſen e com per ſuggeſtio
diabolica rompent lo diuinal manament del vedat fruyt mẽ
jaſſen mana deu ell y tota la ſua poſteritat del dit paradis
foſſen lãçats e que ab propis treballs virqueſſen malabint
los en moltes altres coſes de hon com fos venguda la ple-
nitut del temps de gracia propi temps de miſericordia deu
lo pare primera pſona en tres les tres pſones q̃ enla vnitat
ỏla diuina eſſencia ſubſiſtẽ trames deu lo fill ſegõna pſona q̃
ỏl pare p lẽtenimẽt diuinal tenit la ſua eſſencia p obiecte en
tenẽt aq̃lla axicõ a ſuficiẽt pricipi naturalmẽt pcebeix y ema
na fent ſe ver home p̃nẽt hũana carn ỏ aq̃lla intacta y glio
ſa vge mare y ỏ tots noſaltres general aduocada ſatiſſima
maria axi q̃ en vna pſona diuina y hũana natura ab ſpecial
vnio vnides y colligades foſen adaq̃ſta pſona q̃ es ver deu
y ver home ieſucriſt nomenã: lo q̃l p repar lo pecat de aq̃lls
primers pecadors antichs parents nres. Iuſtãt malicioſa

Digitized by Google

mẽt cayphas y anna pilat sciẽtmẽt donãt la sentẽcia volgue morir dalt enla creu en aq̃ll mõt q̃ de caluaris nomena aq̃st crucificat es aq̃ll lo q̃l nosaltres crebẽ y adorã la lurea õl q̃l rebẽ nosaltres ab molts treballs y abstinẽcies en aq̃st mon verdad p cõfirmada sperança y blanca en laltre per caritat y gracia consumada.

Cap.iij.cõ se pti lo ifant andronich õls sants hermitãs e recõpta a son pare tot lo q̃ oyt e vist auia.

Om lo infant ãdronich agues oyt coses q̃ exce diẽ lo lum natural õel nr̃e entẽdre p special cõ curs y auxili õ deu la volũtat piamẽt affectada adherint ales coses q̃ sant capras li p̃dicaua :ja q̃ naturals rahõs atẽyer no podia cercaua rahõs pluasiues tals q̃ encara q̃ no p̃cebissen lacte õl creure q̃ nouamẽt engẽ drat auia empo siguint aq̃ll mostrassen la veritat del q̃ p fe nouamẽt confessaua del que sant capras lin formaua especi ficadamẽt responent als duptes que tenia : certificat ja an drionich deles coses que adeu en quãt deu dins si y enues les creatures y a ell mateix en quant home ptanyien son de voluntat de tornar al senyor Rey son pare per manifestar

Digitized by Google

li tot lo que vist y hoyt hauia per que rebent los dos lo sa/
grament del baptisme fossen ensemps vnits ab la vnio de/
la fe santa catholica. E quant sant capras veu que la volun
tat del joue era de tornarsen mana al ceruo lo guias fins al
loch hõ estaua lo cauall q̃ dexat auia bils cõpanyõs qui do
lorosament lesperauẽ: e axi presa benedictio dels reuerents
sancts pares capras leonsi e magõci scomẽça seguint lo cer
uo exir dela espesura õl gran boscatge e quãt arriba al loch
hon lo cauall dexat auia veent q̃ anaua errant per boscatge
desuias algun tant per pendrel. Lo ceruo empo enlaça los
seus corns entre les regnes õl cauall e atural ó q̃ andrioch
admirat e molt alegre pres lo cauall e caualcant sobre aq̃ll
seguial ceruo per aquell aspre desert: e quant per vingues a
la fi dela dita celua oy dolorosos veus e plants domens qui
cridant tristament clamauen la pdua de son senyor e prícep
andrionich qui tãt encomanda tenien: e com fos dells apo/
ca distancia ell conegue q̃ sos companyons eren qui per ell
dolorosament plorauen y axi corrent ab lo ceruo qui dauãt
li anaua vingue ala cara de aq̃lls qui apres de auer lo per/
dut tãt desijat lo tenien los seruidos com lo veren forẽ molt
alegres: e com veren lo ceruo axi domesticament criat vol/
gueren lo pendre: lo qual apartant se dela vista de aq̃lls tor
na ala balma hon los sants hermitans estauẽ. Andrionich
empo ab no poca cuyta torna al señor rey son pare per reue
larli lo amagat tresor que portaua ahon tom fos arribat re/
compta a son pare secretament en vna cambra tot lo q̃ vist
e oyt auia contãt li p orde tot lo q̃ per fe nouament adq̃sida
tenia axicõ de deu y de totes aq̃lles coses que ala sua natu
ral pfectio ptanyen: y en quant la sua pfectio resplandeix en
les obres dela vniuersal creacio y redempcio sufficient y ef
ficacissima y de moltes altres coses: enles quals se cõte to/
ta la fe nra santa catholica condubint lo adaq̃lla. De hõ cõ
lo pare ves enlo fill tal estil de paraules veẽt lo ab no poch
goig y alegria totalment cõfessar la santa ley cristiana recor

Digitized by Google

dantse del que en somnis vist hauia ans la natiuitat de an-
drionich mirant que de veritat tenia principi segons la in-
terptacio que pels doctes era estada feta fon ensi tãt trist y
enujat apres de auer possades les mans en lo fill qui tãt be
nigne homul y subjecte li era ensi mateix feu gran mutacio
estrenyent les dents com p fret les principals parts õl cors
se li desligaren õla cara la natural color del tot quasi perdu
da rõpe les sues reals vestidures batétse la cara com ba bo
me fora desi tãt tristament cridaua que cõuidaua aplorar a
tots los qui oyen. De hon se mogue molt gran remor en-
trels cortesans y cauallers de palacio y com dins de entrar
gosar no tinguessen donaren auis ana Elembroch senyora
reyna del que sentit auien: la qual ab no poch cuytats pas-
sos tota fora desi pensant que seria arriba ala porta dela cã
bra dins la qual los cauallers lo remor sentit hauien a bras
com entras e ves los plors q̃ pare y fill tenien e ves la gran
alteracio de propies cares scomença ademanar la causa de
cosa tant noua lo rey simulant la cas fingia esser altre la rey
na empo com segons natural quasi cõdicio de dona fos por
fidiosa volgue del tot esser informada: ala qual lo rey dix res
ponẽt be sa mostra senyora lo que en dies passats en somnis
vist auia aq̃st senyora en qui nr̃e goig y consolacio estaua a
quest qui nostre real sanch ampliar deuia ha de destroyr nos
tra ley y secta en nostres dies axi generalment ampliada:
car segons en ses paraules ma significat verdader cristia sa
mostra oydes tãt tristes noues recordãtse del q̃ ella tambe
somiat hauia fon ensi tant alterada q̃ corrumpuda tota en
sanch dona fi als seus dies acaba la sua vida y aplega ala
extrema dampnacio sua: e lo rey com ves dona elembroch
senyora reyna la mort tã prompta cruel y soptada tot defal
lint fora dels humans sentiments caygue en terra: als crits
õl infant qui lo pare y mare morts jahent en terra veya cor
regueren los cauallers qui mes promptes estauẽ vist lo trist
cas portauen acorts de lamentacio mesurada al so de tãt do

lozos planyer e preſos los coſſos que en terra ſahiē verē na
elembroch morta andrioch reſtant viu encara que ſens acte
dels humās ſentiments abeurat per gran doloz eſtaua y azi
donada honrrada y real ſepultura al cozs dela reyna los ca
uallers en retornar al rey y ꝓfortar y acōſolar aqll ſtudiauē.

Capitol. iiij. com apres mort de elem

broch lo pare treballaua en deſtroyr los bons conceptes ōl
fill andrionich arguint eſpecialment contra tres principals
articles dela ſanta fe catholica ço es incarnacio: euchariſtia
y reſurrectio.

Uant andrioch fon enſi algū tāt pduhit feu cri
dar a ſon fill andrionich per veure ſi ōla fe y cre
hença q̄ tenia deles coſes catholiques deuiar lo
poria lo qual cō fos eſtat en cōtinues lagremes
p̄ la ſoptada mort dela ſua mare planyent y cōdolentſe da-
quella cō ab ſeguedat tāta en aqll erroz auia finit los ſeus
dies ab total humilitat y filial reuerencia vingue dauant lo
ſenyoz rey ſon pare: al qual cō lo ves dix ab ſemblāt eſtil de
reprhensiues paraules mira mō fill de quāt mal eres cauſa
que per aqueſta folla y falſa opinio tua has cauſat la mort
de aqlla que era cōſolacio y final repos meu be y gloria tua
honrra y cōſell de tots mos regnes: q̄ la tua opinio ſia folla
clarament ſe demoſtra q̄ p̄ ſimples paraules de algū indo-
cte o ydiota de aqlls qui la ley criſtiana amagadamēt colen
vols obligar lo teu entenimēt acreure coſes q̄ a natural ra-
ho repugnē y venir cōtra noſtra comuna y famoſa opinio de
noſtra ley ſancta: la qual p̄ tots los teus tāt generalment es
eſtada augmentada que ſia falſa rahōs tals tant claramēt
ho demoſtrē que ſino home inſenſat pot creurel cōtrari e pri
merament quāt al que dius de ieſus qui ſegōs dihuē es ver
deu y home mira tu mō fill y en tu mateix recogitāt cōſidera
q̄ dos cōtraries coſes enſemps eſſer raho natural no com-
porta quin entenyment dōchs pot atorgar deu y lome eſſer

Digitized by Google

vna matexa cosa com mes repugnancia y ensi major distan
cia tinguê que quantes coses y aja creades. Sabs tu mon
fill quel creador es pura essencia que ensi nengũa composi
cio cõporta es aximateix eterna imutable essencia axi neces
saria que no pot dexar de esser infinida omnipotêt y p essen
cia bona inmaterial de hõ ensi grau algu de imutacio no ad
met ni potẽcialitat algũa ni pot esser vist ni oyt ni per nengũ
altre acte de nostres sentimẽts humans esser sentit si daltra
part mires lome veuras tot lo cõtrari y especialment en aq̃ll
qui los crestians deu nomenauen vn home vil pobre y deje
cte qui p sos ppis mals pecats y vicis fon molt ignominio
samẽt a mort sentẽciat: mira tu mõ fill cõ claramẽt repugna
que aquestes coses õ vna sola psona verificar se puguê que
vna mateixa persona deu sia y home creador y creatura pur
acte y essencia y de quatre elements cõposit: tenir lo esser ne
cessari y deixar de esser/esser mort e imortal/esser material y
sensible e inmaterial e insensible/esser benauẽturat y passar
tãt dolor y pena. Certa cosa es mõ fill si axi fos com dibuen
que aquell home fora estat totalment benauẽturat y pena al
guna sentir no poguera: dibuen encara mes auãt cosa q̃ no
sols al sentiment y a experiencia mas a natural rabo total
ment cõtradiu y repugna quel cors de aquest qui iesus se no
mena sots la blancor e redonea õl pa blãch y redo o de qual
seuol altra semblanca sia: es realmẽt cõtẽgut tã gran cõ era
enlo temps dela mort sua y aximateix la sanch sua enla sua
mort escampada sots la qualitat y quãtitat del vi esser real
ment cõtenguda: que ala experiẽcia y al sentiment repugne
apertament se demostra: car aquell cors cert seria grã pque
segõs ells aquella mateixa quãtitat que enla creu tenia aci
tenir cõfessen: com dõchs en cosa tã poca vn cors huma tan
grã tã format ab grauitat tãta pot esser contengut que nin
gun home mourel poria vem p clara experiencia que no ab
major difficultat mouen aquell apres la trãssubstãciacio se
gons ells dihuê esser feta que ans a rabo natural aximateix

Digitized by Google

repugna que en tantes parts y lochs tant distants vn mateix cors sia. Com donchs mon fill acoses que ensi tanta impossibilitat tenē has pogut obligar lo teu entenimēt acreure no mēys impossible es mō fill lo q̄ terceramēt aduerē que apres mort aquell ihesus resuscita y q̄ tots generalment apres mort resuscitarā a natural rabo: cert es molt cōforme que lo que vna vegada p corrupcio ha deixat de esser aquell mateix jamay tornara a esser en aço: axi cōuenē tots los sauis q̄ tenir lo cōtrari es totalmēt follia: not apartes dōchs mon fill de aquesta nra verdadera crehença: la qual buy del mon la major part aptament cōfessa y los sauis tots en aço generalment cōuenen: mira mō fill que tots los qui dela tua real genealogia son y deuallē en aquesta fe y verdadera crehença vibuē no vulles p tu mateix fer ley apartāt te de tāt famosa opinio de nostra ley sancta mira que aquesta colen tots los altres que axi mateix com tu la salut y vera beatitut eterna desijen: sabs be mō fill quāt gran senyoria yo be p tu cōquistada y axi mateix leo empador de ꝓstantinoble germa meu p no tenir fills atu per real senyor ha fet jurar enlo seu imperi a causa de que rosamūda tan bella donzella filla de arnulpho rey dels lombarts a tu per marit demana prenent enti tela germa natural de aquella acostāça germana tua p muller vsa: donchs mō fill dels bens tāts dels quals dotat eres y deixa apart semblants folles y falses opinions cristianes sino seras dela mia mort axicom dela tua mare causa.

¶ Capitol. v. com andrionich no podēt esser decebut p los delits y coses mūdanes responent al senyor rey son pare ab molta reuerencia y cortesia soltaua los argumēts q̄ cōtra la fe xp̄iana fets li hauia.

Quant andrionich agues oyt lo rahonamēt del senyor rey son pare p lo qual cōtra la fe sancta catholica p luadir lo volia ab benignitat molta altres rahōs q̄ cōtra los tres principals articles cō

tra la ley ſanta criſtiana fetes auſa homilment reſponêt de
ya: no ſab aſſimplicitat gẽs ſenyor ni afollia tenir affirmada
mẽt y creure aq̃ll deu y ſenyor q̃ de no res totes coſes ha cre
ades vnir aſſimateix natura bũana: car aqueſta vnio en deu
ningũa impfectio importa q̃ jatſia lo infinit vins ſi cõpoſicio
ningũa admeta ni coſa ningũa puga cõpondre que axi eſſer
part ja coſa altra mes pfeta ſi trobaria q̃ la coſa ifinida: es
empo molt be poſſible que enſi p vnio tinga la creatura vni
da q̃ encara q̃ totes les coſes eternalmẽt en deu ſien: mes p
fetamẽt que en elles mateixes y axi ſegons q̃ ſon en deu ab
deu vnir nos podẽ empo en algũa ſpecial forma y ,ppiã ma
nera ſon en ſi mateix ſegõs q̃ ab deu vnir ſe podẽ: dela qual
vnio y liga ſe ſeguix q̃ totes les coſes que ala hu cõuenen ỏ
laltre dir ſe poden ſegõs que rabo natural ỏ totes altres co
ſes ab qualſeuol vnio vnides claramẽt nos moſtra y axi ſen
yor no gens es repugnãt coſa q̃ vna mateixa pſona deu ſia
y home creador y creatura q̃ p ſemblãt vnio deu ſia home y
lo home ſia deu. car dos coſes cõtraries no pço que enſi ſon
molt diſtãts y diuerſes enſemps vnides eſſer no podẽ: mas
pço q̃ ſegõs ,ppia y natural cõdicio de aq̃lles repugnãts ſon
enſi y enemigues. de hõ jatſia entre deu y lo home diſtãcia
y aja infinida y diuerſitat major q̃ en totes les altres coſes
creades: ja pço cõtrarietat ningũa ſi troba puix no ya repu-
gnãçia: cõ la creatura toſtẽps eſtiga en obediẽcial potẽcia a
ſon deu y creador p qui te leſſer preſtãt li obediencia ell deu
puga fer della tot lo que a ell plaſenr li ſia. Tu es axi mateix
ſenyor coſa repugnant ni impoſſible vn cors ab quantitat y
grauitat tanta eſſer contengut ſots la blancor yls altres ac-
cidents ſenſibles del pa: car jatſia ,ppi acte ỏla quãtitat ſia
vmplir y pendre tant loch quant grã es lo cors: empo la na
turaleza y condicio propia ỏla quantitat enſi primer es y al
cors primer conue que vmplir loch com ſia medi y rabo per
hon tal acte conue al cors. que te quãtitat y axi encara quel
acte de vmplir loch a nẽgu ,puenir puga ſino te la rabo y na

Digitized by Google

tural medi q̃ es la quãtitat: y axi deu nils ãgels ni laia itelle
ctiua enlos homẽs loch p̃nẽ ni ocupẽ empo pot deu separ ỏ
la q̃ntitat lo acte axicõ ỏ q̃lseuol forma pot separar la opacio
cõuenient adaq̃lla y axi restara lo cors ab son natural orde
q̃l entrels altres homẽs se troba: ço es les parts ỏl cors axi
ordenades que al cap essent pumer totes les altres parts se
gons son orde segueixen: lo qual cors amagat sots algũs ac
cidents pque lentenimẽt en la fe y crebença de semblãt cosa
en merit grãment augmente pot fer deu molts lochs mire y
atots tinga p̃sencia y en loch tã chich estiga com si fos cosa
del tòt imaterial sens quãtitat algũa axi quasi cõ lanima en
lo cors del home troba que essent tota en tot lo cors no de
xa ja pço de esser tota en qualseuol part daquell: ni mou sen
yor lo preuere aquell cors ni pot moure com no stiga sots a-
quell natural modo que pa mourel la creatura requesit era
pero mou sols los accidents que alli se amostren ab aquella
grauitat que si troba y ans era axi resta quel sentimẽt major
pes no sent q̃ ans sentia y axi matex a rabo natural molt se a
costa lo que terceramẽt aduerẽ dela general resurrectio ỏls
morts y quel home resuscitar puga y que la cosa que p natu
ral corrupcio ha dexat de esser apres nouamẽt torne enlo es
ser que antigament tenia: car cõ lanima intellectiua sia pro
pia forma del home y ensi imortal e incorruptible comuna-
ment atorguẽ los purs naturals no apassionats p ppia ley
y secta. Seguirse que no restara finalmẽt sens lo cors de q̃
natural pfectio esser satorga: y axi en algũ tẽps tornara lo q̃
resurrectio los cristians nomenẽ de bon clarament se demo
stra senyor que no p simples paraules encara que totes ensi
veres sien mas p rabõs ppables es quasi forçat lo meu en-
tenimẽt acreure lo que p sentimẽts no puch attẽyer perque
augmentãt en merits enesta vida major gloria tinga en lal
tre ni sa deixar lo spiritual be delanima p lo be corporal del
mon lo que aci en algun temps ha de hauer fi dexant lo be
delanima que eternalment ha de durar en laltre. E quant

Andrioch conegue que nol podia mudar de son prepositt ell pres ensi gran tristor: e pensa ab gran diligencia tots los de luts e plaers del mon p los quals ell pogues contrastar al p posit de Andronich son fill e donali companyos jouès quil tirassen a beuer e menjars e a vanitats e a totes soberfluy/ tats: dalira part na costança sa germana induya per amone staments de son pare delitaual de tot son poder ab diuersos plaers: e ab jochs e ab moltes vanitats: e ab balls de don zelles e ab besars e abraçaments e ab tots delits vans mas lo seruidor de iesucrist axicom saui volèt esquuar les vani/ tats e plaers a son pare per tal que puyx liberalmèt pogues tornar los seus desigs a iesu crist e vehent aço que ell desija ua ell se alegraua marauellosamèt jugàt ab aquells q̃ juga/ uẽ/e rièt/e càtàt/e alegràt e mouèt los altres a tots jochs: e demostraua ò fora q̃ de tot en tot li fos oblidada la feeltat e la fermetat òla fe catholica: la q̃l empo ell portaua fermada dins son cor. dòchs axicò ha saui q̃ era istruyt òla fe encara que ell se demostras alegre als homens. ell empero curosa ment cercaua com pogues veure a sant capras e esser bap/ tejat. e menyspreaua la noblea de son linatge e la vanaglo/ ria del mon e la senyoria dels regnes e pensaua com se po/ gues donar al seruir de nostre senyor iesucrist.

Capitol. vj. com iesu crist li aparegue el consola: E li promes quel rebria ab son germa quil volia reuocar per los amonestaments del pare.

Lo pare cautelos conegue lo propositt del fill e trames cauallers que matassen los hermitans: mas nostre senyor Jesu christ trames a sent Ca pras vn angel mentre que ell offeria lo sacrifi/ ci a deu enla missa: e manifestali lo cas e manali que sen a/ nas ala ciutat que haua nom Erochea. E aqui troba/ ren vna nau apparellada. La qual lo portaria a ell e a sos companyons e a Andrioch e a Brima son germa en Yta/

Digitized by Google

lia.e de cõtinẽt sent capras sen ana ab sos ꝓpãyõs.e satisfeu curosament al manament del angel. E entretant andrioch pẽsant enganar son fill e de reuocar q̃ no vigues al sant bab tisme e crida amagadamẽt son germa fill seu germa den an

drioch q̃ era home molt va e alegre e donat fortmẽt als fets mũdanals e auisatenles coses daq̃st mõ e manifestali la a/ margor ỏ son cor e la follia de son germa e la desonor ꝑdura ble de son regne e dela sua ley e de deson linatge.e en dubir lo ab ꝓgaries e a ꝓmessiõs q̃ sesforças fermamẽt ỏ reuocar andrioch ỏla folla e falsa affectio q̃ ala fe catholica tenia:e quãt son germa hague oyt aço q̃ son pare li manifestaua ell se spãtaua:e pẽsa e vetla en q̃l manera ell pogues asi e ason germa lãçar ỏ tã grã vgõya:e ãdrionich entretãt turmẽtaua son cors ỏlicat e ꝓgaua deu diligẽtmẽt nit e dia q̃ ço q̃ ell ha uia en ꝓposit pogues cõplir ala sua honor e q̃ li ajudas e li donas bõ ꝓsell cõ ell fos descõsolat e en grã perill:e soptosa mẽt nr̃e senyor iesucrist q̃ may desẽpara als q̃ vamẽt ala sua sãta fe venẽ:estigue prop dell en resplãdor duna lũ molt cla ra ab grã multitut dangells:e dix al seu caualler nouell :mi ra q̃ yot rebre ab tõ germa enla ꝓpãya ỏls meus elegits als q̃ls sẽblaras en santetat y en vtut: y axi lo joue son spãtat ꝓ

la diuinal visio e p grã temor ana caure dauãt la cara ỏ nre
senyor: e axi spãtat ell no gosaua alçar lo cap q̃ pogues veu
re nre senyor iesu crist. mas oraua e dehia ab baxa veu e ab
lagrimes e temor. gres fas a tu senyor q̃ me has rebut en lo
collegi ỏlls teus mõges no p los merits meus: p la tua sola
benignitat. senyor nom vulles oblidar: nim lexes caure: per
les decepciõs de mõ pare follamẽt enujat cõtra mi: mas la
ma ỏla tua vtut senyor q̃ no sap defallir mẽ regisca em ỏfen
se tostẽps em porte a sant capras quim istruysca ỏls spũals
doctrines em faça esser digne ỏl regne celestial. e axi nre sen
yor iesu christ desaparegue dela vista de andrionich.

¶ Landrionich axi abũdãtmẽt ꝓfortat ỏla visio diuinal de
cõtinẽt senti ensi vna vtut diuinal donãt força al spit ỏl fuẽt
de deu andrionich de hõ pogues resistir atots los enemichs
de deu pẽsant ço q̃ son pare li auia dit e manifestat pres ho
ra couinẽt e abta ab la q̃l ell pogues plar ab andrionich son
germa e apartar ha vna part e dixli axi yo he vist nre pare q̃
esta molt yrat ꝓtra tu e may he pogut saber la causa pq̃: e p
ço pgue q̃ p amor mia si not vendra en enuig q̃ tum vulles
dir pq̃: e quãt andrioch aqstes paraules hoy dir a son germa
calla vn poch pẽsant ço q̃ nre senyor li auia ꝓmes: e mẽtre q̃
son germa espaua la resposta: ell estãt lo mirãt enla cara ell
veu vna grã claror q̃ls prẽgue als dos e vna veu crida sobre
ells axi. veniu beneyts ỏl meu pare e guãyareu lo meu reg
ne quius es apellat ỏl pricipi del mõ ença. adõchs los jouẽs
forẽ espãtats e la hu dells acostas alaltre e ells cayguerẽ en
terra e la claredat se parti ỏlls: e a cap de poch ells cobrarẽ
les forces e ells se leuarẽ de terra e mirarẽ tot lẽtorn e no ve
rẽ nẽgũa cosa: e ab grã temor dix son germa a ãdrionich. ger
ma molt car mostrã aço q̃ es estat e manã e veges q̃ vols q̃
faça car vna carn nos ha engẽdrats e vna amor nos partura
E lauors ãdrionich mostra a son germa lo deptumẽt e la tri
stor ỏ son pare. e lauors ell li manifesta lo seu bõ ꝓposit e tot
lo q̃ iesucrist li auia ꝓmes e lo misteri ỏla veu q̃ plat los ha

Digitized by Google

uia e dela claredat. E lauors son germa ab gran deuocio rē
bre tot ço q̄ son germa li auia respost. e illuminat ōl spit sant
lauors ell aferma e ꝓmes ō creure tot ço q̄ li auia dit e ꝓpo
sat andrionich e de voler venir al sant baptisme e desempa-
rar la gloria de aq̄st mō e de fuir nostre senyor iesu crist: e la
uors aq̄stos dos germās instrubits ōla fe de iesucrist apar-
tarēse dels pills de aq̄st mō e desempararē lo de tot en tot: e
molt souint entresi matexos secretamēt parlauē en qual ma
nera puix tost porié venir al baptisme p tal que renouellats
dela font ōl baptisme fos entre ells yna fe de pensés e yna
pietat de obres. E pensauē continuamēt en les obres p les
quals ells pogueſen plaure a nr̄e senyor iesu crist donāt als
pobres enses necessitats: e visitāt los malalts e liberalmēt
soltar e afranquir los catius encarcerats cristians.

¶ Capitol. vij. cō lo pare trametia sos fills al emperador e cō ells desempararē totes honors es do naren se al seruir de deu: e apres de hauer trobat sanct Ca-
pras anaren sen en ytalia y com per el camí foren fortment temptats per el diable.

Com aquestes dos lums tan clares: e tan grās nos pogueſſen amagar dins lo nuuol manifes-
tas a tots generalment que aquestos dos ger-
mās volien venir al baptisme hon forē ferits de greu amargor e plorauē los aricō si fossen morts: e com an-
drioch conegue lo ꝓposit de sos fills ell fon molt trist e plo-
ra axi cō q̄ ha perdut sos fills. e cercaua cauteloſament per qual manera los poria desuiar ōl bon proposit. E mana fer venir los nobles homens e dix los que li portaſen sos fills ha lempador de cōstantinoble: lo qual emperador desyaua molt q̄ ell pogues criar ha ādrionich aricō aq̄ll q̄ ell auia a dobtat p fill: pço q̄l pogues iformar ōles coses d̄l impi. car enlo palau ōl empador auia grā vanitat pço que la distācia dels lochs e p los entreualls ōl tēps e p la gloria delitable

Digitized by Google

del mõ e p moltes honors q̃ls ſerẽ fetes e p la benyuolença
õl emperador oblidaſen les aſpres abſtinẽcies e les falſes opi
niõs õls criſtiãs contraries a rabo e al ſentimẽt. e p̃q ſegõs
ab q̃ pſeueraria axi faria e p fretura de batejadors ſe apar-
taſſen õla cõcepcio q̃ auiẽ cõcebuda. Aparellades donchs
totes les coſes a ells neceſſaries. E rebuts los amoneſta-
mẽts e les doctrines de ſon pare: ab grã goig aqueſtos dos
germãs p̃ẽguerẽ ſon cami: e ſon guiador e cap dells orriol
ab gran companyia de altres moros. E com ells tardaſſen
molt de venir ala ciutat de cõſtantinoble ells vẽgueren ala
ciutat qui ha nom erochea: e aqui orriol p rabo dela ciutat
qui era molt delitoſa feu recrear los infants per algũs dies
E eſdeuench ſe que aqueſtos dos germans ab algũs jouẽs
dela dita ciutat perque no ſenujaſſen anaren per la riba õla
mar: e anant axi ells veren enla ribera õla mar ſent capras
ab ſos companyõs. E andrionich tãtoſt los conegue: e axi
mateix ell fon conegut per ells e moſtrals ſecretament a ſon
germa. E penſaren en quina manera ells porien parlar ab
ſent capras. E com los ſants hermitãs los coneguеſſen per
voluntat de deu ells ſen anaren en vn boſch qui era prop õ
aquella ribera. e axicom los jouẽs diſimulaſen ſi volgueſen
ſecretament parlar vn poch de partirenſe dels altres jouẽs
e entre los arbres del boſch ells entrarẽ a parlar ab los her
mitãs. e ſent capras benehils ab breu parlament ell ordena
ab ells q̃s leuaſſen õ bõ mati: e q̃ viguеſſen ala nau q̃ls era
pla ouinal, puidẽcia apellada. e enla nit quãt tots los dits
jouẽs forẽ adormits p lo ſupflu mẽjar e beure: e la vniuer-
ſitat õles ſtelles reſplãdis pus clarament q̃ no ſolia aq̃ſtos
dos bẽauẽturats germãs ſe leuarẽ p̃ſtamẽt. e molt gẽtilmẽt
ells obrirẽ les portes õls palaus: õſẽparãt liberalmẽt lo re
gne el iperi q̃ls era aparellat e la põpa e vana glͤia õ tot lo
mõ e la ſua terra tã õlitable: e los parẽts. e donarẽ aſimate
ros al ſuir õ ieſuxp̃ſt pobreſ õ tot e ells no portarẽ res ſaluo
les veſtidures les q̃ls eren mouſq̃s e molt excellẽts les q̃ls

Digitized by Google

ells acostumauen portar en les grans solemnitats deles su
es festes ab intencio que de aquelles pogueſen cobrir e abri
gar los sants hermitans. ¶ E quant aquestos dos infants
simples e innocents foren venguts ala mar senyantse enlo
nom de iesucrist pujaren enla nau. E ajudant la gracia diui
nal apres poch de tẽps ab ayre molt simple e suau ells ven
gueren en ytalia. Enlo qual loch lo diable contrari a tot be
torbant la mar e fent vents cõtraris ab gran remor de tem
pestat estigueren molts dies q̃ no pogueren nauegar. E per
los lamps qui cahien ab grans e ab terribles trons e ab grã
dissimes pluges: e ab la grã remor e brogit que la mar fahia
E encara p la gran tempestat ols ayres de tot en tot desem
parats de salut abaxarẽ les veles e posarẽse als perills ola
fortuna. Mas los sancts hermitãs corrẽt ala popa ola nau
ab humils oracios pgarẽ al saluador q̃ ell manas ala mar e
als vents q̃ estigueſen en pau. E tãtost foren exaudits p lo
redemptor e fon los donada gran tranquilitat enla mar en
manera que dins poch temps ells arribarẽ al port p ells tã
desijat mas los jouens fermament fundats enla fe de iesu
crist pacientment sofferiẽ les angustues dela mar e ols vẽts
e deles tẽpestats e los treballs ỏ sos coses. Mas lo diable
aparellat tostemps de cõgoxar los atribulats quãt veu los
seruents de deu multiplicar en virtuts ell dona grã cõgoxa
al cor dels jouens: car malament ell los feu somiar que son
pare dells p lenuig dells era mort axi cõ sera esdeuengut: e
que los turchs p fretura de princep hauien destrohit la ter
ra. e que sen hauien portada sa germana costãça: e que ells
ques dexaſſen daq̃lla horadura: E que sen tornaſſen: e que
anaſſen a socorrer la sua terra e ha cobrar sa germana. E
quant foren arribats ala riba aquells los sancts Hermi
tans la pobra robeta dela nau: e sent capras amonesta als
jouens e dix los que ixquessen ha terra. E quant los jouens
forẽ deuallats en terra e ells se regoneguerẽ es verẽ posats
en terra estrãya e fora de sos regnes e senyories es verẽ fo

ra de pare e de parents e amichs e ab gents no conegudes. e lo diable quils temptaua. E lauors ells hagueren vna fol la turbacio. E començaren ha pensar ço que auien vist e somiat. E tots trists abraçarense la hu al altre plorãt: e cascu se planyia e plorauẽ ꝓ cõ la hu auia enganat al altre. e cõ los jouẽs trists estugiessen en grã pensamẽt duptosos pẽsant en ãna manera eren estats enganats. E lauors ells pẽsaren e ordenarẽ com sen porien anar e ꝑ quin loch sen porẽ tornar ha nicodemia murãt ab gran ẏra los sancts hermitans e venguels en grã abominacio e grã menyspreu la vida e los habits e les pſones dels sants hermitãs. E pẽsant ells esser enganats ꝑ vils pſones sen anaren e partirẽ se dels seruẽts de deu sens pendre comiat. E pẽsarẽ que ꝑ la riba dela mar sen porẽ tornar: e q̃ vẽdriẽ les vestidures e ab aq̃lles porẽ loguar algũ hõ q̃ls guiaria ẏls portaria fins dis la sua terra

Capi. viij. com deu los delliura dela tẽptacio del diable els torna ha si mateixos es batejarẽ: y ỏ quina manera vẽguerẽ al loch de sant macobri.

Sent captas mirant los jouens plorant e planyent e penedintse del seu hõ ꝓpsit e q̃ sen eren anats sen dir

Digitized by Google

los res conegue que ells eren enganats per lo enemich dia
ble ell dexa la vianda que aparellaua pa ells e ensemps ab
sos companyons lãças en terra e ab grãs plors e lagrimes
cridauen pregant a nostre senyor iesucrist ab gran deuocio q̃
sa diuina magestat e bondat infinida los volgues delliurar
dela temptacio del diable. E com los barõs de deu p̃gassen
iesu crist ab humils pregaries plorant vn nuuol molt clar de
ualla del cel sobre ells. e la veu de iesucrist fon oyda distin-
tament dient axi. En nengũ temps no desemparare a vosal
tres ni ha aquells qui son orfens per mi e per la mia amor: e
mentre quels jouens sen anauen indignats andrionich mi-
raua ab gran malenconia si venien los hermitans e ell veu
vn nuuol clar caure sobre aquells e mostrau ha son germa: e
lauors ells estigueren espantats del que veyen. E axi mira-
ren darrere ells e veren los hermitãs que resplendié clara-
ment e iesucrist entre ells mostrant los lo que deuien fer e ab
lo dit nuuol ensemps pujasen al cel. E lauors ells forẽ molt
espãtats e reprengueren simatexos ỏla infidelitat e flaquea
de cor. E lauors los jouens confortats ỏla diuinal visio ha
guerẽ grã contricio de son defallimẽt e ab grã vergõya aba
xaren los vlls en terra. E a vna part nos gosauẽ acostar als
sants hermitãs. Mas sent capras los crida benignament e
manifestals les temptacions e los aguayts del diable e los
merits de aq̃lls q̃ls cõtrastẽ: e instrubils ỏles doctrines ỏla
fe de iesucrist: e enla esglesia ỏ sant pere q̃ era alli prop p ba
tejar los. E ha andrionich q̃ era home molt suau e bell e de
molta reuerẽcia posali nom honorat: e a son germa q̃ ab grã
aflictio auia pacientmẽt portades les passiõs ỏla mar e dels
frets e ỏles tẽpestats q̃ era verdader actiu e home molt sui
cial li posa nom venãci: e apres ell los p̃forta els dona a mẽ
jar ỏ bones viãdes. e quãt los jouẽs cauallers ỏ deu foren
renouellats e forẽ regenerats ỏla font ỏl baptisme donaren
asimateixos valẽtmẽt al huici de iesu crist rebẽt entegramẽt
les doctrines e documẽts p los q̃ls ells spoguessen cõplir los

Digitized by Google

manaments de deu: mas sent capeas sauiamẽt la natura de
licada ỏls jouẽs ꝓfortaua los ab viãdes e ab jochs honests
¶ Demẽtre q̃ ells p cõuinẽts jornades se cuytassen ỏ venir
tost al loch hõ nr̃e senyor iesucrist los auia cridats ells ven-
guerẽ a vn castell q̃ ha nom varcell q̃ es enlo cap ỏ lõbardia
enlo q̃l loch ells estiguerẽ p tres dies p tal q̃ los jouẽs repo
sasen: e aq̃ estãt los aparech sent pere apostol cuytãt lur ad-
uenimẽt diẽtlos axi: ja p tres dies retardau la sua benauẽtu
rada mort: anau donq̃s pendreu p heretatge la sua hermita
fent alli lo diuinal offici decõtinẽt los barõs ỏ deu se leuarẽ
e p rahó ỏla visio apostolical acostarẽse ala hermita: e com
ells fossen pujats en vna mũtãya q̃ es dita barasca e deça e
ỏlla ells aguerẽ bẽ cercat les mũtãyes e los barrãchs e no
trobassen algũa habitacio p̃garẽ nr̃e senyor iesucrist q̃ls mo
stras la habitacio ỏ sent macobri: e mirãt alt molt luny ỏ si
ells verẽ valt al cap ỏla muntãya quis deya argẽt caure ỏl
cel vna lum axicõ vna estela lauors ells estimarẽ q̃ aq̃ habi
taua sent macobri pq̃ ells cuytarẽ deuers aq̃lla part: e com
ells fossen vẽguts ala sglesia ỏ sent miq̃l q̃ era bastida aqui
hõ sant macobri estaua gitarẽse en terra dauãt la entrada p
orar: adõchs lost: ler molt alegre: ço es asaber sant macobri
los seus ỏsijats hostes rebre ab besamẽt ỏ caritat e mes los
dins lorator ỏ iesucrist q̃ era aq̃: e recõtalos la manera e lo
orde ỏla sua vida: e mostrals lo sãt fust ỏla vera creu ab vn
dels claus de iesucrist e mlotes altres reliqes ỏ honorables
sants: les q̃ls p la diuinal amonestacio p la furor daq̃lls q̃ p
seguiẽ los cristiãs lõgamẽt ell auia fuades deuotamẽt: e ab
grã reuerẽcia e dix los moltes coses q̃ls deuiẽ esdeuenir e q̃
ells deuiẽ fer: e rebut ỏla ma de sent capeas los cors de iesu
crist e mori e ana ab iesu crist lo cors: del qual los barons ỏ
deu soterraren ab reuerẽcia en aquella mateixa esglesia: re
bẽ donchs los nouells seruents de deu: lo diuinal seruey q̃
tãt hauien desijat anauẽ ardentmẽt de virtut en virtut: los
quals los sants pares ꝓfortarẽ e be cõformarẽ curosament

Digitized by Google

demostrãt los la manera del orar e dela abstinencia: p tal q̃ la fragilitat tendra de lurs cossos no fos agrauiats: Abas los dits jouens refermats diuinalment: e confortats ferma ment e menyspreant lergull de lur natura e la costuma en q̃ eren nodrits vitra lo manament dels sancts pares turmẽta uen lurs cossos p dejunis e p oracions e p afflictiõ p tal que õla cara lançassen les legees e que fortificasen lo lur sperit.

¶ Capi. ix. com sant honorat deliurà be arles de preso per manament de sant Jaume apostol.

Despuix que la maluada seducio de Joan gaui e de mahomet fos acõpãda. E reforçada õ molts príceps maluats e poderosos: ells portarẽ lurs hosts cõtra pipi princep de banaria q̃ auia vẽçut lodouch rey õlos ganosos q̃ ab totes sesforçes sesforçaua õ destroyr: la error daq̃lls. ¶Perq̃ ells lo cõbaterẽ fortment tãt que apenes pogue escapar de lurs mans: e aqui mateix ells prẽgueren bearles fill de aquell ¶pipi: e portarẽ lo a toledo pres ab gran multitut de catius: e daq̃sta cosa era molt ale gra: la maluada secta dells sarrayns: e bearles estaua molt trist è desijaua morir: p̃gant nr̃e senyor cõtinuamẽt q̃ posas terme ala sua vida. car los capellans e lo bisbe õ mahomet en grã despit e blassemia dela fe xp̃iana lo portauen en lurs solẽnitats en loch poblich hõ fahien lurs jochs pres e enca denat: en axicõ bestia saluatge no domada. E apres ells lo retornauen quãt lo auien desligat dels ligãs ala p̃so de to ledo p esser aqui en p̃sonat ppetualment. E cõ p tres anys haguessen axi turmẽtat bearles: sent Jaume apostol apech a sant honorat repnent lo molt durament: pço cõ ell no auia encara vesitada la sua esgleya ni bearles q̃ era en captuitat E quãt sant honorat hague reuelat a sanct capras la visio e sant capras veu aquella visio portaua algũs misteris dix a sent honorat que cõplis tot ço q̃ plahia al apostol: a dõchs sant honorat ab sent magõci se mes cuytosament en son ca

mi e romas venanci molt forçat e molt cõtrastat: e vengue/
ren sen vretament acõpostella en lo qual loch sanct Jaume
jau soterrat en vna capella molt honorable. e los dos lança
ren se en terra vauãt lo sepulcre de sanct Jaume adorant a
nostre senyor iesucrist vauãt aquell. E cõ longament los da
munt dits hagueren estats en oracio vn nuuol molt clar los
prẽgue. e sent Jaume estãt entre ells dix axi a sant honorat
Mot pẽses que yot haja indubit tã solament en visio q visi/
tar lo meu loch: mas p tal que tu delures bearles valẽt ba
taller dels catholichs deles mans dangulan. e quãt aço ha
gue dit ells los desparegue. e quant sent honorat e sent ma
gonci hagueren cõplides lurs oracions: ells començarẽ a cer
car en qual loch bearles era tengut catiu: e quãt ells saberẽ
que era pres en toledo tãtost ells començaren acamunar de
uers aquella part. e lo grã rey angulan auia vna filla molt
bella que hauia nom Sibilia e era regina de serona la qual
angulan amaua mes q̃ nengũa cosa del mõ. E cõ lo dit an/
gulã celebras vna grã festa del seu coronamẽt: ell mana que
bearles fos p̃sentat axicõ acostumauen desputosament e vil
adõchs lo diable ana apendre na Sibilia filla del rey angu
lan la qual va caure esmortida vauãt lo rey. e leuarẽ la mig
morta e lo diable turmentaua na sibilia lo Rey mana cridar
los metges e ꝓmes los grans dons p lo sanament daq̃lla.
Mas cõ na sibilia no cobras sanitat p los metges feu se ve
nir conjuradores e encantadores e fembres metzineres los
quals p sos encantamẽts ni p ses inuocacions enganables
que segõs ses males costumes ells ensenyaments del dia/
ble acostumauẽ fer no pogueren donar a na sibilia nengun
adjutori ans vauãt la p̃sencia de aq̃lls pus fortment la tur
mẽtaua p q̃ lo rey feu fer crida que qualseuulla q̃ donaria sa
nitat ana sibilia q̃ tot quãt demanaria li seria donat. E sent
honorat lauors era joue bell e gran orador e de perrogatiua
eloquẽcia dotat lo qual auia apres de sa mare na Elẽbroch
lo lenguatge e ell hois la crida quel rey auia manada fer tã

Digitized by Google

tost ell vellibera anar ala casa vel rey e entrāt ell veu na si/
bilia. E mirala e conegue que lo viable la turmentaua. e la
uoz ell ana vauāt lo rey angulā. e vix li quem vonaras e q̄
yo vone remey ha ta filla na sibilia: e lo Rey mirant ferma
ment a sent honorat vix asos cauallers. Si yo no conegues
aquest home en ses vestidures e en son lenguatge no esser a
rabich yo diria ques mō nebot fill de ma germana na elem
broch car may viu home semblar tāt a vn altre cō aq̄st sem/
bla a andrionich. E demanali son nom e dixli que si ell do/
naua remey ana sibilia que demanas que qualseuulla cosa
que ōmanaria li seria donada. E lauoz sent honorat dema
na sal e aygua e beneyla e ab vn ram de oliuera en loch de
salpacer banyal en laygua e lāçā poca ala cara dena sibilia
e tātost lo viable la dexa. E lauoz ella obri los vlls e lāças
als peus de sent honorat p voler li bessar los peus e vix no
vulles mēysprear aquesta desauēturada mas prē tot ço que
posseheixch e ami p seruēta puix mas delliurat de tā grādis
sima pena. e ell li vix que si volia q̄ de aqui auant lo viable
no la turmentas puix q̄ lexasen aq̄lla mala e dāpnada secta
e que prenguessen la sanctissima fe catholica. E lauoz ella
loy atorga de creure tot ço que li auia dit lo bēauēturat sent
honorat. e lauoz sant honorat la instrubi enla fe de iesucrist
e apres ō tot acabat ell la benehi e apres ab aquella aygua
quell hauia benehida ell la bateja enlo sant nom ō iesucrist
E decōtinent ella fon tā sana cō si may hagues hagut mal
nengu: e quāt lo rey angulā sabe q̄ sa filla na Sibilia era ja
sana ell ab grā alegria ana ala sua cambra e ell la veu molt
mes bella que may: dela qual cosa ell nestigue molt alegre.
e ab gran alegria ell vix a sent honorat que ōmanas q̄: mes
que no li auia ꝓmes li donaria. e sent honorat li vix q̄ guar
das q̄ li seruas lo q̄ li hauia ꝓmes e la filla per lo semblant
ho vix al pare viētli q̄ li seruas lo que li hauia promes: e la/
uoz lo rey li vix que ja loy hauia dit q̄ demanas que mes q̄
no demanaria li seria donat. adonchs sent honorat estigue

vn poch penſant e ſoſpira vn gran ſoſpir e na ſibilia quãt lo veu ſoſpirar pẽſas que duptaua del q̃ volia demanar. E lauors ella li dix q̃ no curas de res q̃ tot quant demanaria li ſeria donat e encara mes que no demanaria. E lauors ſanct honorat mogut de pietat enues los catius cristiãs demana en gracia a bearles diẽt que li fos donada libertat e lo Rey menyſpreãt lo do q̃ li auia demanat liberta bearles ab.xij. cõpanyons los que ell volgues e donals grans dons q̃ ſent honorat no volgue altre do:e bearles e tots los altres feren infinides gracies del gran benifet que dell hauien rebut. E entrels altres eſtaua molt alegre baudoui:e era molt gentil caualler e bell parlador e de bella preſencia e valẽtiſſim home del qual la filla ỏl rey na ſibilia ſenamora molt fortmẽt lo qual demana per marit. E ſent honorat pres comiat de tots e ab ſent Magonci ell ſen ana deues la mũtanya de argent hon ſos companyons eren.

Ca.x.cõ venanci plorava la abſencia ỏl glios ſent honorat: e cõ bearles anãt a roma paſſa p el loch hõ erẽ los ſants hermitãs y cõ ſanct honorat guari a anoli.

Atretãt venãci germa ỏ ſent honorat eſtaua ab grãs pẽſamẽts e ab grans congoixes. E ꝓtinuament ꝓgaua a noſtre ſenyor ieſucriſt li fes gracia de enuiarli ſon germa ſa e ſaluo e cõ ja hagues nozãta dies q̃ ell no auia viſt ſon germa ell eyia cada dia al cami p veure ſil veuria venir e com nol veya venir tornaua ſen ala ſua hermita ab grãs plors e ab grã dolor e axi caſcũ dia ho feya p lo ſemblãt:e p amor de aço no volia menjar ni beure e ſent capras lo aconſolaua e li feya molts jochs honeſts p acõſolar lo mas venãci totes les coſes menyſpreaua ans ſe deſijaua la mort e apres de ſer complits.cent dies ell caygue malalt de manera que no podia eyir ỏla cetla axi com hauia acoſtumat:e ell jabia malalt en la cetla de ſent Honorat plorant e planyent ab gran dolor penſant ſe que

sent honorat fos mort.e sent capraſi e sent leoniſi li estauen entorn conſolantlo e confortantlo.E mẽtre que los beneyts de sants estauen conſolant e confortãt venanci lo benauenturat sent honorat e sent Pagõci entraren enla esglesia de sent miquel e agenollaren se e feren oracio e apres ells se leuaren e tocaren la campana p mostrar que ja eren venguts e lauors ells birquerẽ e veren los seus companyõs tã desijats e lauors ells entraren dins e com sent venanci ves son germa ell se leua e abraçarẽse fortment los dos germãs e apres sent honorat los conta tot lo que li era esdeuengut.

¶E quãt angulã e marsili ensemps ab narnulf rey dels lõbarts pseguiẽ la esglesia e se esforçauen de psegur los cristians Leo empador de cõstantinoble fon request ab gran instancia quels ajudas e may no volgue socorrer la esglesia p amor de aço lo papa p nom esteue p consell dels romãs muda limperi als latins atorgãt la electio del empador al princep dels alamanys.lo qual ell asoles defenia la esglesia.E aquells apres p tẽps ensemps ab leo papa elegiren en emperador a bearles duch de bonoria fill del rey pipi qui ja era mort:e com ell anas a roma secretamẽt p coronarse passant p aquelles mũtãyes hon los sants hermitãs estauẽ e encontras ab ells e tantost ell conegue sant honorat.E en veurel corregue p lançarse als peus de sent honorat sent li gracies dels beneficis que dell hauia rebuts.e manifesta als sancts hermitãs lo seu bo e sant pposit e pgals quel benehissen.E ells li digueren e li pfetizaren p inspiracio diuina tot lo que li deuia seguir les quals coses axi com les hi auiẽ dites los sants hermitãs axili vinguerẽ.E anaua ab ell vn gran senyor lo qual hauia nom Elesia lo qual no pogue cõportar los treballs dels camins e romas ab sanct honorat.E bearles passa auãt ab grã animo cõtra los maluats moros.e asetja primeramẽt a arlech enlo qual loch mori Elesia ab tots los seus p lo princep de atrapa e lauors bearles ab grã yra com bate la ciutat com la tingues molt stretament mataren hi lo

Digitized by Google

princep de serona e com los ciutadans se veren tan estrets e no poguessen cõportar les terribles batalles e vista la grã mortaldat dela sua gent e que los cristiãs no feyen sino de gollar. Lauors los ciutadans espantats de tã gran terror e desespats delliberarẽ dexar la ciutat p no morir en aquella: e axi ells sen fogirẽ e sen passarẽ ala illa arriana la qual esta luny de atrapa deuers mig jorn tres trets de vn arch: mas los cristians los pseguiren fins tãt que tots los degollaren la qual cosa bearles la manifesta molt prest a sant honorat e asos cõpãyons e recomanas enles sues beneytes oracions car sabia q̃ p les oraciõs de aq̃lls ell tostẽps seria vẽcedor. ¶ Bearles donchs pseguint la secta mahometica e mẽtre que ell tenia siti sobre narbona. vn dia sent honorat axicom hauia acostumat se leua vn mati p fer lo suey diuinal e veu tot aquell desert cubert de vna rosada negra e molt freda e palpau e veu que era ros negre e lauors ell ho manifesta a sos compãyons e ells quãt ho veren estiguerẽ molt marauellats agenolarense molt deuotamẽt e pregaren a nr̃e senyor iesu crist los ho volgues declarar allo q̃ volia dir e estãt axi subitamẽt los aparegue iesu crist els conforta e dix los que pseuerassen enlo seu fuur e dixlos com aquell ros negre significaua que p les sues oracions seria desterrada la mala secta de mahomet e manals q̃ deuallassen baix als plãs p confortar e aconsolar los cristians que eren romasos: e la uors ells prẽguerẽ lo fust dela creu e vn clau e tots ensemps ab aquelles reliquies venguerẽ ala ciutat de frunyos. Era en aquella ciutat vn bisbe qui hauia nom Julia lo qual tenia vn germa molt singular home molt de deu humil home de gran sciencia e home de grã raho e molt discret qui auia nom anoli: lo qual p lõga malaltia que hauia tenguda e tenia estaua tot cõtret que nos podia valer de peus ni ò mãs e com ell hagues estat p molt temps en esta pena e virques ab grã pena vn dia iesucrist li reuela que vn hoste que posaria ensa casa lo guarria de aquella malaltia e tantost ell ho

Digitized by Google

manifesta ason germa e pregal molt caramẽt que cada dia
ixques als camins e que quãts trobas p los camins quels
conuidas asa casa a menjar e axi vn dia axicom acostuma-
ua lo bisbe ell veu venir sent capras ab sos compãyons e lo
dia passat auia plogut e venien tots bãyats e cãsats e molt
mal adobats ell se acosta a ells molt humilmẽt e pgals que
anassen a posar asa casa:e axi los beneyts lo seguirẽ:e com
anoli ves aqsts ostes ell los rebe molt reuerẽtment e tenia
confiãça en deu que algu de aqlls lo sanaria e cõ los sancts
estigguessen tots bãyats e tinguessen fret ell los feu fer gran
foch e dix a sent honorat:pq̃ era mes joue quels altres quel
leuas de alli hon ell estaua pq̃ ells se poguessen exugar e re
crear al foch.adõchs sent honorat prengue a noli p posarlo
en vn altre loch e en tocarlo ell fon guarit de tal manera cõ
si may hagues tẽgut mal ningu:e quãt anoli se senti guarit
ell se deixa caure deles mans de sent Honorat:e pres li los
peus e besauals hi:po sent honorat se creya q̃ li era caygut
e ell lo volia leuar:empero anoli tenia fort los peus de sent
honorat e de grã goig plorant deya not ỹraria:car p tos me
rits so guarit:e com lo bisbe ves son germa e los altres que
ab ell erẽ que axi plorava :e q̃ tã fort tenia los peus de sent
honorat pẽsarense quel hauia pres lo mal acostumat. E la-
uors ells li diguerẽ que prẽgues paciencia e tingues silenci
p amor ỹls sants e decontinẽt ell se leua dela qual cosa tots
estigueren marauellats e anoli los recompta lo gran mira-
cle com per lo tocament de sent Honorat era guarit :e com
lo bisbe e tots los altres que alli eren veren lo gran miracle
cuytaren e auisaren tots los malalts comptant los lo gran
miracle:e axi venien tots e en tocar la roba dels sants tan-
tost eren guarits de qualsevol malaltia.

Capitol.xj.com sent leonisi e sent ma

gonci foren fets bisbes: e dela mort de sanct venanci y sant
caprasi.

Digitized by Google

Quas cõ la multitut de molts malalts vinguessen als sants els enujassen ells lauors q̃ verẽ aço fu girẽsen p̃ vna porta falsa ans q̃l diable nols tem ptas ỏ vana gl̃ia e anarẽsen a vna mũtãya prop ỏla ciutat deuers oriẽt: e acaminarẽ fins ala nit e arribarẽ a vn loch q̃ ha nom agatõ: e al mati cõ ells se leuarẽ posarẽse en oracio e p̃garẽ a iesu crist humilmẽt q̃ls volgues mostrar loch hõ lo poguessen huir e lozar: e ells estant en aq̃sta deuo ta oracio los vingue vna loba blãca ab sos lobatonets sent los senyal quasi diẽt q̃ la seguissen e ells seguiren la loba per vns grãs boscatges fins q̃ forẽ a vna balma q̃ era passada so brela mar enla qual auia aygua abũdãtmẽt e bona ỏ beure: e aq̃ los sants edificarẽ vn bell altar: e offeriren aq̃ lo sant sa grament ỏla missa: e ferẽ a deu deuotamẽt oracio huint aqui nostre senyor iesucrist: e esdeuench que julia bisbe de frun yons sen passa de aquesta present vida en laltra. E entrels ciutadans fon gran cõtensio per la electio del bisbe: perque en aquella ciutat y hauia molts heretges manicheus: Los quals no volien rebre Bisbe que fos catholich crestia: pero volien fer bisbe semblant a ells heretge e manicheu. E la

uors tots avna veu digueren que volien ꝑ bisbe e pastor de aquells Leonisi: adonchs los ciutadans diligẽtment cercaren tot lo boscatge marita: e encõtraren ab los sancts hermitãs: e ells lauors prengueren sent leonisi: e ell cõ sabe la causa dla sua vẽguda ell ab grãs crits cõtrastaua ala volũtat de aquells: e violẽtmẽt lo sen portaren a frũyõs: e axi estant ell en aq̃st pẽsament q̃ no volia ser bisbe li dix vna veu dl cel. mõ fill cõplix la volũtat del poble: lauors ell temerosamẽt rebe la dignitat põtifical: e desrayla la error dls manicheus confermãt e cõfortant la fe cristiana: e encara mes la esglesia de viana era viuda de pastor: e quãt tot lo poble fos ala esglesia e molts bisbes ensemps cridarẽ lo sacrista ỏ sent maurici e ꝓmeterẽli q̃ aquell q̃ ell voldria pẽdrie ꝑ bisbe: e lauors tots ensemps se posarẽ en oracio dauant lo sepulcre de sent maurici pgãt deu deuotamẽt los volgues mostrar aq̃ pẽdrie ꝑ bisbe: e vna veu claramẽt los dix axi. Bõ magõci hermita pẽdreu ꝑ bisbe. lauors ells se leuarẽ e cercaren ꝑ diuersos locbs: e cõ ꝑ molt tẽps lagueren cercat alguns dells passarẽ fortuna ꝑ aquells boschs e demanaren de consell al Bisbe sant leonisi. E sant leonisi los rebe benignament e mostrals sent magõci celebrada la missa ab ells ensemps sen ana als sants hermitans manifesta a sent magonci lo que ꝑ deu era estat reuelat: e quant aço hague oyt sent magonci fon molt crist e refusauau estrãyamẽt: e lauors sent capras loy mana e li dix tot lo que li auia de seguir: e lauors ell ho accepta. E lauors sent magonci sen vench ala ciutat de viana per exercir lo offici bisbal donant a menjar als pobres: e informant los cristians enla fe de iesucrist: e ab la sua doctrina e prebicacio illumina tota gallia. ¶ Menanci qui era joue ben nodrit e delicat seruint nostre senyor iesu crist ardentment: e cõ ell hagues turmentat lo seu cors per moltes vigilies e dejunis e per diuersas abstinencies no pogue comportar daqui auant lo treball: e caygue malalt de longa malaltia: e may la sua bella cara se mostra malalta: e ell marauellosament a-

consolaua sos companyons: e sent honorat vehent que son germa defallia era molt greument turmentat: e sent capras que era ja molt vell mirant aquell que moria: e laltre germa que viuia estaua tot ple de dolor e amargor. e estaua sent capras ab los dos germans trencat e cascat per la grã vellea estaua de gran dolor compres plorant e cridant e vmpli tota la balma de lagrimes. Era venanci de molt elegant forma e de gran estatura e molt bell e bell parlador: e era saui e discret e molt humil e benigne e molt alegre ab sos companyons poch parlador e molt vergonyos e de gran memoria: e dela sciencia diuina molt ben dotat que qualseuol questio que dauant ell fos posada tantost la declaraua: e com ja hagues molt de temps que estaua en aquella pena: nostre senyor lo sen porta al seu regne: e quant sent honorat veu la anima de son germa ab tan gran claror que sen volaua als cels ell alça les mans en alt cridant e plorant deya. ¶ O germa meu per quem desempares que tostemps mauies seguit: pq̃ vas tu dauant mi ala mort: pque no bas compassio daquest mesqui: al qual la mort fuig per no matarlo. E quant la diuina claredat hague presa la anima de sent venanci: e aço dauant sent honorat el caygue mig mort sobre lo cors mort de sant aquell e regant tota la terra plorant molt agrament: e sent capras ploraua la mort de aquell: e p esser tan vell no podia aconsolar a sent honorat: e ells estant en aço plorant entorn del cors los aparegue sent miquel archangel lo qual hauia presentada la anima de sent venanci dauant deu: e aconsola sent honorat: e dix los que de alli ados dies sant capras passaria de aquesta present vida en laltra.

¶ Capitol .xij. cõ sant honorat fon portat ala ylla de lirin.

Sent capras dõchs apres dos dies sen passa als goigs de paradis: e romas sent honorat tot sol ab les besties saluatges e molt desaconsolat e:

Digitized by Google

estaua plorant e sospirant: e desemparat dela companyia a-
costumada e apres que hague bé plorat e sospirat ell sen ixq̃
dela hermita ab grãs plors e grãs crits: e ell sen ana tot des-
consolat: e com ell hagues passat vn grã tros dela maritima
plorant e cruels querelles proposant contra la mort que nol
hauia volgut rebre ab sant venanci: e ab sent capras ell ar-
riba a vn loch quis diu agaton. E lauors eren arribats alli
quatre maluats heretges manicheus ab vna barqueta e cõ
veren sent honorat digueren entresi aquest es companyo de
Leonisi destrohidor dela nostra secta e anaren deuers ell ab
bastons que portauen en les mans: e aquestos lo bateren
molt terriblament quel dexaren per mort ala riba dela mar:
e axi com sen anauen ells lo veren moure vn poch: e dix vn
dells qui hauia nom Lambert. Cert si aquest escapa el se-
ra pijor que Leonisi: e consumara de tot en tot les reliques
de nostra secta: e cõ aquell tragues la espasa per matar sent
honorat dix al hu dells qui hauia nom vera. nol mates mas
lancemlo enla ylla Arriana: e alli dauant nosaltres los mẽ
jarã aquelles ferocissimes serps: car en aquella ylla sen erẽ
fogits los ciutadans de Atrapas quant carles manyes de-
strohi aquella ciutat: car creyen ells escapar alli les sues vi-
des: empero los chustians los perseguiren e allals degolla
ren tots: e per la multitut dels cosos morts son se replega-
des alli de tots aquells boscatges totes les serps. Entre les
quals ni ha dues molt grans e feres. deles quals la vna ha
nom Lirus e laltra Rinus: e aquelles son mes feres que to
tes les altres: e son tan cruels que venẽ fins en terra ferma:
e prenen bous e caualls e a vegades persones portẽ los sen
ala dita ylla para menjar e perseguixen les naus per mẽjar
se les persones e p la crueldat de aquelles se apella Lirin p
ço cõ aqui abitauẽ Lirus e Rinus. e quãt aq̃ll ha gue dites
aq̃stes paules a ells los plague molt e prenguerẽ sent hono
rat tot cascat dls colps q̃ li auien dat e portarẽlo ala ylla de
lirin: e lãçarẽ lo dins: e axicom les serps ho sentiren totes se

leuaren ab tan grãs crits e tan grãs chillits deuers sent ho-
norat: e ab grandissima remor que los ỏla barca escassamẽt
podien parlar ni oyr ni tenirse en peus: e cõ sent honorat oy
tan grãdissims crits e cisicles ỏles serps deya entresi mateix
O mort arã pendras forçadament puix ab mos cõpanyons
nom volguist pẽdre: e axicõ ell estaua esperant la mort tã de
sijada encircubiren lo entorn aq̃lles ferocissimes serps: e cõ
sent honorat ves la legea de aq̃lles serps terribilissimes ell
mig mort se gira entorn p veure si tẽdria algũ refugi o adju
tori: e cõ ell ves q̃ no tenia nengũ refugi ni adjutori: lauors
faltarẽ li totes les forces e humilmẽt reclamãt adjutori a ie
sucrist: ell se cobri lo cap: e lãças dauãt les serps p q̃l se mẽ-
jassen: e ell estãt en aço decõtinẽt li aparegue sent capras: e
sant venãci confortãt lo: e cõ sent honorat lo conegues en la
paraula: lauors ell se descobri e retorna ensi e veu los tãt re
splãdents cõ lo sol. e lauors sent venãci dixli axi. O germa e
q̃ es aço bi cõ te est ycat axi cõtra nre senyor iesucrist tu que
deuries esser pugnador contra los maluats heretges e co-
mous lo creador portãt ipaciẽtmẽt les coses ordenades per
ell: tu ja veus en q̃na manera tã excellentmẽt e marauellosa
nos ha remunerats e glorificats mes q̃ nosaltres no merexẽ
lo nre creador e redẽptor: leuat dõchs e cõfortat e sies fort e
aparellat car grãs coses tens acomportar e asoferir. E sent
honorat hauẽt oyt ço q̃ los sants hermitãs li deyẽ cõfiaua q̃
per les pregaries dells: e pregals forment quel guardassen
deles maluades serpents: al qual respongueren los sants p
cert tostemps serem bi som ab tu encara que tu nons veges
¶ E decontinu pregam e suppliquam a deu per tu e per tos
companyons e per tos succebidors leuat e conforta lo teu
esperit: car grans mysteris dellibera fer per tu lo senyor: E
per lo teu aduenimẽt ha beneyda la ylla de lerin: e les serps
que tu tant tems sent los lo senyal dela creu totes se mor-
ran: e quant hauras aquesta ylla mundada deles serps que
tu tems tu edificaras vna esglesia a honor del benauẽturat

Digitized by Google

sent pere apostol: lo qual continuament prega a deu p tu e p
tos compãyons car deu la establit defenedor ó aquesta illa
e de aquells que en aquella habitẽ: al qual respos sent hono
rat p quals companyõs ho dieu vosaltres que prega lo apo
stol com yo estiga aci tot sol: e nengũ home nom faça cõpan
yia sino aqũstes pestiferes serps. e los sants li respõgueren p
aqlls qui tã portat aci: los quals aci delliberen venir e estar
en ta compãyia: los quals ab tu e apres de molt tẽps regirã
aquesta ylla a honor laor e gloria del redẽptor deu e nr̃e sen
yor te fara exir aci molts arbres e moltes palmeres: e quãt
iesucrist tot aço aura fet tu cauaras en mig dela ylla e abun
dantmẽt exira aygua dela roca e dites aqũstes paraules tan
tost li desparegue la visio: e sent honorat feu gracies a iesu
crist dela visio que vist hauia: e ab lo senyal õla creu ell ma
ta atotes les serps e tota la ylla fon corrõpuda p les podri
dures deles serps sent honorat se posa deuotament en ora
cio e p̃ga nostre senyor iesu christ que ell purgas la ylla dela
corrupcio deles serps: e axicõ ell se leua ell veu venir la mar
que sen entraua dins enla ylla e ell que aço veu ell sen puja
alt al cap dela ylla en vna sola palmera quey hauia: e axi la
mar sestengue sobre la ylla e denejala tota: e apres ella tor
na en sos limits: e lauors sent honorat deualla dela palme
ra e veu tota la ylla neta de tot en tot. ℣ los moros que aço
verẽ penedintse del que hauiẽ fet anarẽ alla e cõ vesen sent
honorat sens mal nengu ells se lançarẽ als seus peus dema
nant li pdo del que li hauiẽ fet: e sant honorat ab grã humili
tat los alça els besa e dix façã gracies a nostre senyor quẽs
ha portat aci p̃ aci ensemps ab mi seruireu a iesu christ. ℣
cõptals lo que iesucrist li hauia reuelat p sos cõpãyons e ha
tejals e forẽ hermitãs ab sent honorat: e com lo beneyt sant
tres jorns era estat sense mẽjar ells li p̃sentarẽ pa e peix que
tenien e ell lo beney e tots mẽjarẽ. ℣ apres ells anarẽ al ora
tori hon estauẽ los cosors de sent capras e de sant venanci:
e prengueren los sants cosos ab les santes reliquies quels

Digitized by Google

ſancts hauien guardades e portaren los ſen ala ylla d'lirin.

¶ Capi.xiij.com per merits de ſent honorat e de ſos cõpãyons fon preſa narbona e vn malalt guarit:e del baſtiment del moneſtir de lerin.

Atretant que aqueſtes coſes ſe fabien ſanct magonci fon enſemps trames ab turpi arq̃biſ be de roan a bearles p̃ tractar pau de algües ciutats diſcordes. E axi ell hauia eſtat prop de vn any q̃ no hauia viſitat los ſeus ſants compãyõs e no ſabia ço que era eſtat:e quãt bearles veu ſent magõci tãtoſt lo conegue. e ab grã inſtãcia ell li demana dels ſeus ſants cõpanyons e mes que mes a ſent honorat. E en aquell tẽps tenia aſetia da narbona:e eſtaua deſeſpat com no podia pẽdre la ciutat E ſent magõci que oy ço diſli axi. E tu creus pfetamẽt en los merits dels meus ſants cõpãyons dema aq̃ſta hora pen dras la ciutat:e bearles cregue fermamẽt ço que li auia dit ſent magonci e cõfia deles p̃garies dels ſants ell mana que tot hom ſe armas:e axi ell ſe poſa dauãt la ciutat:e en aq̃l la hora que li hauia dit ſent magonci vengue tã grã terratre mol que tota la muralla dela ciutat caygue:e lauors Bearles ab tota la ſua gẽt ſen entrarẽ enla ciutat ſens tirar eſpa ſa. Bearles dela ſua ppia ma eſcrigue tot lo que deu hauia fet p̃ merits dels ſants hermitãs. e quãt ſent magõci hague cõplida la miſatgeria ell ſen dellibera anar a veure als ſeus ſants cõpãyons. E anant ell arriba a vn caſtell qui ha nom cometo dela regio de regea:e allil rebe molt honradamẽt au ger baro de gran linatge:lo qual tenia vn fill qui hauia nom maximus que vol dir molt gran ço com lo nom li conuenia molt be:e ell hauia eſtat grã tẽps malalt. E com ſent magõ ci cõptas quãtes coſes deu auia fetes p̃ ell e p̃ ſos cõpãyõs e lo fill que oy ço diſ a ſon pare que alla volia anar:e lo pa re nou volia e quãt ſent magõci conegue la bona e ſanta vo luntat de aq̃ll joue e q̃ la ſanitat de aq̃ll ſeria fructuoſa diſli

Digitized by Google

axi:qual cosa vols fer ab los sants que ton pare no vol quey
vages.lo que yo vull es aço o que moris prest o q̃ cobras sa
nitat:car tres anys ha que estich turmẽtat de greu malaltia
la qual tu de present veus:e mes desige morir q̃ estar enesta
cruel pena:e lauors sent magonci posa les sues mans sobre
lo cap del joue:e dixli axi. Si tu creus quels meus compan
yons per la virtut diuina te poden guarir tantost iesu christ
te donara sanitat:per pregaries dels meus sants compan
yons.E tantost fon guarit de peus e ỏ mans:e los niuis se
stiraren :los quals tant de temps eren estats arunçats :los
quals tenien contret al dit joue. E tantost se leua sa e saluo:
e apres sent Magonci sen ana e Maximi ab ell:e venguerẽ
ha faula. E sent leonisi los rebe alegrament:e apres ell en
semps ab ells tengueren son cami alla hon los sancts esta
uen.E quant ells foren arribats al loch hon dexats los ha
uien:e entrassen dins e nengu noy trobassen estigueren molt
espantats.E ells estigueren vn poch parlant e pensant en
tresimateixos hon poriẽ ser anats ells delliberaren anarlos
a cercar:e cercaren los per aquelles muntanyes e barrãchs
e les coues:e com no trobassen senyal algu de aquells. La
uors ells ab grans plors e lagrimes agenollats en terra co
mençaren a pregar ha nostre senyor iesu crist pregant lo los
volgues demostrar hon porien ser los sancts companyons
seus.E apres de hauer ben plorat e hauer acabada la deuo
ta oracio ells se leuaren e delliberaren cercar los mes e de
may tornasen fins quels hagguessen trobat :e axi anant per
les muntanyes estant dalt en vna mũtãya qui ha nom esta
bell:e de alli mirassen be desa e della:ells veren ỏla ylla de
Lirin segons la distancia quey hauia de alli ala muntanya
de Lirin exir vna columpna de foch que tenia de terra fins
al cel:e com ells veren aço ells conegueren que alli erẽ los
sancts de deu:e tantost ells començaren acaminar :e anarẽ
per aquells boschs:e arribaren ala mar:e trobaren ala vo
ra dela mar dos barques de peixcadors :los quals estauen

Digitized by Google

marauellats dela columpna de foch que veyē exir dela ylla de lirin :e los beneyts sancts los pregaren quels portassen ala ylla de Lirin per veure lo que era:e lauors los peixcadors foren contens e embarcaren los:e portaren los prestament ala dita ylla:e cō foren prop dela ylla ells verē vn home:e conegueren lo que era sent Honorat: e tantost ells de gran goig se lāçarē en mar:e anarē sobre les aygues com si anauen per terra:e de gran goig abraçarē sent honorat:e ell per lo semblant a ells e comptals dela manera que era arribat alli:e deles visions que hauia vist:e de tot lo q̄ li hauia seguit : e los peixcadors que veren sent Honorat remaren molt fort per aplegar ala ylla:e com foren arribats ala ylla ells se lançaren als pens de sent honorat:e lo beneyt los abraça els abraça molt humilment. E apres de tot aço ells posaren en obra la visio que hauien vist:e lo que deu los hauia manat:ço es que edificassen vna esglesia a honor de sant pere apostol qui era protector de aquella ylla:e aqui ells edificaren vna bella esglesia a honor de sent Pere apostol:e aqui ells celebraren misses: e aqui ells soterraren los cosos de sent capras:e de sent venanci.e sabut aço la fama sestengue molt solemne de aquestos beneyts sancts per tot lo mō e los peregrins venien ala dita ylla:e lo nombre dels sants multiplicaua cascun dia. E com aqui fossen ajustats en vna santa congregacio e conuersacio.lxxij.hermitans e dotze pueres ells trameteren al monestir de Layin e longi:lo qual sent Bauruf hauia conuertit ell hauia tret dela boca de infern era vengut ab sent Bagonci bisbe de Uiana ala ylla de Lirin : e tambe Algof:e aquestos eren venguts per escriure la retgla de sent Benet:la qual ells hauien promesa de tenir e obseruar.

Capi.xxiij.cō la ylla de lirin fon cōsagrada p eugeni papa:e ōls pdōs grās quey dona:e del regiment de sant honorat y dels seus monges.

Digitized by Google

Tos sants de deu donchs anauen ꝺ virtut en vir
tut en tal manera cõplint los manaments ꝺ deu
enlo seruey del qual may cessauẽ turmẽtãtse los
cosos ꝑ afflictions y dejunis: ꝑ tal que apartats
de tota manera de peccat offerisen a deu la anima e lo cors
pur e net era entre ells ꝑfeta caritat e vera dilectio e vna vo
lũtat: e ningu dells no parlaua ni feya res sino cosa que pla-
gues a tots e sens tota murmuracio cõplien lo quels mana
uen: vna sola cõtẽcio era entre ells que tinguessen ensi ꝑfeta
ment la virtut de caritat: e que puix humilment se sotsmete
sen al seruey de iesucrist. E cõ aquell sant orde fos ben arret
glat de santes instituciõs. Carles manyes hi trames te larq̃-
bis be turpi ꝑ proueyr aquell sant orde deles rendes reals ꝑ
tal que ꝑ fretura de aquelles nos deyassen de seruir deu. E
lo dit arquebis be ꝑ manamẽt de carles manyes los assigna
ꝑpetualment de renda totes aq̃lles rendes qui son entre la
mar e les mũtãyes qui estã sobre la ylla e fins ala mar hõ se
decorre diuẽça el royne. E eugeni papa hoint la grã fama q̃
per tot lo mõ sestenia deles virtuoses obres dela santa vida
e dela feruẽt riligio e noua fundacio dels sants monges qui
habitauẽ enla ylla de lirin: e los grans misteris e miracles e
les grãs marauelles que deu obraua ꝑ ells: volgue anar a-
la dita ylla de lirin ꝑ veure la sancta religio e ꝑ veure la tan
grã fama que ꝑ tot lo mõ resonaua si era verdadera. e quãt
mes se acostaua ala dita ylla majos misteris hya: e aço per
testimonis dignes ꝺ fe: e quãt ell fon arribat ala dita ylla el
se descalça e descalçat ab grã veneracio ell entra enla ylla: e
com ell ves ꝑ esperiẽcia les virtuts: e la santa vida de aq̃lls
sants mõges major que ꝑ fama auia oyt benebi tota la ylla
de lirin. e consagra la esglesia de sant pere: e canoniza sanct
capras e sent venanci germa de sent honorat e establi lo mo
nestir de mõges sots ꝓfessio dela retgla de sant benet: e or-
dena sent Honorat a ꝑuere e feu lo aqui abat e intitula aq̃ll
monestir sots especial ꝓtectio del glorios sanct pere princep

dels apostols e dela esglesia de roma:e aqui feu grãs coses lo papa vista la santedãt e virtut de aquell ço es. Que qual seuulla ver penident e confessat qui p reuerencia de deu e ol glorios sant per e apostol devotament visitarien la dita ylla de lirin:la vigilia dela ascencio fins alédema de pẽtecostes plenariament e pfeta tota aquella indulgencia e remissio de peccats que sacostuma donar enla sen apostolica de roma a tots aquells qui visitẽ les santes estacions de hierusalem:e atots vers penidẽts e cõfessats:visitãt de aqui auãt per set anys continus la dita ylla relexa totes les penitencies injustes de tots los peccats:exceptat penitẽcies de vot de vltra mar e de posament de mans sobre capellans: e sobre pare e mare:e totes aq̃lles coses que son reseruades ala seu apostolica. Abanãt que tots aquells qui acabarã enlos dits set anys la dita romeria fos donat en senyal dela dita indulgẽcia vn ram de palma.e atots los altres penidents e confessats qui visitarã en los altres temps la dita ylla perpetualment releua ỏles penitencies injustes vn any e.xxxx.dies.

¶ Sent honorat donchs primer habitador dela ylla ỏ lirin era abat ỏl dit monestir e ensenyauals en quina manera podien seruir iesucrist.e sent honorat era molt benigne e amoros e molt vergõyos e no manaua res :po humilment pgãt pço que négu no sen fellonis. E axicõ si fos seruicial ell feya los officis comuns e acõsolaua los jouẽs e cõfermauals en lo seruey de iesucrist e honraua los vells e axils tractaua cõ pares e supiors de si. E axi ell los amonestaua q̃ pseueressen enlo seruir de iesucrist. E que seruassen caritat pfeta:e q̃ menyspreassen les vanitats de aq̃st mõ: e ques guardassen de vans parlaments e ociositats rebetles:e als tocaments dela carn:e q̃ domassen los cosors rebetles e q̃ contrastassen fortment ales tẽptacions e que solamẽt pẽsassen en huir deu: e la oracio q̃ fessen que la fessen devotament e ab reuerẽcia e diligentment e que demanassen a deu tot quãt volguessen:e que temessen aq̃ll espãtable dia del iuhi:e que tostemps tin

Digitized by Google

gueſſen temor de aquella terrible ſentencia e deles penes d
infern: e que finalment deſijaſen la gloria de parahis. E axi
lo beneyt ſent Honorat los inſtruhia enlo ſeruey de deu. E
quãt algu era negligẽt de fer alguna coſa: ans q̃ loy manas
ell ho feya en exemple dla ſua humilitat: e axi lo q̃ era eſtat
negligẽt: era lauors diligẽt e curos de fer allo. E quant algu
p tẽptacio era caygut en algũ pecat: ell demanaua conſell a
aquell axicõ ſi ell fos caygut en aq̃ll pecat p tal que lo quey
hauia peccat lon reprẽgues. e axi playent lo peccador ell lo
trahia de aq̃ll peccat: e encara que lo ſeu mẽjar fos pa dur e
aygua: empero en algunes feſtes ell mẽjaua erbes ab ſal: e
quãt venia alguna grã feſta ell pmes honrarla menjaua vn
poch dẽ legum: e ell toſtẽps aparellaua bones viãdes p als
mõges: e aço pq̃ los flachs e debils ſeſſorçaſſen d huir a ieſu
criſt: e lo beneyt ſãt portaua vn gros cilici e vna molt aſpra
veſtidura: e vna groſa cugula quis deya Melocha: e en los
peus portaua vnes aſpres eſpardẽyes fetes de fulles d pal
ma. la ſua cara deſcolorida dla aſpredat de vida p la grã pe
nitencia e anaua poch: e caſi may: e aço cauſaua q̃ toſtemps
eſtaua en oracio e en cõtẽplacio humilmẽt e deuota. e ans q̃
mẽjas ell deuotãmẽt legia lo pſalturi e cãtaua miſſa: e apres
ell donaua amẽjar als frares. e apres de mẽjar feya collacio
als frares: e apres ell feya alguna obra dles mãs fins hora
de veſpres: e apres ell los pbicaua la paraula de deu cõfor-
tãtlos e refermãtlos enlo ſeruir de deu: e apres de hauer fet
tot aço ell anaua afer oracio: e acabada la ſua duota oracio
la qual ell feya ab moltes lagrimes lançauas de larch p ſet
vegades dauãt lo ſepulcre de ſent capras e de ſent venanci
diẽt cada vegada ques proſtaua la oracio del pater noſter e
dela aue maria: e apres ell ſe repoſaua en vn molt dur lit de
eſpines ab lo capçal de vna pedra fins q̃ tocauen a matines
e acabades matines e laudes axumateix ell ſe proſtaua p ſet
vegades: e quãt tot aço hauia acabat ell ſe poſaua en cõtem
placio fins q̃ era exit lo ſol apres eſtaua ab los frares. E axi

Digitized by Google

essent lo pastor bo e diligent ab les sues ouelles a ell acomanades fermauē tā solamēt lo seu cor enlo seruey diuinal: e p lo semblant iesu christ qui no desempara aquells quil serue xen e tenen esperāça enell los donaua totes les coses a ells necessaries.

¶ Capitol .xv. cō hagueren aygua dolça enla ylla de lirin: e com sanct honorat ana a arles per dir misses per la anima de vesia.

LOs damūt dits seruidos de deu no curauē sī no de fer lo diuinal obsequi: e la fama dells creyxia p tot lo mon: e la hu traua alaltre: e tots ensemps multiplicauē en virtut e en santes obres e la santa cōgregacio multiplicaua: e era entre ells vna vnio e vna amor: e molt honests e may alçauē la vista p veure ninguna dona ara fos santa ara fos quinasuulla: e era entre ells grā pasciēcia caritat e grā veritat. E apres q̄ aquestos monges forē ben instrubits enlo seruey diuinal p lo glorios sent honorat lo beneyt sanct los dona p major entre ells enlo offici diuinal de tots dies vera qui era hom molt deuot e molt docte: e molt diligēt enlo seruey diuinal p tal que ell se pogues donar a oracio axicō ell desijaua. E cō totes coses abundasen vera en tāsolamēt los mancaua aygua dolça e bona pa beure ell lauors axicō era diligēt ensemps ab los altres mōges p̄ga asant honorat que ell p̄gas a nre senyor que p merits dela sua sagrada passio: los volgues donar vna vena d̄ aygua dolça pa beure: e axi lo beneyt sanct los mana cauar entre dos palmeres grās quey hauia enla ylla crehētse que de alli exiria aygua dolça: e los frares cauaren alli hon sent honorat los auia manat: e cō los frares haguessen bē cauat fins ala roca: e ningū senyal de aygua trobassen diguerē ho a sent honorat com no trobauē ningū senyal de aygua ni hu mor: e sant honorat los torna a dir quey tornassen: e que cauassen tā fondo com mig home: e ells hi tornaren: e quāt be

Digitized by Google

hagueren cauat e estigueſſen cansats no trobaren aygua ab gran malenconia digueren a sent honorat com no trobauen nengũ senyal de aygua e diguerẽli si sabia altre loch enla yl la hõ pogueſſen trobar aygua dolça: e sant honorat confiant dla diuina mageſtat: e del que li hauia dit sent capras e sent venanci: ell sen ana al loch hon hauiẽ cauat e entra dins: e proſtas deuotament en oracio: e apres q̃ hague acabada la oracio ell se leua: e pres vna picola: e enlo nom dela san/ ta trinitat ell pega ab la picola tres vegades enla roca: e tã toſt ixque gran abũdãcia de aygua viua e molt dolça: e sent honorat pres vna poca d̃ aquella aygua dolça e ab grã goig ell e tots los monges feren gracies a deu: e lauors ells sen tornaren al moneſtir: e anaren ala eſgleſia de sent pere apo/ ſtol patro dela ylla de Lirin: e benehiren laygua: e apres ell la lança p la eſgleſia e per les cetles: e apres ell ne feu sacri fici a ieſucriſt prenent los seruents de deu largamẽt los dõs diuinals e esforçauense de seruir deu puix ardentment: e lo beneyt sant los confortaua els illuminaua celeſtialment.

¶ E mentre quels sants monges de lirin estauen en aque/ ſta perfectio de vida. vn dia estant sent Honorat en deuota contemplacio subitament li aparegue lo seu feel amich ve/ sia demanant li ab gran inſtancia que li ajudas e despare/ guelı: e acabada la sua oracio ell ho conta als monges: e p/ gals que pregaſſen a deu per la anima de Tesia: e que li do naſſen licencia que pogues anar adir miſſa al vas de Tesia e aço per set dies continus: la qual coſa ells li atorgaren be/ nignament: e lauos ell los dona per prior vn monge que ha uia nom Maximi home molt perfet e deuot: e prengue per companyo vn altre qui hauia nom Lazari. E ells dos sen a naren a arles: e quant foren enla vista de Arles entrel rey/ ne els pal ells veren en vn gran cauall vn gran diable ne/ gre e de gran terror: e tenia enla ma dreta vn coltell sango/ nos: e lançaua per la boca serps: les quals sembraua per la ciutat deça e della. E quant ells veren aqueſta terrible vi/

Digitized by Google

sio ells foren molt espantats: e estauen pensant allo que vo
lia dir: e nou podien compendre: e ab aquest pensament ells
entraren enla ciutat: e oyren grans crits e gran aualot dins
la ciutat: e apres veren lo poble tot armat: e vns corrē deça
e altres della: e lo beneyt sant los demana allo p ques feya
e fon li respost q̄ larq̄bisbe era mort: e q̄ los heretges volien
fer arq̄bisbe dela sua secta: e los cristiās nou volien: e p aço
estauē tots aparellats pa matarse vns ab altres e lauos dix
sant honorat aço es lo significat de aquella mala visio: e la-
uos ells sen anaren ala porta dela esglesia: e alli era la mes
gent e la mes brega: e tantost vingue la multitut dels heret
ges molt furiosos. E lauors sent Honorat que veu aço ell
sen puja en vn loch alt: e feu senyal al poble que callassen.
E aqui ell comença a predicar molt excellentment la dispu
tacio ōla fe de iesucrist: e axi ab aquell sermo que ell los feu
ell indubi lo poble a pau e concordia: e lauors ell los dix la
manera e modo que lo diable auia sembrada aquella discor
dia entre ells: e dix los com tot allo venia per lo pecat dela
enueja: e per lo semblant los dix tot lo mal que ō aquella de
uallaua: e quanta necessitat e desconexença era enlos predi
cadors: e com benignament deu indubeix los homens p ex
emples e per benificis p hauer salut perdurable: e estāt axi
lo poble atent enles paraules de sent honorat subitamēt ve
ren vn nuuol molt negre e tenebros: e veren lo pujar en alt:
e quant fon pujat tan alt que ja nol podien deuisar: ell cay-
gue sobre la ciutat: e escuri tota la ciutat: e lauors lo poble
estigue molt espantat per la gran escuredat terrible e tene-
brosa: e lançarense tots dauant lo beneyt sent Honorat su-
plicar lo volgues pregar a nostre senyor Jesu christ: E sent
Honorat obehint ales pregaries del poble dix los que li a
judassen ells a pregar a nostre senyor Jesu christ: e ab tota
la gran multitut del poble ell se posa en oracio: E tots se a-
genollaren ab ell: e pregaren a nostre senyor deu Jesu christ
los trametes pau e concordia. E quant hagueren acabada

la dita oracio ell los dona la benedictio:e decontinent lo nu uol desparegue:e fon tãtost tornada la claror: e axi com sen fon anada aquella escuredat veren sent honorat estar entre ells:axicõ vn angel:e tãtost aquells maluats heretges ana ren a dir a sent honorat que aquella grã discordia ques paci ficas:e que fos feta pau entre ells e los catholichs cristiãs: e axi fon feta pau entre ells e ꝓmeterẽ a sent honorat de fer tot lo que voldria. E lauors sent honorat los illumina els in struhi enla fe de iesu christ ab veres rahons:e ab forts argu mẽts e pacificals perfetamẽt:e ab tots ensemps ell sen ana al vas de vesia.

¶ Capitol .xvj. com los morts de Alies

camps li responguerẽ ala fi dela missa:e com fon elegit arq̃ bis be darles:e del regimẽt q̃ tenia aps de esser fet arq̃bis be

Quant sent honorat fon vengut ab la multitut ol poble al vas ó vesia:e estẽgue los draps sagrats sobre lo dit vas:e vestis ab les vestidures de p̃ uere:e humilment celebras missa de defuncts:e quant fon ala fi ola missa:e bague dit les animes de vesia e sos companyõs e de tots los fels defuncts reposen en pau. vna veu clara e distincta de tots aqlls qui eren alli soterrats crida diẽt Amẽ:dela qual veu tots los qui erẽ alli estiguerẽ espãtats axi los capellãs e los crestians:e p lo semblãt los cõuessos estiguerẽse.mirãt vns a altres:e lauors tots a vna veu diguerẽ que aqll volié p arq̃bis be:e tantost los majors ola ciutat: e los majors plats acostarẽse a sent honorat:e a pres de hauer acabada la oracio lançarẽse als seus peus: e p̃sentarẽli la electio feta comunamẽt e acordable:e allegant li moltes e diuerses rahõs:e portarẽ lo sen ala ciutat forçadament:e ell cridant plorãt posarẽ lo enla cadira pontifical enla esglesia catedral cãtãt e fent laors a nostre senyor iesu crist quils hauia puebit de tã digne pastor :empo sent hono rat qui auia desemparat totes les riquees de aqst mõ auor

ria lo que lo poble volia fer: e ell no volia pujar en la cadira pontifical: e tot lo poble estaua pregantlo e dient li la grã ne cessitat e los grãs perills ques seguirien si ell no feya lo que ells li pregauen: mas sent honorat estaua ferm e per moltes pregaries e promissions ni per los perills ques porië seguir ell nou volia rebre: e los ciutadans que veren aço ells feren venir Fabia bisbe de orenga: e priuat arquebisbe dachs: e flaui arquebisbe de narbona: e tantost q̃ foren arribats ells los pgaren q̃ pregassen al bëeyt sant q̃ fes lo que ells volië e lauors los bisbes lon pgarë. e esforçauëse de indubir sent honorat que acceptas lo que deu auia ordenat dell: e lo que ells li pregauen: empero sent honorat estaua fort en son cor que nol podien girar al que los bisbes volien: e los bisbes que veren aço e veren que la ciutat de arles se consumaria e estaria en gran perill de caure en alguna gran error si sanct Honorat no consentia enlo que ells li pregauen: posaren lo enla esglesia catedral ab los mullos dla ciutat: e ferëlo guardar reuerentment: e los bisbes cuytadament trameterë als monges de lirin per manifestarlos lo que era estat: e cõ sent honorat no volia obehir lo que ells li pregauen: e axi quels suplicauen molt carament que ells lon volguessen pgar per esquiuar grans perills: e quant los monges hoyren aço ells estigueren molt trists e plorauen molt agrament cõ pdië tal pare e tal cõsolacio: e plorant e cridant anaren dauãt laltar de sant pere: e apres que hagueren ben plorat tots se posaren en oracio: e estigueren tres dies en oracio: e dejunant e diciplinantse: e estãt en aquesta oracio los monges: apparegue sent pere apostol a maximi prior de lirin: e dix li q̃ anas á arles: e q̃ manas a sent honorat de part dõ deu que rebes la cura pontifical q̃ deu axiu ordenaua. E entretant sent honorat de gran enuig lo pres gran febra: e tan gran quel porta fins ala mort: e fon trespassat e arrapat per tres dies: e fon portat dauant lo diuinal jutge: e alli vengueren gran multitut de dimonis. E ell quant los veu tingue gran temor: e a

Digitized by Google

questos proposaren dauant lo jutge semblant rabo. Senyor com pot estar aquest dauant la tua faç qui not ha volgut obehir e es mort enlo peccat dela ira: e perço es nostre. E cõ fos vilment tractat per los demonis dauant la presencia ỏl jutge: e estaua esperant aquella terrible sentencia: e estaua prostrat dauant lo jutge: e ab la gran temor q̃ tenia dela sen tẽcia no gosaua mirar lo jutge qui li demanaua compte ỏls besants a ell acomanats e subitament vingueren aqui sent pere sent capras e sent veriancé alçarenlo e ell tremolant e reprenguerenlo fortment: e deyen li axi. Bigues rebelle per que no has fet lo que deus te ha manat. E mentre que ells axil reprenien lo diuinal jutge dix. Bexaulo anar vaja e tor ne al seu cors e accepte lo bisbat. E mentre que li aparella uen la sepoltura per al seu cors solempnẽ ab gran tristor en tra maximi prior de lirin: e veu lo cors de sent honorat qui estaua en mig dela cambra: lo qual tenien ab gran reuerencia: e lauors ell se lança sobre lo cors de sent honorat plorãt e cridant grans crits besantlo e banya tot lo cors ỏles sues lagrimes: e ells estant en aquesta congoixa e doloros plant sent honorat cobra lesperit e obri los vlls: e conegue maximi: e maximi e los altres que li veren obrir los vlls estigueren molt alegres: e sent honorat plora e tremolant volia parlar: e no podia que encara li semblaua que fos dauant lo diuinal jutge: e quant los bisbes e los prelats de aquella ciutat saberen que sent honorat era viu alegrarensen molt e pregaren a maximi que pregas ab ells ensemps a sent honorat consentis ala electio de bisbe. E maximi ho feu: e dix li queu rebes e sent honorat lauors comptals tot lo que li era esdeuengut dauant iesucrist e com iesucrist loy hauia manat e lauos sant honorat ho rebe molt humilment per dues coses. La primera e principal per lo que deu li hauia manat. La segona per los precbs de maximi e per los ỏl poble. e axi tantost dauant tot lo poble los bisbes e los altres prelats lo consagrarẽ arquebisbe. Sent honorat dõchs

Digitized by Google

rebe la cura el offici arquebisbal e diligentmēt ell instruhia e ensenyaua lo poble a ell acomanat e sotmes damonestaments e de doctrines de salut. E perque en falsa opinio e error no tornassen enlo acostumat los heretges que ell hauia illuminats e informats enla veritat catholica: diligentment los demostraua la veritat dela fe catholica: e la falsedat de la sua error. E quāt ell per. lxx. dies hagues arretglat lo clero e lo poble de espirituals documents. Ell sen torna a Lirin ab maximi: e ab Natzari: e ab molts capellans e ab los majors dela ciutat de arles. Ell establi als monges de lirin per abat a Maximi: lo qual los gouernaua molt honradament seguint les petjades e costums de sent Honorat. E apres sanct honorat los visitaua molt souint: els aconsolaua els confortaua dela sua presencia e de espirituals ensenyaments e doctrines bones pera lanima. E encara que sanct honorat fos pujat a Arquebisbe e en pontifical: ja per axo no dexaua de no visitar los seus monges ni mudaua les asspredats de vida que primeramēt tenia ni aquella manera de vestidures: ni may se ensuperbi ni dexaua la perfeta caritat: mas axicom la hauia acostumada de tenir en son cor: e en les obres la demostraua e la furor que tenia ab caritat la mesclaua: e quanta diligencia ell tingue ab aquells qui acomanats li eren Hilari arquebisbe de arles succesor seu qui fon noble doctor lin fa testimoni enlos seus sermons. Lo qual hylari sent honorat per lo diuinal adjutori lauia conuertit a iesuchrist e portat al baptisme: e ensenyat dela fe catholica e vestit dabit de monge enlo monestir de lirin. Mas coneonia que aquell qui hauia desemparat les grans dignitats: e les delitables honors de aquest mon miserable: e hauia obrat cases dauant deu: e axiu feya donant e distribuhint les rendes del arquebisbat de Arles: les quals a ell pervenien als pobres e als freturosos: e ell en persona diligentmēt los seruia donant los a menjar ell mateix deles sues mans: e donaua totes les viandes que li donauen en tanta mane

ra que a voltes no lin restana res. E vn dia apres que ha/ gue donat a menjar als pobres ell mateix deles sues propi/ es mans diligentment: e fos ja hora tarda e ell estaua can/ sat: e tenia fam ell sen anaua a menjar: e axicom ell sen puja ua vn pobre entra per casa: lo qual pobre estaua molt leig ò plagues en tal manera que en tota la sua persona hom noy podia posar vna punta de agulla que tot no fos plagues: e estaua molt inflat e podrit: e demana li almoyna e tenia la veu rogallosa que escassament lo podien entendre. E quant sent honorat lo veu mogut de pietat ell lo abraça el besa en la cara plorant de compassio: e ell lo pres per la ma: e feu lo gitar en lo seu lit: e ell ana aportar li que menjar: e quant ell li veu la brutedat que ell tenia en les mans dela gran lebro sia ell mateix li porta aygua tebea ab que li lauas les mãs. E axi com ell venia ab aygua: ell veu la cara del pobre tan resplandent com lo sol. E sent honorat estigue murant lo po bre ab gran temor e conegue que era iesucrist. E lauors sant honorat lanças als peus de iesuchrist: e adoral humilment. E lauos nostre senyor li dix. La maluestat e la falsia e error dels Manicheus: e com es confusa e desterrada per la tua bona doctrina: e pensen e cogiten en quina manera te poran lançar ò del teu pontifical. Confortat e sies fort e perseuera en lo meu seruir: e la tua fe no defalleixca: car yo may te desem parare: e acabades aqstes paraules nostre senyor li despare gue: e ell resta molt aconsolat.

¶ Capi. xvij. cõ sent honorat fon lançat ò larcebisbat de arles: e cõ fon tornat en arquebisbe.

Los manicheus e tota la congregacio dela mal/ uada multitut de aquella heretges qui eren en/ la prouincia de Arles se tenien per morts e p cõ fusos per les rabons e per los arguments q̃ sent Honorat los feya pels quals eren confusos: car manifesta/ mẽt e clara los mostraua lur error e lur falsedat. E com ells

Digitized by Google

nos poguessen defendre ni reparar la sua error volguerense
ajudar ab lo clero de arles: e donaren grans dons al cabis-
col e al sacrista que diguessen que sent honorat destrubia: e
que dissipaua los bens: e lo tresor dela esglesia: e aquests p
la gran multitut dels dines feren venir secretamēt tots los
capellans: e proposaren dauant ells semblant rabo dient cō
sent honorat destrubia e dissipaua los bens dela esglesia: e
que era gran frau e gran damnatge dela esglesia: e que nou
deuien comportar. E los capellans que oyren aço tots aua
lotats respongueren que deyen falç que ans tenien tan bon
arquebis be com may haguessen tengut: e que sent honorat
era sant home: e de sancta vida: e axi ells sen anaren: e de-
xareu los tots confusos: e enuergōyits: mas ab tot axo nos
mullorareu ans ho meteren per obra: ço es que cridaren vn
conseller dela ciutat qui baua nom Seuus: lo qual era mā
tenidor dels maluats heretges: e era molt mal home lago-
ter: e molt maldient e gran detractador: e ab grans dōs ells
lo trameteren a Biras princep de viana: e axi giras corrom
put per la gran moneda: e per los grans dons que li presen
tāreu de part dels heretges trameteu a arles en Bari beret-
ge qui era de Leo ab gran multitut de gent darmes: e tots
vingueren ab molta furia a causa que los ciutadans de Ar
les a instancia de sant Honorat hauien agreujat al dit Bi-
ras: e ab aquesta escusa vengueren los de Biras: e entrarē
dins la ciutat: e los dela ciutat marauellats tots diguereu
que tal cosa no hauien hoyt parlar. E lauors Bari los res-
pos en aço conexere yo si sou feels al princep de Viana, ele
giu de dues coses la vna deles quals o sereu tots destrohits
o restaurats: e es aço. Qual voleu per arquebis be a sent ho
norat qui es foll: o lo princep de Viana qui es saui. E la-
uors tots los maluats heretges comogueren tot lo poble a
la sua voluntat: e aço mes per temor que per amor. e axi ab
grans vituperis e desonor lançaren sent Honorat dela es-
glesia de Arles: e li leuaren lo offici pontifical el bandeja-

Digitized by Google

ren de aquella e de tota la terra: e anarensen ab ell molts ca-
pellans exceptat lo cabiscol: e lo sacrista quals ensemps ab
tot lo poble lo traydor de seuus damũt dit cõtra sanct hono-
rat quertit auia: empo sent honorat totes les coses q̃ li eren
esdeuẽgudes paciẽtmẽt les soportaua: e axicõ si fossen coses
agradables axi delles se alegraua: e cõfortaua tots los ca-
pellans: e tots aq̃lls qui ab ell eren anats diẽt: los q̃ paciẽt-
ment cõportassen aq̃lla poca ꝓsecucio ꝑ la passio de iesucrist
e ꝑ lo grã guardo quels ne seria tornat enla vida ꝑdurable.
e axi ells sen anarẽ ab ell ala ylla de lirin: enlo qual loch esti
guerẽ ab lo beneyt sent honorat: e ab los seus mõges ꝑ tẽps
de tres anys q̃ dura la dita cisma entretãt sent Honorat sen
ana en Acayba: e aqui ell conuerti ylari: del qual hauẽ par
lat damũt qui era rebetle ala fe cristiana: e apres que fon ba
tejat ell lo vesti mõge: e com la sanctedat e ꝓfeta religio per
tot lo mõ se esclaris ꝑ diuerses parts del mõ: e fos mort lar-
quebisbe de rejos lo princep: e tot lo poble elegirẽ ꝑ bisbe ỏ
aquella terra a maximi: lo qual cõtrastaua ala volũtat de a
quells: lo qual sen portarẽ per força consentint: hi lo beneyt
sent Honorat e ell lo consagra. E apres sent honorat a .ij. lo-
frares constituhi en loch de maximi ꝑ prior e pastor de aq̃lls
a nazari: lo qual no era menor en virtuts. Mas noya mal q̃
no sia punit: e be que no sia remunerat: aq̃ll dia mateix pas-
sat lany que sent Honorat fon bandejat darles lo dit giras
princep de viana cõ fos abans poderos: e tantost fon fet po
bre e temeros: car fon vẽcut enla batalla ell e tots los seus
ꝑ lo rey ludouich: e axi ventse desbaratat hague de fugir ab
sos fills amagãtse deça e della: e escassamẽt pogue escapar
la sua vida: e lo rey ludouich li dissipa totes les ciutats: e li
derroca totes les fortalees: e sen porta tot lo tresor: e li de-
strohi tota la terra a ell y a tots sos parẽts: y axi mateix deu
omnipotẽt aqui totes les coses son descubertes indignat cõ
tra los desconexẽts ciutadans darles de aq̃lls prenẽt venjã
ja cobri tota la terra de lagostes e duruga: e tots los fruyts

Digitized by Google

defallíren en aquella terra: e fon gran fam enla ciutat Barles: e fugien los habitadors als lochs qui eren aqui vehins e no erē acullits ans los corrié com a mals homens: car nes merich princep de narbona: e en giras marques de maurita na: e nauger princep de rogea a vegades tots ensemps: e ca scu per si los corrié els matauē els leuauē bestiars e tot quāt podien: e p lo semblant era entrells grā diuisio: e axi grans dolors penes y turments sostenié: e axi dōchs los ciutadās de arles vehēt los grans mals: e les grās morts quels feyē de cada dia: e la grā destructio: e veren que no tenié reparo ningu nils valié les grās riquecs ni trobauē quils volgues defendre ni emparar estauē tots plorant quasi desesperats: y axi ells conegueré que tot los venia p auer pseguit lo seu pastor y ver arq̄bisbe sant honorat y alos qui a ell seguit ha uien: e iesucrist qui may desempara los qui a ell se cōuerte xen los ho demostra. E axi ells ne feren grā penitēcia: e co negueren que allo y mes merexié ells p auer comes y ppe trat tā grādissim pecat: y apres que deu inspirāt los ells tin guerē clara noticia q̄ tot lo mal que tenien los era vengut p hauer lançat seut honorat del arq̄bisbe acausa e occasio dels sismatichs e heretges: decōtinēt corregueren sobre ells: e lā çaren al traydor de Genus e al cabiscol e al sacrista: e a tots los m aluats heretges e mantenidors dela maluada heret gia dela ciutat e de totes les terres q̄ alli confrōtauē. E los quals tots confusos anarēsen ala ciutat de tolosa: la qual tā tost tacaren de errors y falsedats moltes. E tātost los ciu tadans de arles elegiren los mes antichs phomens de to ta la ciutat: los quals trameterē ala ylla de lirin a sent hono rat. E com ells foren arribats ala dita ylla sens se arraparē los cabells e descalços nus e despullats tots solamēt ab ca mises e al coll cordes mostrantse culpables. E començaren a cridar ab grās crits plorant e dient misericordia pare pia dos. E com los frares e los altres qui eren dins hoyren los grans crits: e de tāta gent ixqueren defora: e verē los en la

Digitized by Google

manera que estauen: e demanaren los que era lo que demanauen. ells nols responguèren res sino que deyen misericordia piados pare. E lauors los frares los portaren dauant sent honorat ells se lançarense als seus peus demanant humilment venia e misericordia regonexentse culpables e prometent esmenarho dihentli que volgues tornar en son loch E com ells veren que sent Honorat no volia fer lo que ells volien: pregaren molt carament als frares quel volguessen pregar e als capellans e als altres qui sen eren venguts ab sent honorat: e quels hagues misericordia: e que ells liberalment ne farien esmena: è lauos los monges e los capellans e prohomens damunt dits se inclinaren ala suplicacio dels dits prohomens: e ells inclinaren sent honorat al que los dits prohomens volien: e estãt ells en aquestes pgaries Aymo fill de nesmerich princep de narbona entra enla ylla de lirin/e aqst cõ tingues p muller na tiburgina filla dẽ reynalt maritana: la qual no podia auer infants: e ella lauos se dona al pecat dela carn: e com ella tornas moltes vegades a cometre adulteri lo marit nague sentiment: e secretament e discreta corregila: mas ella negali la veritat p la ql cosa ell la porta al tẽple quis deya la torre beata: p tal q̃ puada la veritat ell la pogues fer sentẽciar: e aqll temple auia fet vn grã encãtador e fetiller q̃ auia nom apollo: lo qual auia corrõpuda e tacada tota spãya de fetilleries: e com ell volgues entrar en ytalia e fos arribat a vna mũtanya qui ha nom angel prop dela mar: e ell ves aqui bon loch pera fer les dites fetilles e conjuracions: e volent saber que li hauia de esdeuenir prestament ell feu aqui vn cercol e ell se posa dins: e ell comença aqui aconjurar los diables: e daqui ell sabe cõ ell deuia morir en aquell dia mateix: e ell espãtat de aço certa manera com allo se pogues mudar: e cõ ell veu q̃ nos podia escusar ell caygue mort en terra: e apres ell retorna: e perque per tostemps dell hi hagues memoria ell edifica alli ab ses conjuracions vna maraquellosa sepoltura de grãs pe

dres e columnes de marbre entretallades marauellosament e ab tres muralles entorn: e aqui ell edifica vn bell temple: e apres ell encanta alli vna ydola que responia als qui la interrogauen: e segons de que la enterrogauen ellals donaua resposta: e ell sacrifica assi mateix: e secretament se feu soterrar en aquell sepulcre: e en memoria de tan grã adeuinador aquell loch era nomenat la torre beata: al qual loch com vagauen es dit portauen na tiburgina per tal que aqui fos reuelat o descubert lo seu pecat per la qual cosa ella temia morir. E quant ella fon venguda ala ylla de lirin ella secretament crida a sent honorat e descobri li son pecat: e feta sa cõfessio ellas penedi de bon cor del seu peccat: e axi sent honorat la absolgue: e talla vn troç del seu capiro o abit e posal sobre lo seu cap confortantla: e dix li axi. No bages temor filla: car mentre seras cuberta desta cogula no seras coneguda del diable en nengun loch per aquest peccat. E lauors ella sen ana molt alegra: e quant fon portada dauant la ydola ō apollo ab totes les solempnitats qui eren acostumades de fer segons la maluada costuma. E apollo fon request quantes vegades hauia fet adulteri la dita na Tiburgina ne ab qui. Apollo respos que no la coneyia ni sabia si hauia fet adulteri o no. Mas que ans era sancta e cuberta deles vestidures de sent Honorat: e encara que lay tornas moltes e diuerses vegades tostemps li tornaua aquella mateixa resposta. E lauors Raymo crehent que na Tiburgina fos neta de aquell peccat ell molt alegre sen torna ab ella ala ylla de Lirin. E ell conta a sent Honorat la resposta quels hauia dat Apollo. E lauors lo beneyt sent honorat a monesta fortment a Raymo que de alli auant no cregues ales faules ni ales maluades respostes de aqlls qui eren enemichs del humanal linatge. ¶ E apres ab ell e ab los prohomens de Arles: e ab los capellans: e ab tots aquells quil hauien segut: ell se parti dela ylla de Lirin per anar a Arles: e com ells foren arribats en aquell dia a massella Joualt lo

Digitized by Google

rebe molt alegrament: lo qual hauia molt temps que desija ua veure sent honorat. E na tiburgina li compta tot lo que li hauia seguit molt secretament: p la qual cosa ell se lãça als peus de sent honorat: fent gracies a nře senyor e al beneyt sent honorat del que hauiẽ fet: al qual mana sent honorat q̃ prengues la sua cogula: e ab aquella que tocas la ydola de apollo: e lo diable tantost sen anaria: e que apres ell derrocas la torre beata del diable apollo sacrilegi: e lo sepulcre e tot. E joualt feu tot lo que sent honorat li hauia manat: e al endema lo beneyt sent honorat sen ana ab tota aquella gent a arles: e tot lo poble de grãs alegries que sent honorat tot naua alli p ser pastor dela esglesia irqueren a recebir a sanct honorat: e reberenlo ab gran reuerencia: demanãtli humilment venia e pdo de sos defalliments e pregaren lo humilmẽt e ab grã instãcia que ell volgues pregar a nostre senyor quels delliuras piadosament de tãtes congoxes tribulacions e afflictiõs: p les quals dignament eren estats turmentats. E sent honorat los mana dejunar. vij. dies e apres ell benebi lo poble: e tãtost fon feta pau p tota la terra e ab los vehins. e apres naymo e na tiburgina sen volguerẽ anar a sa terra: e ans que sen anassen p̃garenlo quels recaptas gracia ab iesu crist que ells poguessen hauer infants. als quals los dix enest any ab linfant vesitareu la ylla de lirin. E ells cregueren enles paraules de sent honorat e anarensen ensa terra: e engendraren vn fill: lo qual en aq̃ll mateix any p̃sentarẽ e oferirẽ a sent honorat e visitaren la ylla de lirin.

¶ Capi. xviij. com lo glorios sant honorat multiplica lo forment e de molts altres miracles que apres obra.

O glorios sent honorat de cascun dia sescalfaua puix fortment en lamor de deu e en lo diuinal offici e seruici: e la pfectio que en son cor auia ppo sada metia en obra: e deu obraua per ell infinits

Digitized by Google

miracles:ē la ſua gran famā per tot lo mon ſe eſtenia. E cō
enla ciutat de arles hagues gran fam los ciutadās ſuplica
ren a ſent Honorat que pregas a noſtre ſenyor p ells:e com
ſent honorat hague acabada la oracio ell mana eſcriure tot
ſo forment :e apres lo feu poſar tot en vn mūto:e quant tot
lo formēt fon ajuſtat ell lo benehi:e decōtinēt axicom ſi fos
vna font ell brollaua e multiplicaua en tāta manera q quāt
caſcu ſen hague portat lo quey hauia poſat e mes lo que re-
ſta baſta pera tot vn any ala ciutat e a tota la terra.

¶ Era vn noble baro molt rich qui hauia nom alfonſo:e te
nia vn caſtell qui auia nom majori:e tenia muller la qual no
paria e en alfonſo ſuplica a ſent honorat que pregas adeu q̄
li donas infants q̄ ſuccehiſſen ales ſues heretats:e axi ſent
honorat p̄ga a deu per ell:e en aquell any mateix ell engen
dra vn fill enſa muller:e quāt ſamare ague parit ella en ma
lalti de greu malaltia :dela qual mori:e ans que moris ella
acomana linfant al beneyt ſent honorat.e quāt la mare fon
morta ſent honorat acomana linfant a ſon pare pregātlo ne
volgues tenir cura. E quant ſon pare del infant fos vell ell
prēgue muller:ōla qual hague fills:e vn dia ſa muller pres
linfant dela primera muller p tal que no heretas los bēs ōl
pare:e q̄ ſos fills los heretaſſen e lāçal duns en vn pou ſech
e reblil ple de pedres:e linfant reclamaua deuotament ſent
honorat que nol deſemparas:e ella no curaua de res ſino ō
reblir lo pou de pedres:pque nos trobas ſenyal ningu de a
quell. E axi linfant eſtigue.xxx.dies enlo pou:e lo pare cuy
daua tornar orat cercāt ſon fill:e acap de poch tēps ſent ho
norat demanaua linfant:e en alfonſo molt triſt cōptali la p-
dua de ſon fill e la diligēcia que hauia tenguda en cercarlo.
E lauors ſent honorat li reſpos tu nol bas cercat alla hō ell
eſta ſa e ſaluo:e mana denejar lo pou de aquelles pedres e
trobarē linfant al ſol del pou ſens mal nengu: car ſant hono
rar lo hauia guardat:e quāt ſon pare veu aqueſt miracle ell
deixa la muller e ſos fills e dona tot quāt tenia als pobres:e

Digitized by Google

ell e ſon fill ſe veſtiren mõges enlo moneſtir del glorios ſent honorat. ¶ En arles eren dos germans: e caſcu auia vn fill de ſa muller: e la vna delles: pque ſuccehis ſon fill als bens de ſon honcle: ella lança ſon nebot enlo Royne: e apres ella mateza ho ana a dir aſa mare: e moſtrali ſon fill quis nega/ ua enlo royne: e quãt la mare ho veu cõ a rabioſa ella corre gue a ſent honorat e lanças als ſeus peus: e plorant ella loy dix. E lo piados ſanct honorat bagũ cõpaſſio: e ana ab ella al royne: e p la gran fondura del riu los peixcadors qui cer/ cauen linfant nol trobauẽ: lo beneyt ſent honorat feri en lay gua ab la ſua cogula: e tãtoſt laygua ſe aparta deça e della a viſta de tot hom: e linfant ſe moſtra al ſol del riu: e lauors ſant honorat ab la mare del infant auallaren al ſol del riu: e axi eſtaua laygua deça e della com vna muralla: e traguerẽ linfant: e apres altra vegada ell feri enlo riu ab la ſua cogu la: e laygua tãtoſt corregue axi cõ auia acoſtumat: empo la mare vent lo fill mort tenia fort los peus õ ſent honorat plo rãt e no goſaua demanar lo que volia reputãtſe indigna. E ſent honorat mirãt los grãs plors dela mare ell deuotamẽt ſe poſa en oracio: e apres ell ſe leua e benehi linfant e leual e tornal viu a ſa mare: e lauors ella ſen torna molt alegra.

¶ En arles era vn noble home qui hauia nom Raunaut: e era p deutes molt obligat als creadors: e com no li baſtauẽ los bẽs ell deſeſperat leuas vna nit: e anaſſen ala ſua vinya e puja en vn noguer e ab vna corda ell la liga al noguer: e a pres ell ſe lãça: e tãtoſt fon aqui ſent honorat e tinguel õles plãtes dels peus: e trenca la corda: e apres quel hague del liurat el lo torna aſa caſa: e li paga tots ſos deutes.

¶ E vellaro vn joue pres muller: la qual fon requeſta de a/ mors p lo fill del ſenyor del loch: e ella may li volgue con/ ſentir: e ell vn dial pres lo diable e pres la joue: e dixli que ſi ella no feya lo q̃ ell volia q̃ ell li leuaria lo nas: e lauos ella li reſpos q̃ mes amaua morir q̃ no fer adulteri e ell lauors li leua lo nas: e ſubitamẽt lo diable prẽgue e turmẽtaual cruel

Digitized by Google

ment:e quant lo pare sabe lo que son fill hauia fet apart po
sada la amor paternal ell mana cremar son fill.mas cõ sent
honorat ho sabes ell cuytadamẽt axicõ era piados ana alla
hõ lo pare manaua cremar:e feu detenir la justicia:e lauors
lo beneyt torna lo nas ala joue e apres delliura lo fill ỏl sen
yor de poder del diable e dela sentencia de cremar.

¶ Una joue mal pacient estaua ab sa sogra:la qual no po
dia cõportar lo que la sogra li deya:e per amor ỏ aço ella en
metzina sa sogra de tal manera q̃ ella torna orada:e son pre
sentada dauãt sent honorat:e ell quãt la veu dix axi. Aquel
la que es culpable de aço torne segõs tu estas:e tu sies del
liurada :e decontinent la sogra son guarida:e la nora torna
orada:e anaua p les carreres cridãt grãs crits dient e con
fessant cõ ella hauia en metzinada sa sogra. Mas com ella
fos estada p quinze dies en aq̃sta pena sant honorat li posa
les mans damunt:e son p la virtut diuina guarida e torna
da en son seny:e ab pau ab sa sogra. ¶ E com sent honorat
moltes vegades hagues posat en vn hostal qui esta enlo ca
stell quis diu Ozigo en la casa duna hõrada dona esdeuẽch
se que la filla de aq̃lla dona son donada p muller a vn joue
molt foll:lo qual tota la nit anaua p les carreres e com vna
nit ell fos anat a tacãyejar tota la nit:e ell estigues cãsat ell
sen torna a son hostal e ell toca ala porta moltes anellades:
e com ella dormia molt fort e mes que altres nits no auia a
costumat ell se pẽsa q̃ ella dormia ab algũ altre home. E la
uors ell ab grã furia derroca lees portes e entra dins:e ab la
grã remor deles portes la muller mig esbalayda se despta:e
axi ella torbada noli podia respõdre: e ell lauors arranca lo
punyal e leuali lo nas:e anassen e dexala estar:e tantost ho
anarẽ a dir asa mare:cõ son gendre auia leuat lo nas a sa fil
la:e com sa mare ho sabe ellay ana e pres lo tros ỏl nas e sa
filla e portala a sent honorat:e lo beneyt pres lo tros ỏl nas
e ajustal ab laltre: e son tan sana com si may hagues hagut
mal nengu:e vn altre dia lo marit son pres ab ladres e com

Digitized by Google

lo portassen a penjar la muller ana a pregar a sent honorat que loy fes delliurar: e lo beneyt sanct loy delliura els torna en pau als dos al hostal. ¶ Blanço era vn rich home: lo ql hauia amagat molta moneda: e noli recordaua hon la auia amagada: e com ell no la trobas ell se pensa que sa muller lay auia leuada: e lauors ell prẽgue sa muller: e li pega tãts de colps que la dexa per morta: e dexala e anassen ab vn al tra dona: e apres que ell sen fon anat ella sen ana a sent ho norat plorant e contantli lo que son marit hauia fet: e cõ ella estant axi los parents del marit presentaren dauant sent ho norat son marit qui era tornat endemoniat: e suplicaren ala muller que pregas a sent Honorat quel volgues delliurar del dimoni: e ella q̃ li perdonas: e ella axiu feu: e lauos sent honorat per pregaries dela muller lo delliura de poder ol di moni: e mostrali la moneda hon estaua amagada e feu fer la pau entre marit e muller: e axi ells sen tornaren ab pau a sa casa: e aconsolats al seu loch.

¶ Capi. xix. com sent honorat resuscita lo fill del senyor de narbona al qual hauia mort vn cauall: e de molts altres miracles.

Narbona per pgaries de sent honorat deu li do na primogenit fill de anaymo: lo qual Anaymo era son senyor. Esdeuẽchse q̃ linfant caualca so bre vn cauall: lo qual li auẽ pstat linfãt lo vol gue correr: e axicõ lo volgue parar lo cauall era dur de boca e axi lo cauall trenca la regna e saltãt ell derroca linfant: e a pres li posa la vn peu damunt los pits: e laltre en la cara: e escampali lo seruell per terra: e axi linfant mori: e lo grã plor e los grans crits del poble se leua e cuytaren adirho al sen yor: e lo senyor que ja hauia vist venir lo cauall corrent sen se ningu damunt: lo cor loy deya e corregue als grans crits: e vent son fill mort e tot esclafat ell se lança sobre aquell plo rant e cridant grãs crits: mas com la mare ho sabe ella cay

Digitized by Google

gue morta:e apres retornada ella sescabellona tota e sesqui
ra totes les vestidures e corregue a son fill:e aqui ells plo
raren molt agrament: e com be hagueren plorat ells pren
gueren linfant:e ab gran companyia de cauallers ells ana
ren ala ylla de Lirin a sent honorat ab grans plors e grans
plants:e ells li presentaren linfant:lo qual deu los auia do.
nat per pregaries de sent honorat:e lãçaren se als seus peus
e la mare afferrada als peus de sent honorat:e axi lo pare e
la mare e tota la gent qui ab ells eren vengots cridant e plo
rant grans crits. E com sent Honorat estigues mirant los
grãs crits:mogut ỏ pietat comẽça a plorar ab ells ensemps
e descobri lo cors del infant tot trẽcat e pesejat:e ajusta tots
los troços e posa linfant mort sobre laltar:e lançasper ter
ra:e ensemps tots los qui alli eren:e lo beneyt sant plorant
ell deuotament feu oracio:e apres ell se leua plorant:e be
nehi lo cors e besal enla cara banyantli la cara tota de lagri
mes:e tantost linfant mort obri los vlls:e sent honorat dre
ça linfant:e linfant prengues a plorar e tremolaua que escal
famentse podia tenir:e axi lo beneyt sent honorat los torna
linfant bo e viu :Empero tostemps tant com vixque tingue
lo senyal del rosi enla cara e enlos pits. ¶ Angles duch de
Quitania nebot del Rey locari :com ell fos molt rich:e no
hagues infants e hoys la grau fama del glorios sent Hono
rat:ell lo ana a vesitar e pregal molt que li recaptas gracia
ab nostre senyor Jesu christ:que li donas infants. E sent ho
norat lirespos que tingues confiança en deu:e que ell li da
ria infants:e li compliria lo seu gran desig. E axi ell sen ana
molt alegre e contẽt en aquell mateix any sa muller pari vn
fill : e mes li nom Aman : e de alli auant Angles fon molt
mes deuot del glorios sanct honorat:e axi no feya res q̃ pri
mer no demanas consell a sent Honorat:e axi ell feya tot lo
que sent honorat li consellaua:e no mes e allo tostemps ho
auenia. E esdeuench se que Angles volgue combatre cõ
tra lo rey de anglaterra:e sobre aço ell demana de consell a

Digitized by Google

sent honorat apres de hauer aparellat gran gent: e cridada la batalla e sent honorat loy descõsella el prega q̃ noy anas E axi mẽysprecant lo q̃ sent honorat li deya ell ana acõbatre

lo dit rey de anglaterra: e fon vençut en la batalla ell e tota la sua gent: e axi ell e son fill sen fogiren que lo dit rey li auia leuat lo ducat e anarẽsen a sent honorat: e ell los vesti monges: e aq̃st aman fon de tãta puritat q̃ ab les mans meneja ua les brases de foch e nos cremaua e lo ferro bullẽt. e anãt p compãyo ab lo prebost de lirin ala vila desmella: e vehent la filla de son hoste tota nua ell la cobeja carnalmẽt e tãtost perde la virtut de tot: e axi ell sen torna al seu monestir: e ell menejãt les brases de foch ab les mãs axicom auia acostumat decontinẽt se crema la ma: e lis torna seca: e axi tãtost fon portat dauãt sent honorat e la color lis muda e la cara. E sant honorat mirãt lo joue prẽgues a plorar: e dixli: pque has mẽysprear a deu e has peccat enlo peccat de carnalitat e aman respos peccat he pare perdonã: e sent honorat li dix moltes coses: les quals amã soferi pacientmẽt: e sent honorat li dona penitencia el lança dela cõpanyia dels altres mõges dins cert temps: e apres passat lo dit tẽps que tornaria

Digitized by Google

e axi ell sen ana e feu aspra penitencia e passat lo dit temps ell torna al monestir: e sent honorat lo accepta el restituhi a la primera santedat: e aqui ell vixque santament e ben manifesta la sua marauellosa vida. ¶ Vn renouer era en antesia lo qual carnalmẽt cobejaua vna dõzella molt bella en cara que era pobra: e ell axicom si tingues della pietat ell li donaua ỏles sues riquees: e com ella vingues cada dia per lo que ell li acostumaua dar. vn dia ell la crida secretament dient que li volia donar alguna cosa: e axi ell la conegue carnalment. e quãt la dõzella se veu desflorada ella plora greument: e cõ ell la veu plorar axi ell tingue temor q̃ la sua mal uestat no fos descuberta prengue la donzella e ofegala: e apres ell la amaga dins vna fija de ordi e la mare cercaua diligentmẽt la filla e lo renouer p̃ lo semblant cercaua molt diligẽtment la fadrina: e cõ no la trobassen lo renouer e la mare anarã a sent honorat: e pregaren lo volgues pregar a nostre senyor quels demostras vna donzella q̃ auien perduda. E sant honorat conexent per reuelacio diuina la veritat ell aparta lo renouer dela mare dela donzella: e ell lo reprẽgue aspramẽt: e li dix grans coses e dixli: o mal home a vn gran mal ne has ajustat altre pijor. E lo renouer qui hoy aço tingue temor de no esser descubert. suplica a sent honorat li volgues donar consell de salut: e que solament li escapas la vida e que de aquella se tendria per content. e quant sent honorat veu la gran cõtrictio del renouer ell li dona gran penitencia de sos defallments e dexa la mare alli: e ell e lo renouer anaren ala citja hon hauia estat la dõzella morta e amagada per. xxx. jorns e ells la tragueren: e apres sent Honorat se posa en oracio deuotament e quant hague acabada la oracio ell se leua e pres la donzella e benehila e tãtost ellas leua de peus e escassament se podia tenir tota tremolant. E sent honorat li mana que no digues a nẽgu que ella era estada efflorada ni corrempuda. E en aquell mateix dia sent honorat casa la donzella ab vn rich home: e lo renouer li dona

e

tot quant tenia e restituhi tot lo que auia mal guanyat e sent honorat lo vesti monge el trames ala ylla de Lirin: e aqui ell feu aspra penitencia.

Capitol .xx. com sant honorat resus-

cita lo fill de vn hostaler y tragué del catiu vn fill de vna ce-ga y mata vn drach qui auia mort vn home anant al perdo dela ylla de lerin.

Lo glorios sent honorat visitaua cascū any enlo temps dl pdo la ylla de lirin: e sent son viatge ell posaua en aychs enla casa de vn noble hom de-uot q̄ auia nom alfondis: e tenia muller axi ma-teix deuota cō ell: la q̄l no paria: e com ells fossen molt richs estauē molt trists: pq̄ no tenie q̄ succehis enlos bēs: e cō sant honorat conegue p senyals lo desig: dix los axi aq̄st any cō yo tornare visitareu ab mi e ab linfāt la ylla de lirin. adōchs ells de grā goig se lāçarē als peus d sent honorat: e plorāt li diguerē. be sabē si a tu plau nr̄e senyor nos donara lo que tu dius: e axi fon q̄ la muller cōcebe e pari en aq̄ll any: e quant sent honorat axicō auia dit torna p alli: ell ab ells ensemps e ab linfant visitarē la ylla de lirin e p tēps cō linfāt fos crex-cut vn dia ell anaua per la carrera: e anāt per la carrera cay gue vn barandat e prēgue linfant e matal e feu ne cinquanta troços: e com lo pare e la mare veren la mort del fill e hauie perdut la sua consolacio: e lo basto dela sua vellea tan desi-jat ells estauen plorant ab grans crits: e arrapauense la sua cara e esquinçauense les vestidures e estauen desesperats e noy hauia ningu quils aconsolas e tenien liufant mort dins en vna cambra: e estant en aq̄st doloros plant sent honorat axicom hauia acostumat ell anaua a lirin: e vengue a posar en aq̄ll hostal mateix: e vehēt plorar lo pare e la mare: e los vehins ell los de nana pq̄ plorauen. E lo pare e la mare de grā goig que veren sent honorat se lançarē als seus peus: e li comptarē lo grā desastre: e lauors sent honorat ana hon los

troços del cors eren: e mana a tots que sen ixqueſſen ỏla cã
bra: e tanca la porta de part de dins: e lançes p terra plorãt
e cridant a noſtre ſenyor que li volgues ajudar: e lo beneyt
ſant eſtãt eneſta deuota oracio los oſſos ſe comẽçarẽ ajuſtar
ab gran cruximẽt: e torna la anima enlo cors del infant: e lin
fant comença a plorar: E com la mare qui eſtaua ala porta
hoys plorar linfant de gran goig ella derroca les portes ỏla
cambra e ſen entra dins: e lo beneyt ſent honorat eſtaua cõ
ponent les parts del cors del infant e al entrar dela mare tã
cuytana ellal deſtorba: Car lauors ja no li reſtaua ſino los
dits dela ma eſquerra: e axi linfant tant com vixque reſta ab
los dits dela ma eſquerra deſcompoſts. ¶ Enla ylla mari
tana coſaris de mallorca corregueren vna nit: e prengueren
molts criſtians entrels quals ne prengueren hu: lo qual era
fill de vna dona cega e pobra e com ells lo haguessen venut
enſa terra la mare deſemparada ỏ ſon guiador ellas feu por
tar a ſent honorat: e com ella fos dauant ſent Honorat ella
plorant li dix que li volgues fer tornar ſon fill: e eſdeuench
quel mercader quil hauia compat lo porta a vendre enla di
ta ylla: e demana per ell gran quantitat de moneda: e la ma
re com ho ſabe demana a ſent honorat moneda ab quel po
gues reſcatar: ala qual reſpos yo nit puch tornar ton fill: ni
tinch moneda ab quel pugues reſcatar: empo ves y digues
al mercader ſi vol baratar ton fill per mi: E lo mercader fon
molt cõtẽt: e lauors ſent honorat liura aſimateix catiu per lo
fill ỏla dona cega: e lauors lo mercader molt alegre ſen tor
na enſa terra ab ſent honorat: e quant lague tẽgut molt tẽps
eſperãt ne hauer grã reſcat per larquebiſ be: e cõ ves que no
tanſolamẽt no li trametien reſcat: mas que encara no ſen cu
rauen dell: per la qual coſa ell tragué venal a ſent honorat:
e axi lo mercader lo porta en mallorqua: e portal han mar
modich princep de Mallorqua per ven[illegible] a ſent honorat.
E com lo princep lo veu demanali: perque ſera donat p ca
tiu p laltre. E lauors ſent honorat ho compta al dit princep

Digitized by Google

marmodich vehent sent honorat tan prudent e digne de grã reuerẽcia demanali si sabia res ỏ medicina: e lo beneyt sent honorat li respos quen sabia algun poch e lo dit princep tenia vn fill: lo qual era primogenit e era cech q̃ no si vehia e p moltes medicines que los metges li hauiẽ fet nol hauiẽ pogut guarir. e axi lo princep hi porta a sent honorat. E quant sent honorat lo veu dix a marmodich quem daras si yo rebapte ab nostre senyor iesu crist la vista á ton fill cech: e com lo fill hoy lo que sent honorat deya: dix a son pare que li atorgas tot quant li demanaria: e lauors marmodich dix a sent honorat que demanas: que tot quant demanaria li seria donat. Al qual respos lo beneyt sent honorat no vull quem dones aldre sino quem dones liberalment tots quants catius cristians tens en ta senyoria. Lauors lo princep li dix axo: e mes auãt te donaré si mes vols: e cõ lo princep li bagues pmes aço dauant testimonis dignes de fe sent honorat se agenolla e deuotament prega a nre senyor iesuchrist: e apres ell se leua dela oracio e posa los dits als vlls del cech e dix axi. Sies illuminat enlo sanct e beneyt nom de mon senyor iesucrist. E decontinent los vlls del cech foren illuminats o sanats: e cobraren perfetament la vista. E quant lo joue se senti perfetament guarit e illuminat dix a sent honorat cert majors coses que no bas demanades te dare. e lauors ell se feu portar tots quants catius cristians hauia en tota sa terra: e ab grans dons ell los dona a sent honorat empero sent honorat no volgue pendre dels dons sino pera la despesa: e ab tots los catius christians ell nauega fins que arribaren enla ylla de Lirin: e apres ell los dexa anar. ¶ En ampuries en vna gran coua de vna gran vall entra vn drach: e aqui estigue en aquelles coues: e per alli hauia vn riu cech e aqui estigue lo Drach amagat per molt temps: e vn dia lo riu creixque perço com hauia plogut: e axi lo Drach bague de exir dela coua e anassen prop de vn castell qui hauia nom sanct hermontari e aqui ell comẽça fer gran mal: e mẽjauas

Digitized by Google

los homens de aquell loch: e ells que veren aço desempara
ren lo loch: e los laurats e pujarensen enles alteres e estauē
dalt enles forces. E per la gran crueldat del drach desempa
raren lo cami publich: e tota aquella terra estaua deserta q̄
ningu no goſaua passar. E esdeuēch se que. x. peregrins ōl
castell arquinaut anauen al perdo dela ylla de Lirin: e pren
gueren ensi fort cor dient: anem per lo cami real que puix. x.
som si ell nos ix al cami nosaltres lo matarem: e anant son
cami lo drach los ix que al encontre: e matan hu e ells dona
ren de fogir: e quant foren dauant lo glorios sent Honorat
ells lo contarē: dela qual cosa ell ne hague grā enuig e gran
tristicia e dolor: e ell ana hō lo drach era: e lo beneyt sant lo
liga ab la sua correja e matal alli prop la roca de lerin hō ha
uia deuallat enlo qual loch enlo dia de huy se mostrē los os
sos del dit en memoria de sent honorat.

Capitol. xxj. com vn metge de mallorca quis conuerti apres son monge del monestir de lirin: y de vn altre monge q̄ apres volgue tornar al mon.

Om marmodich princep de mallorca comtas a vn seu metge molt saui: lo qual metge hauia ten gut en cura lo fill del dit marmodich cō sent ho norat lo auia guarit ab la paraula solamēt: e li a uia tornat la vista aquell metge per desig de hauer sciencia cerca en qual loch sent honorat era anat e prēgue letres de fiāça e ana arles: e com sabes q̄ sent honorat sen era anat al pdo de lirin ell lo segui e cō lo hague trobat ell li demana de medicina e de tot lo que fins alli auia duptat sent honorat li ensenya la veritat. E lo dit metge li demana quines parau les hauia dites ab les quals illumina lo fill de marmodich. E lauos sent honorat li prebica la fe catholica e los myste ris diuinals: E com ell li hagues ensenyat los articles dela fe e los sancts sagraments dela esglesia: e li declaras lo p fundissim mysteri del cors de Jesu christ: ço es delostia con

Digitized by Google

sagrada:e com ab cinch sacratissimes paraules lo pa se trāf
substansiaua en ver cors precios de iesucrist. ¶ Dela qual co-
sa lo metge estigue molt marauellat e dix que en tots los al
tres articles no auia duptat saluo en aquell:e q̄ aço era grā
error:car deya que mes deuia creure ala vista que no ala oy
da p la qual cosa tāsolament ell volia puar ab forts argu-
ments dient com la trāsubstāciacio era cōtra rabo.e lauors
sent honorat sen ana e dexal e apres lo metge torna acercar
sent honorat:car no sen volia tornar sense resposta:e ana ala
esglesia de sent pere apostol en la qual sent honorat cātaua
missa lo dia de pentecostes:e com lo dit metge ves laltar de
sent pere:e la esglesia p vna finestra:e ab gran mēyspreu ell
estigue murāt los mōges:e ells cātauē e ell quāt los oy can-
tar el sen trague escarn:e apres ells se prēgueren a cantar.
¶ Veni sancte spūs:e subitamēt vna grā flama de foch los
prengue en tal manera que apres nols pogue veure:e ell se
pēsaua ques cremauē:e ōla dita flama ell veu fogir dos mō
ges qui no podiē sostenir ni cōportar la grā calor del foch:e
apres ell veu riure los nouissis molt dissolutament dela qual
cosa ell e sos criats estiguerē molt espātats:e aço pque vey
en que los vns se reyen e los altres se cremauen:e ells vol-
gueren veure la fi dela missa p veure si lo que sent Honorat
hauia dit si seria ventat: ço es que ell offerria pa e vi:e q̄ lo
pa se trāsubstāciaria en cors ō iesucrist e lo vi enla sua sanch
e ell estaua be mirāt car nou podia creure e p lo semblāt.x.
criats seus qui totes les dites coses hauiē vistes ab son me
stre. E com sent honorat fos vengut al alçar del cors de ie-
su christ ells verē enles mās de sent honorat vn infant molt
resplandēt.lo qual infant lo beneyt sant se mēja ōla qual co
sa ells estiguerē molt espantats e mes dela crueldat de sent
honorat com tā cruamēt se podia menjar aquell infant:e la
uors lo metge los dix tot lo que sent honorat li hauia dit.de
la qual cosa ells murmurarē:e quāt los officis diuinals forē
pfetament acabats lo mestre dels nouicis:ço es dels frares

crida a tots los frares: e dix los veniu ací q queus reyeu mé
tre que cantauē. Veni sancte spūs. Lauors los nouicis res
pongueren: aquells dos sarrabins negres qui tostemps acō
panyen al preboſt e al sacrista trahēt los vela esglesia casca
besaua a aquell quil portaua: e axi apres ells dos cayguerē
ala porta vela esglesia. Vela qual cosa lo mestre vels nouí
cis espantat ho ana a dir a sent honorat. Lauors lo beneyt
sant crida secretament al preboſt e al sacrista: e demanals q
que eren exits vela esglesia quāt cātauen los monges. Ve-
ni sancte spūs. Lauors ells responguerē que tā grā foch hi
hauia enla esglesia que sino sen fossen anats teniē por decre
marse axicom se cremauen los altres. als quals respos sent
honorat puix maluats sou vosaltres quels metges de babi
lonia car aquells foren inflamats maluadamēt de volūtat:
e vosaltres sou estats inflamats e haueu mes en obra lo pe
cat: e pque lo sant sperit nous troba vexells nets vos ha lā
çats vela esglesia com a maluats. e tātost lo beneyt sent ho-
norat los mana despullar los abits e lançals del monestir e
de tota la ylla de lirin: e estāt en aço lo beneyt sent honorat
que lançaua aqstos dos maluats vells: en presencia de tots
los mōges entrarē lo dit metge e los seus criats: e cōptarē
a sant honorat tot lo que hauien vist dels mōges qui erē fo-
gits vela esglesia q la flama del foch e del misteri del infant
que ell se auia menjat: empo los no fels criats seus no cre-
gueren enço que hauiē vist ans sen tornaren ensa terra: e ro
mangue alli lo metge: al qual sent Honorat bateja: e apres
lo vesti mōge lo qual vixque santamēt e apres mort ell sen a
na ab iesucrist. ¶ En joue pres abit de monge en lo mone-
stir de lirin: e com q algun temps ell hagues fets los officis
comuns e los seruicis humilment: ell comença de esser anci
os de tenir sciēci e de estar solicitari: e de pēdre austeritats
e de estar amagat: lo qual los frares honrauē crehent q̄ les-
perit sant fos ab ell: e quāt aquesta vida ell agues portada
per molt tēps ell p̄gua ab grā instācia a nazari q̄ li donas li

Digitized by Google

tencia que el sen pogues anar al hermitatge: e lauors nazari ho digue a sent honorat e lo beneyt sant los feu portar davant al joue: e dixli yo veig que tut penits de hauer pres labit de mõge: e aço perque has dexada ta muller que tenies: la qual per tu auer pres labit ella viu enamorada e te molts enamorats. E lauors sent Honorat li feu leuar los abits el feu lançar del monestir e de tota la ylla: e lo joue tantost seu ana a casa desa muller: e comẽçala alagotejar ab blanes paraules. al qual respos la muller tu mas desdẽyada e ten est anat a fer frare: e aço pque era pobra e ara que so rica hõrada e ameda per molts homens honrats voldries que yom sotsmetes a tu qui est pobre vesten tãtost de ma casa e nom tornes puix davant mi: e com ell no volgues exir e li digues que la casa era sua aquella tãtost enuia per sos enamorats: e feu li donar de bastonades: e axil lãçaren de casa e dela vila ab gran desonra. E axi lo mesqui batut e plagat sen hague de anar: e recordantse del que sent honorat li hauia dit ell se prengue a plorar: e hague gran contrictio del seu peccat: e tornassen ala dita ylla: e lanças als peus de sent honorat demanant misericordia del seu peccat. Al qual dix sent honorat germa enles tues mans esta la mort o la vida: e pço elegeix lo que vols. E lauors li demana perdo e labit al qual sent honorat li feu restituhir labit: e apres ell feu aspra penitencia: e vixque santament.

¶ Capitol. xxij. com vn maluat monge torbaua lo monestir de lirin e des barataua tots los mõges: y com delliura sant honorat vna filla de vn noble hom: La qual hauia concebut per adulteri.

En noble joue e rich viuint luxuriosament vingue en gran pobrea: E com ell hague gastat tot quãt tenia e no tingues de q̃ sostenirse p precbs de molts nobles homens ell fon posat per monge enlo monestir de Lirin: lo qual per temps de vn any vix

Digitized by Google

que molt virtuosament: e apres ab gran tracio e malvestat ell cercaua e sostrabia tots los secrets dels frares: e com per temps los frares lo rebessen sens alguns tractaments ell comença grans coses a parlar e poques a obrar e suaument la gotejar e maluadament a mal dir e adiffamar. Mostraua simple e familiar: e a cascu rescitaua los secrets del altre feya ajustaments amagats reprenia los vells e escusaua los jouens. E moltes vegades obtesa licencia fraudulosament exia dela ylla de Lirin: e ell portaua coses enuejoses ab les quals enlaçaua los monges. E com aquest Sismatich per poch mes que fos estat haguera tacats tots los monges amagadament ells foren molt trists. E com labat Nazari: e los antichs monges veren tan gran discordia ells diligentment cercaren don la dita discordia podia venir. E com nazari ni los antichs monges no poguessen trobar lo cap de aquesta discordia ells enuiaren per lo beneyt sent Honorat: e mostrarenli lo decahument e la rubina dela congregacio d Lirin: e quant lo glorios sent honorat hoy aço ell comença greument a plorar: e gitantse dauant laltar de sent Pere apostol defenedor dela ylla de lirin: e turmētāt son cors agramēt ab pposit de may leuarse dela oracio fins tant q ell sabes o pogues conexer aquesta gran diuisio don exia. e axi lo beneyt sent Honorat estigue en aquesta oracio plorant tostēps sense menjar per espay de tres dies: e estant axi lo glorios sent Pere apostol li aparegue: e li dix axi. Leuat germa e amich e lança la ouella malalta del corral: la qual corromp e taca totes les altres: e aço dit ell li desparegue. e tāt tost sent honorat se leua e no cura de menjar ni de beure sino de cercar la ouella malalta: e axi ell se feu venir tots los frares: e ell los estigue mirant de hu en hu e los frares per lo semblant lo estauē mirant: empero lo traydor estaua ab lo cap baix los vlls ficats en terra. e tātost sent honorat ho conegue q aqsta era la ouella malalta: e encara nos volgue fiar de alo mas prenguē los nouicis e apartals a vna part

e dixlos. quin mal conexeu entre los frares: e qual vos sem bla pus maluat de tots. Lauors tots los nouicis se giraren e estiguerē mirant tots los monges: e quāt be haguerē estat mirāt. Respos lo puix joue e dix. No se quey haja pus mal uat monge cō seuus lo qual cria vna serp enla boca: la qual li veren exir e mordre los monges. E sent honorat vehent q̄ lo que hauia pēsat era ver crida tots los frares e en presen cia de tots ell mana estar a seuus: e dix li per dret has nom seuus: car axi est cruel com lop rabat: e mates los sancts fra res car seuus vol dir cruel: e manali p̄ força obrir la boca: e mostras dins enla sua boca vna serp negra e plachada: La qual p̄ manament de sent honorat ixque dela boca de seuus e mostras a tots. De la qual cosa tots los frares sespātaren e tātost torna la serpēt en son loch: e lauors sent honorat ma na leuar los abits al dit seuus e feu lo lāçar del monestir e ō tota la ylla de lerin: e fet aço tots aquells qui eren estats ta cats e psuadits p̄ lo dit seuus estiguerē molt espantats e tin gueren grā temor del que sent honorat hauia fet: e axi tots espātats penedintse cōfessarē a sent honorat com p̄ lo tray dor de seuus eren malament ensenyats e quants mals con sells los hauia dats: e que a tot lo monestir torbaua ab los diabolichs consells que donaua. e lauors lo beneyt sent ho norat deneja tots los tacats e offeri p̄ ells offici e dejunarē e feren esmena p̄. vij. dies. E daqui auāt ell los amonesta e mana ques guardassen de familiaritat e consells amagats: e ques guardassen de ser semblāts a seuus ne maldients ni que ells ab ells no aguessen contesa: ni fossen parles: ni [illegible] sobedients: ni reprehēsors: ni ambicios os: ni lagoters e que finalment se guardassen de tota manera de vicis: e axi puix ell hague dexat los monges en orde e sacostaua la quares ma ell sen torna ala seu. ¶ Enla ciutat de arles hi hauia vn noble hom qui hauia dela primera muller vna filla e per in ductio dela segona muller no curaua de donar li marit. E la filla no podent ho comportar mes: ella sabandona a vn jo

ne qui era ſon vehi: e com la meſquina ſon pzenyada ella eſtigue molt triſta / e acoſtãtſe lo temps del ſeu part ella ſen volgue fogir per no caure en tan gran vergo/ nya. Mas com ſent honozat ho ſabe per reuelacio di/ uina ell la viſita e la confeſſa e la abſolgue del ſeu gran peccat e la amoneſta dientli que no ajuſtas mal a mals pzometentli que la defendzia ſens vergonya e lo beneyt ſant li dix ari: Mira ma filla feſte fer vna careta empe/ gũtada e quãt ſies a dies de parir ixtẽ tãtoſt de caſa ton pare e veſten a parir a la voza del riu: e quant hauras parit pzen linfant e embolical be en dzaps e poſal en la caſa empeguntada e dexal anar riu auall e tornaten apzes a caſa de ton pare e no cures de pus que yo not deſemparare: e la donzella ho feu ari com ſent honozat loy hauia dit e ari com llançaua linfant en lo riu ſent honozat vingue ſobze les aygues e la conforta e tantoſt fon guarida e ſen ana a caſa de ſon pare que non ha/ gue ningu ſentiment / e lo beneyt ſent honozat pzes lin/ fant e donal a criar: e hun altre dia ell crida ſon pare de la donzella e dirli repzenentlo fortment: Digues per que no caſes ta filla que eſperes? Lauozs lo pare ſotſ/ metes a la voluntat de ſent honozat e conuoca tots ſos parents e de conſell de ſent honozat ells li donaren per marit vn noble joue ſegons que li pertanyia. E apzes que linfant fon criat ell lo tramete a la ylla de lizin per eſſer monge. Aquell infant fon apzes de tan gran puri/ tat e inocencia e de tan gran caſtedat que hun dia com fos trames a la ciutat de Frunyons ab lo ſacriſta en lo hoſtal hon poſauen hauia vna fadzineta la qual era neboda del dit ſacriſta: e ella com ves lo joue tantoſt ſenamoza de aquell e eſcometel e moſtrali totes ſes ver/ gonyes e ell eſpantat li dix o val deu com eſtas greu/ ment nafrada yom marauell com pots anar ab aquexa nafra que tens entre les cuxes: e aço deya ell penſantſe

Digitized by Google

que li hauien tallat lo membze natural: tant era sim-
ple e pura criatura. E ari ella confusa abara les faldes
e anassen: e quant vench al vespze mentre que ells so-
pauen la donzella los seruia e lo dit joue estigueia mi-
rant e ell se comenza a rependze de impaciencia. E com
lo sacrista estigues mirant e ves estar trist lo joue ell
li demana la causa de la sua tristicia. Lo joue li res-
pos plozant: Yom so donat al seruey de deu empero
si vna espina me punxaua en lo peu per lo seruey de
dev yom planyeria molt: e no tan solament me pla-
nyeria mas encara no pozia fer cosa nenguna dient
que so greument turmentat; e aquesta vostra neboda
que es tan greumēt nafrada entre les cures segons que
ella ma demostrat / sens tota tristicia nos serueix en
tot lo que hauem necessari. E lo sacrista entenent aço
dixli ari: Aquesta ta volgut dar exemple de gran pa-
ciencia perque si en semblant loch tu eres nafrat que
pacientment les compoztasses. E ari apzes de hauer
menjat lo sacrista aparta la donzella e reptalan: e apzes
els dos sen toznaren al monestir e lo sacrista quant son
en lo monestir ell ho compta tot e de la puritat del joue.
E apzes lo dit joue virque sanctament e mozi e anassen
ab jesu chzist.

Capitol.xriij. de vna dona qui per pobzea volia vendze sa filla e com sent Honozat la delliura: e axirmateix com lo beneyt sant delliura a vna gran senyoza quis volia penjar perque hauia concebut per adulteri.

EN la ciutat de Auinyo hauia vna dona molt
rica la qual per sa mala cura e sa mala en-
dzeça hauia destruhit tot quāt tenia e com ella

fos venguda en gran pobrea p la qual ella estigues en gran
dissima necessitat: tragueu venal vna filla molt bella que te/
nia p corrõpre la carnalment: e axi vn rich home vengue e li
dix q̃ si ella li volia donar sa filla q̃ ell li donaria dos marchs
de argent: e axi ella lay ꝓmete e dix li que p alendema q̃ tor
nas: e aço cõtra volũtat dela filla. e sent honorat p virtut di
uina ho sabe: E axi ell hi ana en la nit e toca ala porta: e la
mare li obri: e quãt ell fon dins ell li dix axi. yo he sabut q̃ tu
tens vna bella filla: e q̃ tu p gran pobrea la vols vendre axi
vinch te a dir si lam vols vendre yo ten dare mes que no ten
donen quatre vegades. e lauos ella li respos vols la pera tu
o p altri: e sent honorat li respos yo he vn senyor molt bell e
molt rich e sens muller: e vull la cõprar pera ell pa que li ser
ueixca de tot lo que ell sen vulla seruir: e lauors ella respos:
quãt men donaras e sent honorat li dix quãt ten bã ꝓmes.
e lauors ella respos dos marchs de argẽt e yo dix sent hono
rat ten donare. x. marchs: e ella li dix: tu burles te de mi ho
dius me veritat. Lauors sent honorat li dix: yo tinch aci la
pecunia aparellada e so aparellat de pagarte ço q̃ te ꝓmes
e mostrali vn grã sach ò moneda: e ella en veure lo grã sach
dela moneda ab grã alegria ella crida sa filla e dixli ma fil/
la vesten ab ell e seguixlo: e axi ella la liura a sent honorat p
amiga/o p seruẽta/o p quesiuulla: e sent honorat dix ala don
zella tu atorgues aquestes coses qui ta mare ha dit de tu: e
liures te ami p serucial de mõ senyor e seruẽta sua: e ella res
pos de aci auãt me liure a tu p fer tot lo que tu vulles: e tan
tost sent honorat li dona ala mare los. x. marchs de argent
e mẽtre aquestes coses se tractauẽ: e la mare amonestaua a/
la filla que fos humil e benigna a aq̃ll qui la cõpraua lo dia
ses clari: e tãtost elles dos coneguerẽ a sent honorat: e decon
tinẽt se lãçarẽ als seus peus plorãt e demanãtli misericordia.
E sent honorat dix ala mare no hages temor car p salut tua
e de ta filla es aço vẽgut paga aqui est obligada e segueixme
tu e ta filla e ꝓneu lo vel de mõges enlo monestir de sent pe

Digitized by Google

re:e axi ho feren mare e filla apres. ¶ E melger fill del beſ/
compte del dit loch amaua molt carament vna donzella:la
qual era de pus baix linatge que no ell. E contra voluntat ō
ſos parents:ell la prengue per muller e durant les noces vn
dia ell corrent vn cauall mal enfrenat:e ell pegant deſperōs
al roſi lo roſi no cura ſino de correr e per parar lo tirali la re
gna:e axicom eſtaua mal enfrenat ell lança lo joue vn gran
eſclat en terra del qual eſtigue molt de temps malalt:e ella
eſtant ocioſa no pogue comportar les temtacions dela carn
e axi ellas jague ab vn altre caualler del qual ſe emprenya:
e acap de temps ellas conegue lo prenyat.e ella penſant en
la manera que ſon marit tan noble la hauia preſa per mul/
ler a deſgrat de ſos parents:e que ella en gran menyſpreu e
onta dell hauia fet tan gran maldat e tacanyeria :e axi ella
penſant en aço eſtigue eſperant temps e ora conuenient pe/
ra penjarſe e aparella corda e tot recapte. La qual coſa per
reuelacio diuina vengue a orelles de ſent honorat. E ell tan
toſt queu ſabe ana cuytadament: e com fon dauant ella ell
li conta tot lo que ella hauia fet:e com hauia comes vn grā
pecat:e que encaran volia cometre vn altre major:ço es qs
volia penjar: dela qual coſa ell lan reprengue molt:e li dix
moltes coſes e moltes amoneſtacions. E com la donzella
hoy aqueſtes coſes que ſant honorat li auia dites ella ō grā
vergōya e cōfuſio comença a plorar e a eſquixarſe les veſti/
dures a arraparſe la ſua bella cara e ſcaballonarſe los ſeus
bells cabells:e cō ſent honorat la veu axi tan mal a pārellar
ell la acōſola e cōfeſſala e donali penitencia del ſeu pecat:e
dixli q eſtigues aconſolada q ell lan delliuraria ſens nēgūa
vergōya:e dixli que lo dia que ella parria ell li trametria ad
jutori:e los parents del nouio eſtauē ſeruint lo nouio:e ſent
honorat dexa la donzella acōſolada e dix als parēts que no
donaſſen la eſpoſada al nouio p tal que nos eſcalfas maſſa:
e q per leſcalfament no recruas la malaltia.pero que ans cō
ſellaua que eſtigues doſa fins que lo nouio fos perfetamen

guarit:e los parents axiu feren:e quãt ella volgue parir lo beneyt sant li enuia dos honrades dones:les quals secreta ment li ajudarẽ enlo part e la delliurarẽ sens vergõya de to ta desonor:e apres quant lo marit fon guarit molt tẽps co/ bra sa muller e vixquerẽ los dos honradament.

¶ Capi.xxiiij.cõ vn diaqua lo qual sent Honorat hauia criat caygue en peccat de carnalitat:y dela mort del glorios sant honorat.

¶ Lant lo molt deuot seruẽt de iesu crist lo glorios sent honorat fos vẽgut en grã vellea fent lo ser/ uey diuinal encara q̃ cascũ dia noy pogues entẽ dre p rabo dla freuolea d̃ son cors:empo la cari tat pfeta nos refredaua enell ni mẽys la accio dels pobres: ans dauãt la sua p̃sencia los feya abũdãtmẽt administrar:e p tal que aquest offici se fes proposa a fer aquest offici a Al/ bert:lo qual ell auia criat de chiquet:e aquell diligentment complia son offici als pobres. E ell sent curosament aquest offici lo diable qui es enemich de natura humana:e tostẽps corpura de desuiar les persones qui a deu seruexen e porta li amistat no coneguda ço es vna fembra qui portaua aygua al monestir ab la qual ell peca carnalment:e axi fon pres en lo pecat:e portat dauant sent honorat ab gran vituperi e en gran infamia dela clerecia dela qual cosa sent honorat esti/ gue molt enujat. E sent honorat estant reprenent lo malauẽ turat Diaqua dos homens vells:los quals tenien mullers jouens:e erẽ estats presos en adulteri moltes vegades:los quals reprengueren molt cruament al mesqui de diaqua de la fornicacio que fet hauia:e sent honorat vehent lo diaqua confus e en gran vergõya e que aquells dos maluats vells axil reprenien ell mogut los respos en semblant manera. Q omeyers e peccats de fornicacio ensa propria forma c carn pudenta qui cascun dia feu adulteri per gran ardor que te/ niu sobrau a natura: e si per ventura estau huyt dies absti/

Digitized by Google

nents ſenſe vſar lo peccat cuydau pdre lo ſeny e axi ſou com
a cãs furioſos e exiu de entenimẽt e nãs ſatiffeu al peccat q̃
al menjar ab grã furor e ſens poca vergõya goſau repẽdre a
queſt meſqui de viaqua ab vituperis cõ voſaltres matexos
vejau tacats puix greumẽt de aqueſt peccat mateix:e aq̃lls
reſpõguerẽ e aq̃ſt es clergue e noſaltres ſom ſetglars e p cõ
ſeguẽt deu eſſer apedregat. E ſent honorat los dix axi q̃ voſ
altres paſſau que clerecia abſolre mẽjar e beure qui com nu
drimẽt de luxuria puxca de mal reuocar aquell qui temor de
deu no reuoca de maleyts enuejoſos nous mou caritat ni ju
ſticia ni correctio:empo enueja e crueldat de vẽjãça. Car de
quarãta dies ença ſi be voſaltres haueu gẽtils mullers ſou
pſos en adulteri: e altres vegades moltes e diuerſes vltra
aço que dins en voſtres maluats cors portau amagat.meſ
quins de voſaltres quina rabo dareu enlo eſtret juhi dauãt
lo etern e ſubirã jutge:e aq̃ſt viaqua ocios q̃ vna vegada tã
ſolamẽt es caygut enlo peccat de fornicacio voleu lapidar:
empo qualſeuulla de voſaltres que ſia ſens adulteri tureli la
primera pedra ſobre ell:lauos aquells li diguerẽ pço com tu
eſt clergue defenſes a aq̃ſt clergue qui es fornicador. Lauos
ſent honorat los dix fiau de mi:que lo pecat de aqueſt no re
ſtara ſens punicio.lauors ells ſen anarẽ cõfuſos:e ſent ho
norat corregi lo clergue ſegons que deuia p lo ſeu peccat. E
en aqueſta matexa hora los monges de lirin eſtauẽ en gran
diſcordia p fer preboſt:e fon li reuelat e tantoſt ell ſen entre
en ſon oratori e tãca les portes e poſas en oracio:e ſubita
mẽt fon arrapat e poſat en vna carrera de foch:e en mig del
capitol de Lirin:e dix als frares qui eren en diſcordia. Mo
ſtre ſenyor ieſu criſt deu de dilectio ſia toſtẽps ab voſaltres:
e illumine aq̃lls:qui p toſtemps eſtarã enla ylla de lirin pço
com haueu diſcordia p les coſes tẽporals car de aqui auant
ja nom poreu veure tots e benehils e tornaſſen en ſon orato
ri:e cõ los frares aguerẽ viſt aço ells reprẽguerẽ ſimateixos
e lãçarẽſe als peus del abat nazari demanant miſericordia

Digitized by Google

e prengueren per preboſt eleuteri: lo qual era perſona ō ſan
ta vida: e axi Lazari los aſſigna eu tingue per bo e per ben
fet e tingueren temor que ſent honorat no paſſas de aqueſta
preſent vida. ¶ Lo glorios ſant honorat qui del principi ō
la ſua vida e tendra jouentut hauia aſſimateix raygat en lo
ſeruici de ieſucriſt dominant lo ſeu cos del temps ōla ſua cō
uerſacio fins ala vellea per vigilies e per diuerſes afflictiōs
fortificat leſperit per moltes oracions caſcun dia auellaua
pus feruentment aquelles coſes que a deu ſon plabents: e
com ja fos molt vell e de molts anys e ja les forces ōl cors
li defalliſſen glorioſament ab la natura ſe combatia no alar
gāt mes les regnes al ſeu dominat cors ans lo cors vell axi
com hauia acoſtumat lo ſotſmetia continuamēt al ſeruici de
ieſucriſt. E com lo beneyt fos axi enuellit e agues ſon cors
dominat per longues e grans afflictions: e fos ja deſempa-
rat de totes ſes forces e tribulat per treball de fam e de ſet e
de vigilies: e de batiments: e de nudetats: e de gran cos: e
deſtret per greu e fort malaltia del gran mal que ſofferia per
amor de noſtre ſenyor ieſu criſt: e axi eſtant en aqueſta deuo
ta contemplacio Jeſucriſt li aparegue e li dix axi. Tline be-
neyt fill meu a pendre lo regne meu que has per ments de-
la mia paſſio: e per tos merits guanyat ordena dela tua ani
ma: car de aci a trenta dies tu ſeras ab mi en compāyia ōls
meus elets e benebil e deſparech li. Lauors ſanct honorat
feu gracies a noſtre ſenyor deu deles damunt dites coſes: e
tantoſt ell ſen ana a Lirin: e quant fon alla ell ſe feu venir la
bat Lazari: e a hylari: e contals lo que hauia viſt: e lo que ie
ſuchriſt li hauia dit: e inſtrubils en qual manera ſe deuiē re-
gir: e com deuien gouernar lo moneſtir de lirin: apres lo ſeu
paſſament: e quant ſanct hylari hoy la mort de ſent honorat
amargoſament ell ſe prengue a plorar. E lo glorios ſent ho
norat lo aconſola dient axi. Bon fill no plores ni turmen-
tes lo teu cors: car aço no es mort: mas es paſſament ala de
ſijada companyia de mon germa: e dels meus ſancts com-

Digitized by Google

panyons e descarregament de aquest fexuch cors: e axi mõ fill confortat e sies fort: car grans officis certament has de tenir e supportar. Car tu seras a correctio dels princeps e a ensenyament dels pobles e asolaç dels treballs e a terror ỏ aquells qui mal faran: e seras a entrecament dels errants: e a ensenyament dels clergues: e a humiliament dels ergullosos: e en defensio dels humils. donques tu mõ fill sies humil e no superbo: simple e no presumptuos per tal que tu sies espill: enlo qual se murẽ tots los altres: e que tu laues les taques dels altres e sies refermament en nouella innocencia pren creximent de virtuts a donar sciencia de salut al poble de deu prech te que sies aparellat a bones costumes feruent en dilectio suau en tota companyia ferm en ton proposit fort en penitencia aparellat a concordia dur a penes temprat en parlar discret en manar enductios en ordenar vigoros en fahenes curos en ajuda feel en consell auisat en respoucions demostrat obedient als majors suau als menors companyo als egual brau als superbos fuig a homẽs diffamadors: e not mogues per difamacions fins quẽ sies certificat mostrat humil als humils misericordios als penidents ferm als endurits e tu germa nazari que has rebuda la cura del sant monestir de Tirin e de nostre senyor iesuchrist: lo qual es exemple de deuocio e de religio. En tãt q̃ p sa natural disposicio q̃ ella es axi abte: e aço q̃ sembla en altura manera quel tir el apell al estudi deles coses spirituals aq̃lls q̃ aqui habitẽ: car la santa religio mõgil ha aqui fermat son fonament e ficada sa rayl e de aq̃ estẽdra les sues branques: e multiplicara sos fills p tot lo mon: car aq̃st honorable abitacle de mõges ne tirara molts a salut e inflamats fortmẽt en sos cors derada tota amor carnal ques done als desigs spirituals e molt mes aq̃st loch de aq̃sta santa religio ỏ mõges plague a nostre senyor iesucrist que fos fundada sots inuocacio del benauenturat sent pere apostol: perque a ell recore cõfiãtmẽt en los teus negocis e les honorables reliqes: les

Digitized by Google

quals yo per manament de deu portí en aquesta santa ylla a
maga reuerétmét en pſencia del pus jouês q tal que q tẽps
ſiẽ reuelades: car q peccats del poble nſre ſenyor eſcomoura
moltes gents e deguſtaran aq̃ſta terra del royne fins a yta-
lia: e los monges de lirin ſeran exterminats e eſcampats: e
la ſanta ylla ỏ lirin eſtara deſerta per. l. anys e apres noſtre
ſenyor hi ajuſtara aquells quey ſeran romaſos e tornara a-
qui la perfeta religio de monges voſaltres empero acaba-
reu voſtre cors: e apres voſaltres alguns altres ſucceſſors.
Temeu deu e confiau enell: e ylari reſpos a ſent honorat pa
re quines ſon aq̃xes paraules que dius ſuplich te que puix
clarament les me manifeſtes: al qual dix ſent honorat quãt
ſe ſeguirã les dues coſes: membret ço que yo te dit: e apres
ſe guarni dels ſagraments dela eſgleſia. ¶ Lo glorios ſent
Honorat lo tercer dia en ans del ſeu paſſament ell ſe mans
portar ala eſgleſia: e aqui ell eſtigue dos dies en oracio: e cõ
tẽplacio: e lo dia que deuia paſſar de aqueſta vida ell ſe feu
venir dauant tota la clerecia: e tot lo poble dela ciutat e re-
uelas lo ſeu paſſament. E ell los amoneſta que amaſen deu
e que haguеſſen temor de aquell: e que amaſſen a ſon pro-
hiſme: e que tinguеſſen perfetament caritat e amoneſtals q̃
haguеſſen en gran reuerencia al prelat o arquebiſbe que a-
pres dell vendria: e que ſeruaſſen los ſeus manamẽts: e les
ſues doctrines. E quant ells hoyren que ſent honorat deya
que deuia paſſar ỏ aqueſta vida ells plorãt e cridãt li digue
ren. ſPare piados ſuplicam te quens digues qual nos do-
nara deu per arquebiſbe e paſtor dela eſgleſia apres lo teu
paſſament per tal que enuiẽ per ell preſtament e ab grã reue
rencia e que reſtem acõſolats. E ſent honorat los reſpos a-
quell que noſtre ſenyor vos donara q̃ plat apres. xuj. jorns
que yo ſere paſſat de aqueſta vida ell lous adminiſtrara en
tẽps counẽt: e apres ell ſe veſti les veſtidures pontificals e
celebra la miſſa al poble e aps de auer dita la miſſa ell ſe po
ſa en oracio: e aps ell ſe leua ỏla dita oracio e beſa al patri-

Digitized by Google

ci e als clergues: e als monges e darrere tots a sanct hylari plorant: e apres ell los comana tots a deu: e donals la sua benedicio e agenollas en terra. E subitament vna gran res plandor lo cobri: e axi ell dona lanima a nostre senyor deu e veren tots los qui alli foren la anima del glorios sent Ho/ norat en forma de vna coloma blanca e resplandēt pujar al cel. E quant sant hylari veu aço ell plorant cridaua. O sant pere apostol per quens desempares axi desconsolats: e ara qui gouernara ara los monges de Lirin: los quals tu ab tā gran estudi has ajustats e criats e informats: e axi ell esta/ua plorant: e aquells qui alli eren plorauen e cridant deyen tots a vna veu: beneyt loat e glorificat sia lo nom de nostre senyor iesucrist qui tan gloriosament glorifica los seus sants e besauen los peus e les vestidures del benauēturat sent ho norat. E los monges que estauen enlo monestir de Lirin sa bien com en aquell dia hauia de morir lo beneyt sent hono/ rat: e aço perque Hylari los ho hauia dit: e tots en aquell dia estauen trists e plorosos dauant les portes dela esglesia del dit monestir: e estant axi tots sentiren en alt vn gran tro e alçaren lo cap e veren vna gran resplandor e distinctamēt veren al glorios sent Honorat molt resplandent: e tot en/ torn circuhit ō esteles: e que sen pujaua al cel. Lauors tots plorant e cridant deyen. ¶ Nons desempares pare piados nins vulles desaconsolats: per les quals lemētacions e do loros plant lo glorios benauenturat sanct Honorat se para vn poch: e benehils e dix los en alta e intelligible veu axi. Per vosaltres e per los habitants enla vila ylla e per tots aquells qui la visitaran yo sere tostemps patro fort e diligēt ajudador dauant la diuina magestat. E acabades totes a/ questes paraules ell sen entra dis en los cels ab grās goigs e alegries.

¶ Capitol. xxv. dela manera que fon so terrat lo cors del glorios sent honorat molt reuerentment.

Digitized by Google

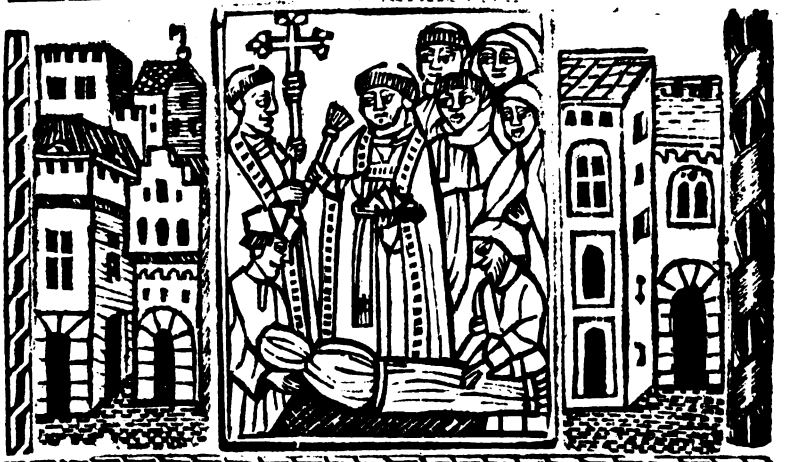

Los mesquins de monges qui eren presents ala mort del beneyt sent honorat vedent lur pare e lur, son.
lur guiador esser mort plorauē e plāyien prop ōll e defallits p gran dolor noy auia entre ell qui cō sell e adjutori los pogues donar: e quant los mesquins ha/gueren longamēt plorat prēgueren lo cors de sent honorat e plorant e cridant lo meterē reuerentment dins en vna caxa de fusta per portar lo a soterrar ala santa ylla de lirin ab grā multitut de preueres e ō lechs per acompanyar lo sant cors del beneyt sent honorat: e com ells foren avn loch quis de/ya aliescamps prop lo vas de vesia visiblament tots los co sos q̄ alli eren soterrats se leuaren del vas: e tots a vna veu cridaren. No es iusta cosa que nostre piados pare nos le/ueu. E quant los qui portauen lo sant cors verē aço ells do naren tots de fogir e dexaren lo cors: e acap de poch ells co braren animo e tornaren al sanct cors: e tornarenlo a pen/dre per portarlo sen axicom hauien ordenat. E decontinent los cosos se tornaren a leuar: e puix fortment que ans crida uen dient axi. No es justa cosa que nostre piados pare nos leueu. ¶ E aquells tantost espantats tornaren a fogir es/

Digitized by Google

balabits:e ells vehent que allo era voluntat diuina ço es q̃
volia quel cors de sent honorat fos alli soterrat.lauors ells
bastirē en aquell loch mateix vna esglesia sots inuocacio ōl
beneyt sent honorat e sobre lo vas de vesia son grā amich e
companyo e en aquella mateya esglesia soterraren reuerent
ment lo cors de sent honorat:e aqui nr̃e senyor feya grās mi
racles per merits del glorios sent honorat a aquells qui de-
uotament lo pregauē. ¶ Aquestos son los sants pares pre
lats qui son estats monges ōla santa ylla de lirin algū tēps
Sant honorat qui fon primer abat dela santa ylla de lirin:e
apres fon arquebisbe de arles. Sent hylari.sent cesari.sent
ygili.sent cōcordi.tots aquests son estats arquebisbes ō ar
les.sent capreasi abat.sent amāt abat en lo temps de aquest
forē. Vint y quatre milia y.dcc.monges de aquell monestir
sent apolinari arquebisbe de valencia.sent regolf abat qui
fon coronat de p̄cioſa mort de martiri ab.d.compāyons ōls
quals lurs sepultures son aqui fins al dia de huy.sant ento-
ri.sant niseri.sent iust.sent maximi abat de lirin:e apres fon
arquebisbe de rogea.sent siluia.sent joban abat en borgun
ya.sent lop.sent vicent preuere.sent germa bisbe de paris.
sent polemi mōge.sent ciffre bisbe de carpētras.sent ambro
si monge.sant valeri bisbe de niça.sant ebibbodi abat.sent
ta udarij.sant sedast bisbe de vemce.sent colūbā abat.sanct
agricola abat:e apres fon bisbe de auinyo.sant cofre abat.
sent serriol.sent florēcia.sent lambert bisbe de vicēcia aque
stos son plats sants e molts daltres ōls quals seria lōga co
sa ō recitar los q̃ls son estats mōges ōl sant monestir ō lirin
¶ Transportat vōchs sant honorat ala cōpanyia dels subi
rans ciutadās de parahis:e liurat lo seu cors ala sepultura.
E ells sen portarē lo abit nazari e hylari ab sos compāyons
e sen tornarē ala ylla de lirin :e los frares lo reberē reuerent
ment e acōsolauē lo seu pastor. E encara que los mōges de
lirin plāguessen la absencia de tā bon pare:empo lo diuinal
adjutori nūquals desemparaua:e lo glorios sent honorat to

Digitized by Google

ſtemps per ells pregaua e tots eren vna amor vna caritat: e ſeruint deu continuament e fahia p ells molts miracles e la gran fama p tot lo mõ ſeſtenia: e veniẽ alli molts pelegrins de diuerſes terres demanãt gracies a ſanct honorat: e aquí eren exaudits car atart ſe demanaua nẽguna gracia que no fos donada. E com la gran fama fos venguda a orelles del princep de ſalern: e com ell ho ves p eſperiẽcia de molts miracles que ſent honorat auia fets e ell fos princep molt rich e molt poderos e de grã potẽcia: e ell no tingues fills ell del libera anar ab ſa muller a viſitar la ylla de lirin p hgar aſent honorat quels volgues donar fills: e venít ala dita ylla malaltia mortal pres a ſa muller en tal manera q̃ ans que aple gaſſen ala dita ylla morí: e axi aqueſt vent ſa muller morta molt triſt ell torna a vna ylla qui eſtaua alli prop: la qual ſe deya Largo: e ſotera ſa muller en vn vas de fuſta reuerent mẽt p tal q̃ al tornar ell la ſen portas enſa terra: e quant ell hague fet e complit ſon vot diligẽtment ell ſen torna: e volgue pẽdre lo cors de ſa muller e ella qui era morta torna viua e donali la ma a ſon marit: e comptali en qual manera la hauia portada ab ell lo beneyt ſent honorat ala ylla de Lirin: e tot quãt lo princep hauia fet anant e tornant: e q̃ ſent honorat li auia dit que auria infants: e axi ab veles plenes ells ſen tornarẽ enſa terra molt alegres e en aquell any mateix ells hagueren vn infant: e tantoſt com vixqueren caſcũ any viſitaren la ylla de lirin.

¶ Capi. xxvj. de vn mõge qui no pogue morir fins que li hagueren tornat labit.

SEnt nazari abat ſeguia deuotament los amoneſtaments de ſent honorat e les doctrines e tenia grã cura dels malalts: e cõ vn frare vell eſtigues malalt e molt vell e ja no podia fer res: Lo qual hauia nom alfranch: e p que millor reposas labat Nazari li mana deſpullar labit: perque nol enujas. E com alfrãch fos

Digitized by Google

vengut al darrer estrem dela mort e no pogues morir: e esti gue en esta pena per espay de. viij. jorns dela qual cosa los monges qui seruien ne foren molt fatigats p lo vetlar que fahien per la qual cosa labat nazari li mana que si deuia mo rir: pque pensaua tant: al qual respos Alfranch yo he troba da gracia ab deu que ma saluat: mas sent honorat me rebu ja ala compãyia dels seus frares em despullaren labit mon gil: e açoes la causa pque yo no puch morir: Lauors ells lo vestirẽ de son abit: e decõtinẽt ell passa de aqsta psent vida. ¶ Entre que sent nazari abat regia la santa ylla de Le rin hauia guerra molt fort entre raynaut princep de belan da: e antoni marques de Mauritana per la qual cosa Ray naut posa per guarda del castell de belanda a vn fel seu qui hauia nom Guinyont: lo qual fon acusat falsament per dos enuejosos quil volien mal e ab falsos e inichs testimonis li prouaren com ell volia liurar lo castell de belanda al Mar ques de mauritana. Per la qual cosa raynaut lo mana pen jar enles forques qui estan sobre la mar. E com guinyont se veu quel volien penjar sense iusticia ell reclama de tot son cor al glorios sent honorat que axicom lo penjauen sense iu st icia que axi ell hi mostras miracle: e axi ells lo penjaren: e cõ ja hagues. xxx. dies que era estat penjat los parents dell pregaren al senyor quels volgues fer gracia de donar los a guiont per quel pogues soterrae: e Raynaut los ho atorga: e axi ells hi anaren ab molts saigs: e los saigs pujaren a la forca per tallar lo dogual: e ells veren a Guiont viu: e axi ells li tallaren lo dogual el deuallaren: e quant fon bax en terra ell se agenolla en terra: e feu gracies al benauenturat sent honorat dels grans benifics que dell hauia rebuts. E quant los parents veren tan grã miracle ells estiguerẽ molt alegres. E los saigs estiguer en molt espantats: e ells cuy taren a dirho a raynaut que guinyont era viu. E quant ray naut hoy aço ell se pensa que Guinyont era estat acusat fal sament penjat e a gran tort: e ell decontinent li irque a car

rera:e trobal pus gros e pus bell que abans no era:e demanali que com li era anat e com era estat saluat. E ell li respos que sent honorat:al qual ell sera acomanat lo hauia tē gut en braços tant com era estat penjat:e que era estat en tā grans delits que ninguna pensa humanal no poria estimar ni escriure. E tantost lo dit raynaut mana pendre los accusadors e los falsos testimonis:per los quals Guinyont era estat penjat falsament:e quant los hagueren pres:ells confessaren: per que ne en qual manera hauien tractada la tan gran tracio contra Guiont:e decontinent ell los feu penjar. E raynaut prega molt carament a Guiont volgues tornar enlo offici primer: al qual respos Guiont ben tendria tot lo mon p mal home e ingrat si tota la mia vida no seruia al glorios sent honorat:lo qual per mostrar la mia innocēcia ma tengut tants dies enla forca viu e en grans delits:e deconti nēt ell desempara lo mon e sos parents e vestis monge enla ylla de lirin:e aqui perseuerant deuotamēt e religiosa ell sen passa de aquesta vida present. ¶ Agalborch muller de raynaut de sus dit vist lo miracle den guiont fon molt deuota a sant honorat:e cascun any enlo temps del perdo dela ylla ō Lirin ella donaua grans riquees als monges del monestir dela dita ylla. E encara que ella fos molt deuota a deu e a sent honorat nou volia mostrar de part de fora ales gents:e mostrauas alegra e molt joyosa:e axi lenemich ō natura humena tantost volgue destorbar la bona vida de aquesta noble senyora:e axi ell feu que lo batle de belanda la festeja:e per moltes festes que li feu ni per moltes promissions no la pogue enclinar a peccat:e lauors ell dona grā quantitat de moneda avn maluat joue q digues e q posas cōtra na agalbroch grā crim e axi lo dit joue ho feu eu posa p obra dient e acusant la senyora na agalbroch dauāt raynaut:la qual cosa proua ab falsos testimonis e axi raynaut crebent als falsos testimonis dauant tot lo poble ell la mana cremar e ella tostēps negāt e reclamāt de tot son cor al beneyt sent hono-

Digitized by Google

rat:e axi ells la posaren enlo gran foch e cō ella agues estat per tot vn dia en les grās flames cremants e la lenya defal lis:la q̄l cōtinuamēt dona lo balle: en fe y aportar don seuul la que fos. E com los sarjāts verē aço ells ho cōptarē a ray naut:e ell decontinent hi ana alla hon ella estaua ligada ab grās cadenes:e veu la estar damūt lo grā foch:e que tota la lenya era cremada:e ella no gens ell la mana traure:e ell la estigue mirāt:e com ves que vestidures ni res no tenia cre/ mat ell li demana com era estat aço :e ella li digue com sent honorat la hauia guardada en senyal de innocēcia :e tātost raynaut mana pēdre lo batle e los falsos testimonis:e en a/ quell loch mateix ell los mana apedregar a tot lo poble.

¶Capitol.xxvij.com nambrosi lo qual diables sen portauen quant foren damūt la esglesia de lirin ells lo dexaren caure.

CAra enlo terratori de vn loch q̄ es dit carnal vna montāya chica:enla qual hi hauia vn pont quey passaua aygua:la qual aygua regaua tota la pla na de sots.Enla qual montanya vn encantador quis deya cloastres encāta vna ara verinosa :la qual nome nauē los habitadors arluch que vol dir ara e bosch :e aço p lara e lo bosch quey es. E alli lo diable escarnia a tots los quey passauē:en lo qual vēch vn joue mesqui qui auia nom ambrosi enlo temps de sent nazari abat del monestir de Li rin passa p aquell loch la vespra de sent joban baptista:e lo diable prenguel e portaualsen a infern:e portant lo sen ell lo passa p damūt lo monestir de lirin:e quant ell hoy cātar als mōges matines ell se recorda dels adjutoris de sant hono/ rat:e comēçals a dir ab grā deuocio e a reclamar a sent ho/ norat:e estāt dient aqstes oracions lo diablel deixa caure e ana a caure sobrela cuberta dela esglesia de sent pere ōl dit monestir e del grā colp ell estaua cridāt e playent molt dolo rosament. E com los monges hoyren lo gran colp e lo dolo

Digitized by Google

ros plant que dalt damunt la cuberta dela eſgleſia auia ells
ixqueren a veure allo que podia ſer: e axi ells veren lo meſ-
qui de ambroſi: lo qual eſtaua tremolãt e fora de ſon ſeny: e
axi ells lo deuallarẽ: e apres que fon retornat en ſon ſeny ell
los cõta tot lo que li auia ſegut: e dix los que p̃gaſſen a deu
per ell: e quel veſtiſſen monge. e ells ho ferẽ: e aqui ambroſi
virque honradamẽt en ſanta cõuerſacio e paſſa de aq̃ſta p̃-
ſent vida en laltra la vida del qual ſe cõta hauer fets molts
miracles enla ylla de lirin. e apres ſanct nazari abat p tal q̃
aq̃lla malueſtat fos deſtrabilada deſtrubi tot lo boſch: e der
roca la ara de ſus dita. e a inſtãcia ỏ na elena muller ỏl prin
cep de rogea ell edifica aqui vn moneſtir de ſanctes dones
ſots inuocacio del beneyt ſent eſteue. ¶ Elena muller de au
ger filla del princep de rogea joue molt gẽtil e diſpoſta: e cõ
ella eſtigues molt liberta e a ſon plaer ella comete adulteri
a ſon marit: car ellas jague ab vn gentil caualler: e ella fol-
lament continuãt lo dit peccat ſon deſcuberta: e axi ho ſabe
ſon marit: e com ell ho hague ſabut el la mana pendre: e cõ
lay haguеſſen portada dauant ell en p̃ſencia de tot lo poble
li dona ſentencia de cremar viua: e axi ells la portarẽ a cre-
mar ab grãs hontes e eſcarns: e axi portãt la ab grãs vitu-
peris p cars de vẽtura ells encõtrarẽ vn monge vell del mo
neſtir de lirin: e com lo monge ves tã noble dona e muller ỏ
tã gran ſenyor eſſer tãvilment tractada p los ſaigs e p los
qui la portauẽ: ell ne hague grã compaſſio. ¶ axi mogut de
cõpaſſio ell ſe acoſta al gouernador q̃ la portaua e als ſaigs
e ſuplicals molt caramẽt que li deixaſſen confeſſar na elena.
e axi ells p pregaries del monge e dena elena la deixarẽ con
feſſar: e axi ella vehent la mort que li eſtaua aparellada con
feſſa pfetamẽt tots ſos peccats ab grã contricio de cor: e lo
monge la abſolgue liberalment e dixli axi. ¶ Dages confort e
fes penitẽcia dels teus pecats ab dolor de cor: car yo he aci
ab mi vn os del cap del beneyt ſent honorat: lo qual tu ten-
dras ab tu reuerentment: e ſi tu ꝓpoſes en ton cor de eſme-

Digitized by Google

nar tos pecats tu no soſtendras ningun cremament ol foch. E lauors na elena ꝓposa en son cor de esmenar sos pecats: e ab aquella reuerencia que millor pogue prẽgue la reliquia de sent honorat: e reuerentmẽt la amaga ensi: e decontinent los iusticies e los saigs ab les grans cadenes que portaua la tiraren: e ab grãs vituperis la ligaren en vn gran pal: e li posaren grã lenya al entorn: e tãtost hi forẽ les grãs flames: e quãt la mitat ola lenya son cremada: la qual era cinch cobzes mes alta que no ella: elena estaua tota entorn encircubida de brases e de cendra: e gẽs no sera cremada e estaua mirãt simplament als que entorn li estauen axicom si ella estigues entre roses: e lo dit monge estaua li luny esperãt lo diuinal adjutori: e confiãt del glorios sent honorat que ell hi mostraria miracle: e cõ lo gouernador e tot lo poble vessen na elena sana e salua e sens nẽgũa macula: la qual se creyẽ fos ja tornada cendra: ells hagueren grã vergonya e marauellats planyiẽla e reputarẽ la esser innocent del dit peccat. Lauors lo grã aualot dels ciutadãs pujaua fins al cel e la terra tremolaua del grã corriment del poble: car corrien ꝑ veure na elena: e les grãs noues se recomptaren al princep e lo princep miraua dalt en vn grã porche de sa casa ab grã multitut de gent e de nobles homens: e son espantat del correr e del grã aualot del poble: e lauors ells li contarẽ lo grã misteri: e ell lauors tãtost ana al loch hon na elena estaua ligada ab les grãs cadenes e enlo gran foch: e quant ell la veu estar fins als muscles en les grãs brases e q̃ no sera cremada gens: e que axi estaua entreles grans flames com si estigues entre belles flors e roses e ell espãtat de aço e reputãt esser innocent de aquell peccat: mana que la soltassen: e que la traguessen de aquell grã foch: e tãtost son fet: e apres que la hagueren treta del foch ell la estigue murãt ꝑ veure sis auria cremat gens: e com ell la veu sens nẽgũa macula ò foch ell la sen porta ab grã honor al palau: e apres ell li demana en q̃na manera se auia saluat del tã grã foch e ella respos al

Digitized by Google

princep que lo glorios sent honorat hauia estat ab ella con-
tinuament: e hauia defesa dela ardor del foch: e axi ab gran
honor ells sen entrarē enlo palau: e quāt aço fon acabat na
elena crida lo monge e ab grā reuerēcia ella li torna les san
tes reliquies: e ab ell ensemps visita la santa ylla de lirin. E
apres la mort ō son marit ella edifica lo monestir de arluch
de santes dones en honor e gloria del benauenturat martir
sent Esteue: car enla festa de sent esteue fon dellurada: e a-
qui ella se posa dins enlo monestir per seruir nostre senyor ie
sucrist: e aqui ella fini loablement sos darrers dies.

¶ Ancelli marques deles eres baro molt rich e deuot: e cō
ell no hagues infants de sa muller visita ab sa muller la ylla
de lirin pregāt a sent honorat quels recaptas gracia ab iesu
crist que ells pogguessen hauer infants la deuocio dells: deu
mira del cel e donals vn fill. e com ells tinguessen lo fill ells
ne ferē grēs a deu e al beneyt sent honorat: e meteren li nom
en deu donat: e apres la muller caygue malalta ō molt greu
malaltia: dela qual morí: e lauors ancelli dona son fill a cri-
ar e p temps ell pres muller ōla qual hague molts fills e fil
les: e encara que ell ne tenia molts sobre tots amaua en deu
donat: p la qual cosa sa madastra estaua cada dia cogitant
com porta fer perir han deu donat: e esdeuēchse que son pa-
re fent grā festa de sent honorat en deu donat seruia los mē
jadors e apres ques forē dinats en deu donat entra enla cā
bra de sa madastra p demarli si be ni couinētmēt li era estat
administrat: ço que mester li era: e ella quāt lo veu leuas mo
strāt q̄ no li volia fer grā festa: e abraçal fortment y ell a ella
honestamēt: e estāt axi abraçats ellas prēgue a cridar grās
cruts ajuda ajuda: diēt e afirmāt que en Deu donat la volia
forçar: e encara que ell volgues fugir no podia: car ellal te-
nia molt fortmēt abraçat e confus de grā vergōya no podia
donar rabo ni escusarse gens. E axi tātost ho anaren a dir a
ancelli: e tātost que ell ho sabe cuytadamēt ell vēgue ala cā
bra hō sa muller e sos fills e sos parēts cridauē tā grās cruts

Digitized by Google

E quant ells lo veren venir ells lauors se prengueren a cri-
dar majos crits: e axi ells se clamaren han Ancelli vient cõ
en deu donat volia forçar sa madastra: e com ancelli veu hã
deu donat estar mut del quel accusauen: ell lauors cregue q̃
fos veritat lo que li imposauen. E decontinẽt mana que fos
rocegat ab caualls no domats: e que apres ab vna gran pe-
dra al coll fos lançat en fons de mar: e quant en deu donat
se veu pendre tan vilment e vituperada per los parents de-
la madastra e rocegat fins ala mar ell reclama ỏ tot son coz
al glorios sent honorat que li volgues ajudar e quant ells lo
hagueren tiraçat e rocegat fins ala mar: clls li ligaren les
mans e los peus e ab vna gran pedra al coll lo lançaren en
fons de mar: e quant aço fon fet la muller den ancelli se ale
gra ab sos parents jactantse dauant tot hom e debia de huy
mes succebiran mos fills apres den ancelli. Mas com ven
gues a orelles den ancelli: ell comença a remorde asimateix
e bauer sospita de ço que hauia fet e quinze dies apres que
aço fon fet lo diable pres ala muller den ancelli: e comença
a manifestar la sua malvestat: e la sua malicia a sos amichs
e deya la causa perque auia portat han deu donat ala mort
e com en ancelli sabe aço fon molt trist: e lauos ell ne tingue
major sospita: e conegue que hauia mort son fill sens culpa:
e ꝓmete grãs dõs a qui suulla q̃ li tragues lo coze de son fill
ỏls fons ỏla mar: e com molts lo haguessen cercat e nol tro
bassen en ancelli estaua molt trist plorãt: e estãt axi plorãt su
bitamẽt li aparegue vn mõge prop dell: e li demana p q̃ plo
raua e q̃ cercaua e ancelli li cõpta tot lo cars e lo mõge li dix
nol te auia impetrat yo ꝑ xo: e lo mõge feri la mar ab vn rã
de palma q̃ portaua enles mãs: e la mar se departi: e lo mõ-
ge entra ab nãcelli p lo cech entro a dues milles estãt les ay
gues ỏla mar deça e della en axicom murs e trobarẽ hã deu
donat als fons ỏla mar viu sa e sens mal ligat axicõ loy ha-
uiẽ ells lãçat: e desligarẽlo: e decõtinẽt lo traguerẽ defora: e
tãtost tornarẽ les aygues ỏla mar en son esser. E quant au-

Digitized by Google

celli veu ban deu donat ſon fill viu e ſa. E ſens nengun mal de gran goig ell ſe lança ſobre ell reprenent ſimateix diēt cō tan follament auia cōſentit e cregut ala malueſtat de ſa mul ler:e demanant perdo a ſon fill e prometēt li de fer ne eſme/ na:e com en ancelli eſtigues ab ſon fill abraçat:mana que li portaſſen amenjar penſantſe que tendria fam per auer eſtat xv.dies ſenſe menjar:e lauos ell reſpos aſon pare que no te nia fam:car ſent honorat mōge de lirin quil hauia delliurat e hauia eſtat ab ell enlo fons dela mar lo hauia ſadollat cō/ tinuament:q̄ nos curaua de rebre altra vianda. Lauors an celli ſe gira p veure lo monge qui auia fet tāt p ſon fill:p fer lin infinides gracies:e per donarli grans dons. E com ell la gues mirat e nol trobas ell lo feu cercar diligentmēt:e cō ell nol pogues trobar ell eſtigue molt enujat cō noli auia donat grās dons repnēt aſumateix de ingrat:e apres en ancelli ſen ana ab ſon fill ab grā honor al caſtell deles eres:e decōtinēt ell feu gran aparell p anar ala ſancta ylla de Lirin:e axi ell ana ala dita ylla per fer grans gracies :e donar grans dons al dit monge qui li hauia ſaluat ſon fill en deu donat:e quāt ells foren arribats a Lirin ab tota la ſua gent ell manifeſta la cauſa dela ſua venguda al abat Nazari:al qual reſpos la bat nazari que en tota la congregacio dels monges de lirin noy hauia nēgū mōge q̄ hagues nom honorat ni fos exit ōl moneſtir:e com ancelli hoy aço eſtigue molt eſpantat:e pre ga molt caramēt al abat nazari que fes ajuſtar tots los mō/ ges per que ſi hauia errat lo nom quel conegues de cara:e quant per manament del abat nazari tots los monges foren ajuſtats en ancelli e en deu donat los eſtigueren ben murāt per veure ſil trobarien:e com ells no trobarē lo monge:ells eſtigueren molt enujats. E los monges los demanaren la ſemblança e la figura de aquell mōge.e ells los ho diguerē. Lauors los monges conegueren fermamēt que aquell era lo glorios ſent honorat:e tots leuaren les mās e les veus al cel cantant a deu gracies per los beneficis ōl beneyt ſent

Digitized by Google

honorat e aquí matex en deu donat rebe labit de monge en lo monestir de lirin:e fon rebut p los monges amorosamēt. E quāt lo pare veu aço fon mes deuot al glorios sent honorat e ancelli sen torna en sa terra e ordena tots sos bēs:e de continent ell sen torna a lirin:e p lo semblār ell se posa monge enlo monestir e aquí seruint deu ells passaren de aquesta vida presente.

¶ Capi.xxviij.cō sibilia filla del senyor de tolo acusada falsament p sa madastra de adulteri.

SOffre senyor de tolo deuot seruēt de deu e ō sent honorat e tenia vna filla dela primera muller p nom sibilia:la qual ell volia donar a casia fill del marques de marcela e com na vga muller ōl dit joffre plena de malicia ella enuia adir a casia que cō prenia ana sibilia p muller que era estada desflorada p vn joue. E com en cassia sabe aço ell nola volgue pēdre p muller ans p mes vituperi ho diuulgaua lo que na vga li auia dit:e cō aço sabes joffre ell ho demana a na vga ella dix que era veritat e ella ho auia vist:e de aço lin feu sagramēt:e com en Joffre hoy aço ell furios posa sa filla en pso:e com la mesquina sofferis passions e congoixes enlo carcre feu vot a deu e a sent honorat que si ell la delliuraua de aqll fals testimoni:e dela pso q ella prometia e feya vot de tots los dies de sa vida visitar cascū any enlo temps del pdo la ylla de lirin:ōla qual oracio deu la exaudi.e estāt en jaufre vn jorn en vn grā conuit que ell feya ensa casa ab sos parēts e ab los millos de aquella terra:e tot hom estigues en taula aparellat pera dinar:na vga muller den Jaufre comença a cridar e a plorar grās crits diēt. Ajuda ajuda car sent honorat me vol matar pq̄ he acusat falsamēt enuejosa ala sua seruēta na sibilia. E cō ella dauāt tot hom diuulguas la sua malueslat en jaufre resta molt enuergōyit e cōfus de tā noble gēt com alli auia e decōtinēt ell ana e feu venir honrades dones:perque mira-

sen sa filla si era innocent de aquell peccat: e com les honra des dones haguessen mirada na sibilia: elles la trobaren ab virginitat no corrompuda: e tantost elles ho manifestarē hā Jaufre e li comptaren com era innocent de aquell peccat: e estant axi enestes rahons entra per casa den Jaufre en cas/ sia: e quant na vga lo veu ella torna a cridar dient: e recitāt li la malvestat que hauia dita dena sibilia. E ell per lo sem/ blant los compta com sent honorat li era aparegut e que ell estaua malalt e li dix que si dins .xv. jorns no hauia presa p muller ana sibilia que ell morria de aquella malaltia: e que ell li hauia promes que la pendria per muller: e que aço era la causa dela sua venguda: e com jaufre hagues hoyt tot a/ ço ells dos anaren al carcre hon na sibilia estaua presa: e tra gueren la ab gran reuerencia e esposarenla ab en casia solē/ nialment: e apres ells dos cadany visitauen la ylla de lirin tant com vixqueren: e per pregaries dels habitadors dela di ta ylla casia redifica lo monestir de sent cassia prop lo port ō Marçella: enlo qual loch ensemps ab sa muller estan soter rats fins al dia de huy. ¶ Enrich senyor del castell de sent Marcell: e encara que tenia molts fills e filles dela prime/ ra muller ell se casa: e pres per muller vna honrada dona en cara que era pobra: la qual era molt duota a deu e al beneyt sent Honorat: e hauia nom Clariana: la qual cosa sos filla/ stres no pogueren comportar: car a penes li parlauen: dela qual cosa na clariana viuia ab gran recel dels fillastres: car era desemparada de parents: e com ella vixques ab aque/ sta temor: e no tingues altre refugi: ellas acomanaua conti/ nuament al beneyt sanct Honorat: e com la malvestat enue sosa hagues compresos sos fillastres ells vn dia amagaren vn maluat joue dauall lo lit de na clariana: e cridaren secre tament a son pare dient com na Clariana feya adulteri: la qual cosa no creya Enrich: e lauos ells lo portaren ala cā/ bra dona Clariana: e mostrarenli lo joue que estaua dauall lo lit: e lauos prengueren lo: e ell lo dix com ella los auia fet

Digitized by Google

amagar alli:lauos los fillastres prengueren la ab grã furia:
e ligarenli los peus e les mãs.e ab vna grã pedra al coll lã
çarẽla enla mar:e ella tostẽps reclamãt al beneyt sent hono
rat:e axicõ ells la lãçauẽ verẽ venir corrẽt sobre les aygues
vn antich monge:lo qual pres ana clariana e en layre la sen
porta:e tantost ells la veren molt luny de si:e sanct honorat
porta na clariana al monestir de arluch:e decontinent se le-
uaren terribles vents contraris: e la gran fortuna los lança
en terra de mozos:e portarẽ los sen en mallorca:e aqui ells
los veren per gran quãtitat de moneda. E com enrich esti-
gues esperãt sos fills per molts dies:e ves que no venie ell
tingue grã por:e estaua molt trist dela tardança de aquells:
e com ell veu que no venien ell ab gran dolor de cor enuia p
ells:e feu los cercar diligentment:e com los haguessen ben
cercat ells saberẽ com mozos de mallorca los sen hauie por
tat asa terra e quels hauien venut:e axi ells tornaren respo-
sta a enrich com sos fills eren catius enla ylla de mallorca.
e quãt enrich hoy tal noua ell cuytadament hague vn guiat
ge de mallorca:e hagut lo dit guiatge ell decontinent hi a-
na:e troba sos fills en cruel seruitut e com ells veren son pa
re ells li digueren. Justament sofferim aço:car falsament e
ab grã tracio nosaltres hauem acusada na clariana:e lauos
ells li comptaren al pare la maluestat que hauien feta con-
tra ella:e com los ne auia pres ab ella enla mar. Lauos lo
pare ẽta sos fills de catius:e ana vn any ab sos fills ab los
peus descalços per tots los hermitatges pregant als hermi
tans que volguessen pregar a deu quels dexas trobar na cla
riana:e com ells no la poguessen trobar:ells vengueren ala
ylla de Lirin :e recomptaren la causa dela sua venguda al
abat nazari:e la gran maluestat que contra la dita na claria
na hauien comesa:e pregantlo que ell los volgues dir sin sa
bia res. E com sent nazari veu la perfeta contrictio e la pe-
nitencia voluntaria dells dixlos:cõfortats vos e feu ne gra
cies a deu e al beneyt sant honorat:car aqll monge q̃ volal-

Digitized by Google

tres vereuvenir ſobre la ygua e pres na clariana es lo noſtre pare ſanct honorat q̃ la ha portada aci prop en vn moneſtir de dones hõ ella eſta anẽbi e ſeu li tota aq̃lla aſmena q̃ porets: e quãt ells la verẽ ells ſe lãçarẽ als ſeus peus plorant demanãtli pdo. Mas na clariana piadoſa e humil agenollas en terra: e feu gracies a deu e al beneyt ſent honorat de ço que ſera eſdeuengut: e perdonals francament e complida. E apres p pregaries de ſent nazari ella ſen torna ab ells enla terra. ¶ Aula vella era vn noble hom per nom ancelli: e tenia vna noza molt vana: la qual fon preſa en adulteri per na ancellina germana de ſon marit ab vn joue: e per ella moltes vegades cozregida mas ella era axicom aquella ſerpent que ha nom aſpis no podia hoyr pacientment la cozrecio deſa cunyada: pero vn dia ella endubi aquell ab qui ella feya la dulteri ques amagas dauall lo lit de ſa cunyada: e apres ella crida ſon pare e ſon marit e moſtrals lo adultre da uall lo lit deſa cunyada na ancellina: e dix los axi. Moltes vegades ſecretament per mi es eſtada cozregida e bonamẽt amoneſtada e no ſen vol per mi cozregir: cozregiula voſaltres de aqui auant cõ vos vullau: e cõ la meſquina de na ancellina veu tan gran maldat ella reſta enuergonyida e confuſa de vergonya mudaſli la color: e ab gran dolor e amargor que tenia juraua e afirmaua diẽt que tal coſa ella no ha uia comes ni perpetrat aquell peccat: mas lo germa e lo pare per molt que ella juras ells no la creyen: e aço per lo que hauien viſt: e axi ells ab gran yra la exellaren de ſes caſes. e quant Mancellina ſe veu exellada de tots ſos parents e fora de tot cõſell e deſemparada d̃ tots los ſeus no ſabia ques fes ni aqui ſacoſtas e ploraua continuament pregant a tots los ſants e com en nẽgun dia may hagues ceſſat lo ſeu plor e la ſua grã triſtor ella prega de tot ſon cor al beneyt ſent honorat. E com vn dia anaſſen molts pelegrins ala ylla de lirin ella ſen ana ab ells: e cõ fon alla: ella ſen entra dins enla eſgleſia: e lãças dauant laltar eſcampant los ſeus cabells p

Digitized by Google

terra plorant e batent son cors cridant grans crits: e sospirant fent gran captenument de sima teyra e prengue lo dauã tal del altar: e deya que nos leuaria de alli ni mẽjaria ni beuria fins que sent honorat enlo qual ella confiaua la bagues delliurada de tan gran infamia com li era aleuada falsamẽt e com ella bagues estat plorant e planyent decontinent li aparegue vn monge bell e antich de bella estatura e molt resplandent e dixli. Tornaten a casa de ton pare: car ells plorosament te cerquen: e ella en veurel estigue molt espantada: e demanali com bauia nom e lo beneyt sant li respos: yo so honorat: lo qual tu has reclamat ỏ tot tõ cor e dites aquestes paraules lo beneyt sent honorat li desparech: e decontinẽt pres lo diable als q̃ li auiẽ leuat lo fals testimoni ço es sa cunyada e laltre manifestauẽ a tot hom lo q̃ li bauiẽ alleuat Per la qual cosa lo pare el germa de nancellina confusos e penedintse del que auien fet ells delliberarẽ anarla a cercar e axi ells anaren a lirin e diligentmẽt la cercauẽ: e com no la trobassen ells demanarẽ als mõges si auriẽ vist vna dona q̃ li deyen nancellina: e lauos los monges lals mostraren que estaua dauãt laltar plorãt. Lauos ells molt alegres anarẽ hi e trobarenla dauant laltar: axi com los monges los auiẽ dit: e ells la leuaren ab gran alegria e comptarẽ li tot lo que era estat seguit. E estãt axi portaren lo endiablat aq̃ll quis bauia amagat dauall lo seu lit per mostrar que ella feya adulteri ab ell: e entraren enlã esglesia ab ell: e quant ell veu Nancellina ell cridant deya: perque ne en quina manera li bauia alleuat lo fals testimoni: e lauos lo sacrista posa davmunt lo cap del endemoniat les santes reliquies: e p tot axo lo diable nol deyxaua: mas ans pus terriblamẽt lo turmẽtaua: e cõ lo sacrista veu q̃ lo diable puix fortment lo turmẽtaua prega a aquells que alli erẽ que tots ensemps pregassen a nostre senyor e al beneyt sent honorat per aq̃ll endiablat: e axi tots se agenollaren exceptat Nãcellina: e son pare e son germa q̃ estauẽ luny e den peus: e quãt lo sacrista los veu q̃

Digitized by Google

estauen en peus ell los prega que li perdonassen :e que ells ab los altres ensemps pregassen per ell:e axi ells ho feren:e decontinent lo diable sen fogi. Apres nãcelsina e tots los altres presa benedictio de sent Lazari alegrament sen tornaren en lurs terres.

¶ Capitol.xxix.de vna dona que son amich li talla lo nas:e sent honorat loy torna.

AReioa era vna pobra dona e peccadora:la qual cascũ any enlo tẽps ỏla ídulgẽcia visitaua la santa ylla de lirin:e cõ vn joue la reqris de amors e ella nou volgue cõsentir:ell la acusa falsamẽt al home qui la tenia dientli com ella anaua cascun any ala ylla de lirin per fer peccat de fornicacio :e que ell se era jagut ab ella:empero que no sabia que era sua que si ell ho agues sabut nou haguera fet:e axi aquell mogut ab grã yra:ell li leua lo nas:e aquella plorãt pres la part del nas tallada:e tã tost aquesta ana ala ylla ỏ lirin per demanar adjutori al glorios sent honorat:e com ella fos arribada a vn riu quis nomenaua verdo lo riu era molt fortment creixcut e axi ella no pogue passar :e assigues ala vora del riu plorant e esperant companyia ab la qual passas:e estant axi ella veu de laltra part del riu vn mõge:lo qual venia sobre les aygues enuers ella:e quant fon prop della ell li demana:perque ploraua ne que esperaua.e lauors ella li compta perque ploraua:e que era lo que esperaua:lauors lo mõge li dix hon es laltra part del nas:e lauors ella lay dona:e lo monge tornali lo nas en son loch ab lo senyal dela creu e fon tan guarida e sana com si may hagues tengut mal nengu e dix li axi. Tornaten a ta casa e no vulles pus peccar:mas fes penitencia de tos peccats:e ella li demana e qui est tu:lauos ell li dix:yo so honorat:lo qual tu has reclamat:e tantost ell li desparech. Llauos la dona feu gracies a sent honorat del benifet que dell hauia rebut:e ab gran goig ella sen torna a arejoa comptãt

Digitized by Google

a tot hom lo gran miracle que sent Honorat li hauia fet.

¶ Asajona era vn noble hom rich qui auia nom risaut: e sa muller na astorga: los quals casaun any enlo temps de pdo visitauē la ylla de lirin pregāt a sent Honorat los recaptas gracia de nostre senyor iesucrist que ells bagessen infants e nostre senyor p pregaries de sent honorat los dona vn fill al qual posarē nom castellā segons la cognacio del seu linatge: e ab ell ensemps casaū any visitauē la ylla de lirin: e esdeuench se que vna vegada enlo temps del pdo no pogueren visitar la dita ylla: e com en castella veu q̄ son pare e sa mare noy podien anar ell se leua en lalba e ana a visitar totes les santes estacions de lirin: e apres ell sen torna e tornant sen son pres p sarrahins los quals se auien posat en aguayt la nit passada: e ells lo sen portarē a murcia: e cō ell fos gentil joue e molt dispost ells lo p̄sentaren al duch de murcia: lo qual lo receb e agradablemēt: e feu lo p̄bost dela sua taula: e quel seruis de beure: e com lo mesquí den risaut e la mesquina de nastorga sa muller sabessen que son fill sen portauē catiu en terra de sarrahins ells esquinçaren les vestidures cridāt grās crits: e plorāt molt agramēt e esquinçātse les vestidures: e fent molt grā captenimen desi e arrapātse la cara: mas ab tot axo ells no deprauē de visitar la dita ylla: encara que estiguessen trists p lo pdiment de son fill e donar los abūdātmēt deles sues riquees e fer los vn grā conuit enla festa de pētecostes e tot ab gran abundācia seruint ells mateixos en p̄sona: e com ells bagessen complit aço p tres anys continuamēt apres que en castella son pres catiu. e en castella alla hon estaua seruia lo jorn de pētecostes al duch ō murcia en taula e sa mare nastorga administraua p lo semblant en aquella festa de mējar als monges de lirin e administrāt los vench li en memoria de son fill en Castella: e comença a plorar e a venir en lagrimes e oblidat tot lo q̄ administraua ana correns alaltar de sent honorat: e lanças de boca dents dauāt laltar e estigue cō a morta: ala qual en risaut son ma-

Digitized by Google

rit ſesforçaua de leuar plorant e pregant ſent honorat li vol-
gues delliurar ſon fill de hon eſtaua catiu. E lo beneyt ſent
honorat los exaudi les ſues ꝓgaries: e en aquella ora mate
xa eſtana en caſtella en ꝓſencia del duch de murcia: e ſubita
ment ſent honorat loy leua dauãt axicom eſtaua ab lo dauã
tal: e ab la touallola al muſcle e portal dauant ſon pare e ſa
mare e dixlos axi. feu ne moltes gracies a deu quius ha re-
ſtituhit hã caſtella fill voſtre: e acabades aqueſtes paraules
ell los deſparegue. E com lo pare e la mare veren lo fill ells
correguerẽ a ell: e ab grã goig ells lo abraçarẽ el beſarẽ e ab
grã alegria ells lo portaren al refetor hõ los monges menja
uen e ſos amichs e parẽts: los quals eren venguts ab ells:
e cõptarẽ los lo grã miracle que lo beneyt ſent honorat los
hauia fet: e los monges e los altres marauellats del grã mi
racle anaren tãtoſt ala eſgleſia en ferẽ laors e gracies a deu
e al beneyt ſant honorat del grã miracle: e tocarẽ les cãpa-
nes en ſenyal de grã miracle: e pẽjarẽ dauãt lo altar del glo
rios ſent honorat la touallola e lo dauantal que hauia por-
tat en caſtella: e moſtrauẽ bo als peregrins que venẽ alli p
demanar lo adjutori del beneyt ſent honorat.

¶ Capitol. xxx. cõ vn infant caygue en la mar: e ſent honorat lo torna viu a ſa mare: e com ſant ho-norat delliura. liij. pelegrins qui erẽ catiuats p moros.

ORa vn noble hom qui hauia nom Raybaudi de bell loch home de pau e deuot adeu e al beneyt ſent honorat: e ſa muller hauia nom na ſaura: la qual com hagues eſtat ab lo dit marit ſeu p tẽps de. xxij. anys e no pogues auer infants ella vota a deu e al beneyt ſent honorat que ſi ell li donaua vn fill qne ella caſ-cun any viſitaria la ylla de lirin: e axi en aquell any mateix ella hague vn fill: e com ella anas ab ſon fill ala ylla de Li-rin e no agues acoſtumat anar p mar ni pogues cõportar la procella y tẽpeſtat dela mar ella tãtoſt li vinguerẽ grans vo

Digitized by Google

mits:e ellas posa ala vora vela fusta per lançar:e estant axi lançant falgueli la força ōls braços e cayguelı lo infant ōls braços enlos fons vela mar:e com ella veu son fill enla mar ellas volgue lançar enla mar sino que la tingueren aquells qui anauen enla fusta e finalment ells la portarē fins ala dita ylla de lirin:e quant fon enla ylla ella cridant e arrapant se los cabells e esquinçantse les vestidures vengue correns ala esglesia:e lanças vauant laltar de sent Honorat cridant e plorant axicom a dona ayrada:e com ella hagues estat en aquest doloros plorant tot vn dia e vna nit :en lalba li apparegue sent honorat a ella e a tots los qui estauē ab ella portāt linfant enla ma:lo qual plorana:e lo beneyt sant lo posa sobre laltar e dix ana saura pren ton fill e fes ne gracies a nostre senyor iesucrist:e acabades aquestes paraules ell li desparech e na saura leuas molt alegra e pres son fill tot banyat:e donali amamar sent gracies a nostre senyor iesucrist e al beneyt sent honorat de aquest tan gran benifici e ab gran goig ella sen torna enla sua terra diuulgāt lo gran miracle.

¶ Com la gran fama vels miracles que iesucrist per merits de sent honorat fahia en la ylla de Lirin fos diuulgada per diuerses parts del mon venien de moltes e diuerses terres per demanar adjutori al glorios sent honorat. E esdeuench se que enlo temps del perdo venint.liij.pelegrins dela maritima de Pisa enlo temps del perdo dela dita ylla de Lirin cossaris sarrahins vengueren sobre ells:e prenguerēlos catius:e portant los sen ensa terra: ells deuotament reclamauen al beneyt sent Honorat:e estant en aquestes deuotes pregaries los aparegue lo beneyt sanct Honorat e pres la fusta dela proha:e subitament transportala e tornala ala ylla de Lirin. De la qual cosa los sarrahins espantats e esbalahits demanaren als catius christians ab gran instancia qui era aquell aqui ells reclamauē. E los pelegrins los responguereu que aquell ere lo glorios sent honorat ells cō ptaren la potencia diuina quātes marauelles e miracles fe-

Digitized by Google

ya per aquell sant:e la gran fe catholica e cristiana quãt era excellent els comptaren moltes coses ỏla fe cristiana.e axi los sarrahins illuminats del esperit sant reberen lo sant baptisme:e apres dexats los dits pelegrins ells sen tornarẽ en/sa terra diuulgant e recitant los grãs miracles de nostre señor ihesu christ e del beneyt sent Honorat. E com lo duch de murcia hoys aquestes tan grans marauelles que aquestos nouells cristians comptauen dela fe christiana e del beneyt sent honorat ell nou podia creure:e axi ells lo endubtirẽ que vengues secretament ab ells ala dita ylla de lirin. Adõchs lo duch per veure tot aço si era veritat o no ana ab ells ala dita ylla de Lirin: e desfreçat ab vnes robes de christia ell sen entra enla esglesia :e los monges deyen missa :e lauors ell se posa prop laltar:e estaua murant discretamẽt totes les cerimonies dela missa:e veu que offerien a deu pa material e que dites aquelles paraules se tornaua vn infant:e apres ell veu partir linfant en tres parts:e en cascuna part hi auia vn infant bo e viu:e en totes les partides veu sol vn infant marauellosament dela qual cosa ell estigue molt espantat:e tot tremolãt:e quãt lo sant sagramẽt ỏla missa fon acabat lo duch se acosta temerosamẽt e crida a sanct nazari e manifestali lo seu aduenimẽt e la gran temor que dins si hauia tẽguda:e tot lo que hauia vist e la causa dela sua venguda. E estant axi parlant ab sanct Nazari comptantli tot lo que hauia vist:ell veu sobre laltar del glorios beneyt sent honorat la touallola e lo dauantal den castella seruẽt seu:lo qual sen hauien portat dauãt ell axi subitament q̃ ell ne estigue molt espantat: Lo qual ell amaua molt e estaua marauellat com estauen alli penjats. E lauors ell ho demana a sanct Nazari don eren venguts aquell dauantal e la touallola:e perque penjaua alli e sent Nazari abat compta al dit Duch primerament la hystoria den Castella:e apres li declara lo mysteri del sagrament del altar. Lauors lo Duch li respos si tum demostres han castella viu sa e saluo:yot cõfessare aquestes

Digitized by Google

marauelles que tu proposes e decontinent en Nazari abat tramete a sajona per en castella: e quãt lo duch lo veu anal abraçar e besar e demanali la manera e modo que fos pres: e lunyat axi subitament dauãt ell e en castella loy compta p orde. e lauors lo duch rebe lo sant baptisme: e dona als fra/res de lirin e han castella moltes sedes e brocats e molts al tres diuersos dõs: e ab grã alegria ell sen torna en sa terra p ycant los miracles de iesucrist e de sent honorat.

¶ Capitol. xxxj. com sant honorat resus

cita vn home qui anant al pdo dela ylla de Lerin mori y del miracle que obra enla mort de sanct Nazari: y com delliura vna dona que son marit lança en mar.

DEuitas era vn baro qui hauia nom Arnaut: lo qual auia estat p. ij. anys impotẽt ỏ tot son cors e desemparat de totes ses forces que no restaua mes sino que dell ixques lo esperit e com ell ha/gues estat p molt temps enesta pena ell pga molt carament asa muller que ellal portas enla festa de pẽtecostes ala ylla de lirin: e axi ella fon contẽta: e ell esforças e en ans dela fe/sta de pẽtecostes ells se meterẽ en cami: e quãt haguerẽ pas sada la ciutat de frũyons e fossen venguts enlo desert e bos catge que ha nom estelfebra molt fort pres lo dit arnaut axi que mori en aquell boscatge solitari. Mas la mesquina ỏ sa muller plorãt e cridant estigue alli: e quãt ella hagues estat alli p vn dia entregue esperãt adjutori: e com no vingues nẽ gu ella estaua plorant entorn del cors: e axi prop deles tres hores ella veu venir vn monge de grã estatura e vell portãt enla ma sinistra vna palma: e ell vingue deuers ella e dix li axi. Per que plores e aqui esperes aci p que no acabes ton viatge. Lauors ella li respos mon marit axicom tu veus es mort: e yo so dona vella e sens forces per gran vellea e nol puch leuar ni portar axicom lo auia promes portar ala ylla de lirin: car en aquesta nit haguera complida la indulgẽcia

Digitized by Google

e haguera guanyat lo perdo dela ſanta palma. Adonchs lo monge pres lo cors mort dauall la exela e la dona p la man dreta: e ſubitament portals ala ylla ỏ lirin: e quãt ellas veu ab ſon marit narnaut enla ylla de lirin enla vigilia de pente costes tan deſijada ellas penſa ço que era: e lanças als ſeus peus e dixli axi. yo ſe que tu eſt ſent honorat puix q̃ tu has complit lo que yo no podia complir: prech te quem faces tã grã gracia e miſericordia que reſuſcites lo teu deuot ſeruent mon marit e que li dones la palma que en aqueſta nit deuia obtenir p tal que p los teus merits puixca guãyar la indulgencia que ỏ tot ſon cor ha deſijada. Lauors lo beneyt ſent honorat inclinat p les pregaries dela dona reſuſcita lo marit mort de aquella: e delliural ỏla malalta donali la palma que portaua enles mãs: e acabat tot aço ell los deſparegue e tãtoſt ells molt alegres e aconſolats ells anaren ala dita eſgleſia: e comptarẽ tot lo quels era eſdeuẽgut: e p major certinitat ells portaren tres monges e dotze pelegrins al loch hon narnaut hauia eſtat mort: e moſtraren los lo aſe en que caualcaua malalt e la roba que hauien alli lexada: e apres ells ſen tornaren alegres enſa terra: e viſitarẽ tãt com vixq̃ren cadany enlo temps del perdo la ylla de lirin: e moſtrant la palma e diuulgant lo gran miracle. ¶ Sent nazari q̃ era eſtat lo terç abat qui auia regit lo moneſtir de lirin apres de ſent honorat: agreujat p vellea e cãſat per moltes e lõgues afflictions: e com fos deſtret per gran febra e eſtigues ja en paſſamẽt dela mort aparechli a ell e a tots los q̃ eren ab ell lo glorios ſent honorat ab grã multitut de mõges: e ab molt grã claredat e benehils a tots e amoneſtals que eſtiguesſen ferms enlo ſeruey de deu e viſiblamẽt tots veren cõ lo glorios ſent honorat pres la anima de ſent nazari: e ab diuinals cãts e melodies ell la ſen puja als cels: e apres de ſent nazari regi lo moneſtir de lirin loablemant: e be ſent euteri home ſimple e recte e pfet: e apres de aquell lo regi ſanct vicẽt e apres de aqueſt ſent amãt qui fon home de grã innocẽcia

Digitized by Google

e de gran caſtedat e ennobli e illumina tots los moneſtirs ō occidēt amoneſtantlos que ſeruaſſen les doctrines e los a/ moneſtamēts dell:e en ſon tēps creixque molt la douocio ō lirin e venien de diuerſes parts pegrins ala dita ylla de lirin per deuocio. ¶ Aſegona hauia vn hom qui hauia nom cor/ ralt rich home:e tenia muller qui hauia nom na Montania molt bella e alegra:la qual p amoneſtacio del diable ſe abā dona a vn joue:e com aqueſta coſa fos manifeſtada han cor ralt ell vn dia pres ſa muller axicom ſi volgues fer romeria ala ylla de lirin:e com ell fon en mar denit fins a.xv.milles dauāt la vila qui ha nom vernia:ell lança ſa muller liguada enla mar. Mas la meſquina de na Montania ſentint e co/ nexent lo que aquell volia fer hauia ja confeſſat ab grā con tricio de cor tots ſos peccats e ſes errors:a hauia complida humilmēt e deuota la ſua penitēcia:e temēt e duptāt lo que apres li ſeſdeuench:e hauia fet vot al glorios ſent Honorat que ſi ell la delliuraua ōles mās de ſon marit furios ella ba ſtiria a honor de ſent Honorat vna bella eſgleſia deles ſues riquees e del q̄ guāyaria ab ſon treball:e quāt ella fon lāça/ da enla mar ella reclama de tot ſon cor al glorios ſent hono rat dient. O glorios ſanct honorat nom deſempares vulles me ajudar en aq̄ſta grā neceſſitat:e eſtāt axi ſubitament en corralt:e los marines qui ab ell erē venguts veren venir vn antich monge corrēt ſobre les aygues e pres a na montania e portala ala riba dela mar:la qual ells tātoſt perderē de vi ſta:e lo beneyt ſant la porta prop lo caſtell de vernia:e decō tinēt ſe leua grā tempeſtat entorn quils porta en vna grā for tuna:e com ells per tota la nit foſſen eſtats en les corrēts ay gues penedirēſe del q̄ hauien fet:e començarē a reclamar a ſent honorat quels ajudas:lo qual decontinēt los apareguē de prop e dix los axi. Per quem cridau en adjutori vſe vos altres que aueu lāçada en mar la mia ſeruēta. Adōchs ells demanarē merçe e miſericordia plorāt e p̄meterē fer eſmena de tot ſon poder:lauos ſent honorat los dix feu ço q̄ haueu

Digitized by Google

promes e fereu faluats:e decontinent ell los desparech:e la fortuna cessa e la mar se amãça e estigue axicom vna bassa ò oli:e ab prosper vent prop les deu hores dela nit ells arriba ren enla ylla de Lirin:e ixqueren en terra e anaren ab grãs cordes al coll dauãt sent amãt abat:e dauãt tots los altres monges lãçãtse p terra:e manifestãt la sua malueſtat:e demanãt humilment penitencia de sos peccats. Lauos lo beneyt sant Amãt los mana en nom de penitencia que ells ab tota diligencia cercassen na mõtania e que apres de auerla trobada li demanassen humilment pdo:e en apres li cõplissen tota aquella satisfacio que ella demanaria:e ells apres cercaren diligentmẽt e continuadament los ribatges õla mar cercaren si p vẽtura trobarien na montania:e ells vinent en vna ciutat q̃ ha nom vintimilla cercãt les esglesies:ells veren na montania demanãt almoyna:e acaptãt per tal q̃ ella pogues edificar vna esglesia honor laus e gloria de nostre senyor iesucrist:e sots inuocacio del glorios sent honorat en aquell loch hon lo beneyt la hauia portada sana e salua:e tãtost com la veren lãçarse als seus peus demanãt venia e pdo humilment e [illegible] ateros quãtes gracies los auia fetes [illegible]:e apres ells los alça humilment:e de [illegible] ells bastiren alli vna esglesia a sots inuocacio del [illegible]t honorat proplo castell de vernia e dotarenla couinentment:ẽ bles sues [illegible]ees en adjutori dels capellãs qui alli seruirien a nostre [illegible]or iesucrist:e al beneyt sent honorat:e apres ells sen tornaren ensa terra e visitaren cadany tãt com vixqueren la ylla de lirin predicant los miracles de sant honorat.

Capitol.xxxij.com vn home sent Honorat guarida dauall vna roca que li era caygguda damunt:e com guari avna gran senyora qui era tornada lebrosa p metzines:y com delliura.xxvij.catius.

Digitized by Google

Ella deserida del puig dina en vn loch qui es no menat ribes vn home quis deya Huc vn dia per cas en yuern passant entre dos montãyes li cay gue damũt vna roca e matal:e cõ la muller ho sa be ella feu dir cada dia vna missa de sant honorat p lanima de son marit enla capella de cãdelo de hon ells erẽ habita dors e offeria cascun dia enla missa pa e vi e vna cãdela. E com.xx.dies fossen passats apres que son marit fon mort:e les neus forẽ fides en aquelles mõtãyes leuarense les frets de cãdelo e cercarẽ nuch p tal que soterrassen lo seu cors en la sagrada esglesia:e axi ella cauauen en aquella mõtãya:e com ells hagueren cauat en diuerses parts de aquella mon tãya ells hoyren vna veu fonda dauall terra e dauall aqlla gran pedra qui era cayguda e escoltaren e coneguerẽ que a quella veu era dẽ presona que estaua dauall aquella grã pe dra:e cauarẽ molt fortmẽt e trobarẽlo dauall aquella grã pe dra sens nẽgũ mal ni nafra:e tenint enla ma vna cãdela en cesa e ab vn terras de vi e vn pa:e com lo hagueren tret ells li demanaren de hõ hauia haguda la cãdela encesa aquell pa e aquell terras de vi. Lauos ell los compta lo gran mi racle e dixlos que sent honorat tots p.es li portaua vna can dela encesa e vn terras de vi e vn pa:e que ell lo era vixcut e sa muller mirause coneguerẽ que era aquella la cãdela e a quell terras de vi e aquell pa que ella offeria cascun dia per lo marit ala missa õ sent honorat:e ella mostrals semblãts pans e semblãts candeles e semblant terras de vi que ella tenia aparellat per a la offerta. E apres huc e sa muller fent gracies a deu de tan gran benifici visitaren la ylla de Lirin recomptant los grans miracles de nostre senyor iesu christ a ells fets per intercessio del glorios sent Honorat enla qual de sus dita ylla de Lirin per molt temps fon demostrat a tot hom aquell pa que lo glorios sent Honorat hauia donat el dit en huc:e aquell empero hauent conexença del grã beni fici que de nostre senyor iesu crist hauien rebut:e allo p inter

Digitized by Google

ceſſio del glorios ſent honorat: anarenſen al loch hon lo be/
neyt ſent honorat los hauia fet tan gran benifici: e aqui ells
edificaren vn eſpital e vna eſgleſia a honor laor e gloria de
noſtre ſenyor ieſucriſt: e ſots inuocacio del glorios ſent ho/
norat per lo qual tan gran benifici hauien hagut: e aqui acul
lien los pobres en honor de noſtre ſenyor ieſuchriſt: e per a/
mor del glorios ſent Honorat: e ells en preſona humilment
los ſeruien e perlo ſemblant als qui per alli paſſauen: e axi
ells finiren loablement la ſua vida.

¶ En lo comdat de orgo era vn noble baro e deuot: ſenyor
de caſtell Raynaut qui hauia nom Reart: e ſa muller hauia
nom na agnes filla del princep de Rejoa: e tenia vn fill que
hauia nom Pens: al qual donaren per muller namblar fil/
la del veſcomte de valança dõzella molt alegra gẽtil e molt
gracioſa: e per que ellas donaua molt per familiar a algu/
nes vils perſones ſa ſogra na Agnes lan reprenia ſecreta/
ment ſens manifeſtar a ningun la ſua infamia: e ella axi com
a indiſcreta no prenia ſauiament los bons conſells e doctri/
nes de ſa ſogra na Agnes: e perque ella millor pogues fer a
ſa voluntat ella dona a ſa ſogra abeure beuenda en metzi/
nada: ab la quall ella la pogues matar. Per la qual beuen/
da la dita agnes torna lebroſa e meſella e dela qual coſa re/
art eſtigue molt triſt e per inductio dena emblar: ell li feu fer
vn edifici de fora la ciutat e del caſtell Raynaut per tal que
los habitadors del dit loch ella no corrompes. En na agnes
empero ſofferi pacientment la malaltia: e demanaua conti/
nuament miſericordia a deu e a ſent Honorat: la qual auia
acoſtumat viſitar la ylla de Lirin: e deya que juſtament era
punida per ſos peccats: e apres vẽgue la feſta de ſent hono
rat: e ella no pogue viſitar la dita ylla axicõ auia acoſtumat
pq̃ ella trames vna ſeruẽta ſua p ella e dixli q̃ pgas aſent ho
norat li trametes cõſolacio e cõ la dita feſta fos vẽguda e el
la eſtaua triſta. xvj. dones p fembres e ãcianes la viſitarẽ e
la acõſolauẽ amoneſtãtla agues paciẽcia e pgãt ſent hono

Digitized by Google

rat la volgues fer delliurar de tan grã malaltia e elles estãt la consolant axi subitament les comprengue gran claredat: e aparech de prop ells vn monge vell de grã estatu ab la cara resplãdent portãt enla sua ma vn ram de palma e dix los axi. Cleu me aci p quem voleu yo so lo que vosaltres de ma nau que voleu q faça. E aços elles espãtades de grã temor noli pogueren respõdre: e lo beneyt [illegible]t honorat benehi na agnes e posali les sues mans sobre [illegible]o: e decontinẽt que lo glorios sant la hague tocada tota la pell malalta se trenca axicom si fos vna pell q cobris lo cors sa e desparech los E les dones lauos despullaren na agnes deles sues vestidures: e en ser despullada tota la pell õ tot lo cors de tot en tot fins als cabells: e ab les vngles caygueren sobre la terra: e fon sanada pfetament de tot e resta sens nenguna taca corporal ala qual per tẽps creixqueren les vngles e los cabells E com en reart la ves axi pfetament guarida ell la cobra: e vtsita ab na agnes la ylla de lirin: e ells feren gracies a deu e al beneyt sanct honorat: e en apres demanaren la forma e la semblãça de vn mõge qui hauia sanada na agnes als mõges: los quals decontinent conegueren q era lo glorios sent honorat segons que comptauẽ ells e aquells quil hauiẽ vist enla sua vida. E apres en reart ab na agnes sen tornaren molt alegres en sa terra: e en aquell loch hon na Agnes era estada sanada ell edifica vna esglesia a honor de nostre senyor iesucrist e sots inuocacio del beneyt sent Honorat: e donay renda que vn fuere ne pogues esser sostengut be e conuinẽtment: e apres ells passaren de aquesta vida present.

¶ Be mentre quel temps del perdo era enla ylla õ lirin vẽgueren ala ylla de lirin. xxvij. nobles homens dela pruincia de arles p mar e mẽtre que venien vengurẽ sobre ells cosaris sarrahins: e prenguerẽ los e portaren los sen en ses terres: e veneren los. E com los mesquins los fessen treballar de nit e de dia molt fortment: ells sofferien cruels turments reclamãt continuament al glorios sent honorat plorãt e sos-

Digitized by Google

pirant e ſofferint paſcientmẽt los ſeus treballs. E ells eſtãt en aqueſtos turments vengue la feſta ỏ ſent honorat: e ells foren coſtrets de fer les obres acoſtumades: e com ſabeſſen que era la feſta de ſent honorat: ells fermaren en ſon cor de aquell dia per la vida no fer fabena ni trencar la feſta de tã gran ſanct. E com los ſarrahins veren aço ells moguts de gran yra los poſaren en molt eſcures e terribles preſons turmentats de cruels turments e de fam e de ſet. E ells eſtant en eſtes cruels e obſcures preſons e batuts e ſens menjar e beure: los aparegue lo beneyt ſent honorat ab gran reſplandor: e pres los a tots per la mandreta e tranſportals en vn inſtant ala ylla de lirin e benehils e deſparech los. E quant ells ſe veren enla ylla de lirin: la qual molt ſouint hauiẽ veſitada: molt alegres e corrent ells anaren ala eſgleſia: e agenollarenſe dauãt laltar de ſent honorat: e ferenli grans gracies del grã benifet q̃ dell hauiẽ rebut: e cõptarẽ als monges lo grã miracle q̃ lo beneyt ſent honorat en ells auia obrat: e apres alegres ſen tornarẽ en ſes terres.

¶ Capi. xxxiij. cõ vn metge de narbona lo qual portauẽ a penjar p vn furt fõ delliurat per ſent honorat e dos altres miracles.

EN narbona hauia vn metge q̃ auia nom ſuffre: e cõ fos vẽgut en grã pobrea fon pres en vn gran furt p lo qual fon jutjat a pẽjar: e era enlo jorn ỏ ſent honorat: e ell pregaua al jutge q̃ li agues miſericordia la qual li fon negada: e axi portãt lo a pẽjar ell reclamaua continuamẽt al beneyt ſent honorat: lo qual decontinẽt lo pres p los cabells e trãſportal ala ylla de lirin: e aq̃ ell lo dexa: e manali q̃ de alli auãt no pecas pus: e q̃ fes penitẽcia de ſos defallimẽts e deſparech li: lauos lo dit ſuffre ligat axicom eſtaua ab lo dogual al coll enla manera q̃ millor pogue ana ala eſgleſia ỏla dita ylla de lirin: e cõ fon alla ell ſe agenolla dauãt laltar: e feu gracies a ieſucriſt e a ſent ho-

Digitized by Google

norat dela gracia que li auia feta: e apres ell ho compta als monges la gracia que li hauia fet lo beneyt sent honorat: e los monges escrigueren lo dia e la hora que era vengut sufffre: e trobaren la veritat de tot lo que lo dit suffre li auia dit. e apres sent Amant abat lo vesti monge del dit monestir: e aqui ell vixque enla sancta conuersacio loablement e be. E axi ell sen passa de aquesta vida present en laltra.

¶ Alguns pelegrins ỏla pobla de vernia venien enlo tẽps del perdo ala ylla de lirin: e quãt forẽ a vn loch quis diu Socru vengueren sobre ells ladres e despullarenlos tots fins a la camisa: e apres de hauerlos robat tot quãt tenien ells los dexaren anar: e ells sen tornaren fogint ab lo quels hauiẽ le uat e decontinent tornaren cegos en manera que gens no si veyen e anauen perles roques perduts e sens cami e cabẽt ades ades lexauen no tan solament tot lo que hauien robat mas encara les sues coses propies que portauen e cridauen e plorauen grãs crits. E com los pelegrins los hoyssen plorar e cridar tornaren a ells e veren los q̃ anauen fora cami e palpãt e actentãt lo cami per les roques e p les pẽyes tots nafrats e plens de cruels nafres p los grãs esclats q̃ cabien e demanãt merce e misericordia. E com los pelegrins foren tornats els veren anar axi perduts e tots naffrats: e que no si veyen gens: demanaren los cõ anauan axi perduts e sens cami: e com eren tornats cechs. E lauos ells los respongueren que desquels hauiẽ robats eren tornats cechs: e que no sabien hon se anauen ni que feyen. Lauos los pelegrins vehent la gran venjança de deu e del glorios sent honorat anaren e cobraren totes les sues coses: les quals los dits ladres los hauien leuades: e portarenlos ala ylla de Lirin: e comptant e diuulgant dauant tot hom la justa venjança de deu e del glorios sent honorat. Adoncbs los ladres se cõfessaren de tots sos peccats e apres de auersse confessat estigueren tres dies dauãt laltar de sent pere apostol en oracio plorãt e batẽtse los cosos en aflictions: e apres posades les san

tes reliquies sobre los caps de aquells decontinent cobrare
la vista: e ells molt alegres feren gracies a nostre senyor ie-
sucrist: e al beneyt sent Honorat e tornarensen ab los pele-
grins en lurs terres. ¶ Anarayco era vn home simple qui
hauia nom Bonifaci: lo qual per sa folla administracio era
vengut en tan gran pobrea que no tenia de que viure: per la
qual cosa ell se posa ab vn maluat renouer qui auia nom ga
ri: e com lo dit bonifaci hagues per sis anys complits contí
nuament visitada enlo temps del perdo la ylla de Lirin: ví
nent lo seten any com ell fos en seruitut del dit renouer supli
ca a son senyor que li donas licencia que ell pogues anar a
guañar la indulgencia dela ylla de lirin: e com lo maluat re-
nouer hoy aço mana posar ban Bonifaci en greus presons
fins tãt que los ciutadãs qui anauen ala dita ylla fossen tor
nats dla ylla de lirin: dela qual cosa en bonifaci estaua molt
desespat: e cõ la festa de pẽtecostes fos venguda e lo mesqui
den bonifaci ho sabe ploraua amargossamẽt enlo carçre e no
volia pẽdre viãda nengũa p grã dolor: e cõ ell hagues estat
en aqst doloros plãt ell se adormí e estãt axi adormit ell hoy
grãs crits e desptas als grans crits e veuse dauãt laltar de
sent pere dela ylla de lirin: e ell ventse alli ell feu sa oracio:
lo qual fon vist p los ciutadans de anarayco e p los qui erẽ
enla dita visita. E los monges los donaren a ell e als qui p
set anys hauien complida la dita visita vn ram de palma: e
apres que tot aço fon fet ell cansat dla visita sa dormi en vn
raco dela esglesia: e com se desperta ell se troba enles presos
bon lo renouer lauia fet posar ab lo ram dla palma enla ma
E com los pelegrins de anarayco fossen tornats de guañar
la dita indulgẽcia e auẽ vist lo dit en bonifaci enla dita ylla
anaren a visitar al dit renouer cech: e loauen lo dela corte-
sia ques creyẽ q ell agues feta hã bonifaci la qual cosa lo re
nouer negaua: e ells li afermauen q axi era: e que ell ab ells
ensemps hauia guanyat lo ram de palma. E [illegible]o repo-
uer se feu portar ban bonifaci: e demanali si aquelles coses

Digitized by Google

eren veres que ſos vehins li comptauen. Lauos en bonifa ci li compta tota la veritat: e lo renouer eſpantat de tot aço dix li que li donas la palma: e axi lo dut en Bonifaci lay do na. E decontinent que lo renouer la tingue en les ſues mãs los ſeus vlls cechs foren vberts: e veu clarament: Lo qual era eſtat cech molt de temps hauia. E decontinent ell reſti tuhi tots ſos torts e anaſſen ala ylla de Lirin: e aqui ell re be labit de monge: e apres ell virque en eſta ſancta conuer ſacio e per temps ell paſſa de aqueſta vida preſent en laltra e ſen ana ab noſtre ſenyor ieſucriſt.

Capitol. xxxiij. hon ſe contenen tret ze miracles grans obrats per lo glorios ſant honorat.

Gaudele era vn preuere que auia nom Flauus: e enſenyaua a tres infants de letra: los quals in fants eren promeſos a ſanct honorat pera mon ges. e com roger ſenyor del dit caſtell fos lebros e ves los dits infants bells e alegres: feu los pendre ama gadament per tal que banyant ſe ab la ſanch de aquells ell pogues guarir: e axi ell los mana degollar. E com los ba gues fet leuar lo cap: decontinent ſalt ſobre ſalt los caps ſe tornaren a juntar ab lo cors: e decontinent los infants ſe le uaren e plorareu: e aço feren per tres vegades. E quant en roger veu aço ell eſtigue molt eſpantat e tingue gran temor E per tal que la ſua maluestat no fos deſcuberta ell ſen ana ab los infants a Lirin: e compta al abat ſent Amant la ſua gran crueldat. E com ſent Amant hoy aço: ell li feu fer vna cella chiqueta deuers lo port dela dita ylla de Lirin: perço que aqui per toſtemps fes penitencia de ſos peccats: en lo qual loch quant ell hi hague eſtat per molt tẽps ab grã con trictio de cor ſent honorat li aparech e ſanal de aq̃lla malal tia e recõciliat ſent amãt li veſti labit de monge: e aq̃ virque ſantam[illegible] religioſa enſemps ab los infants q̃ auia morts als quals tant cõ virqueren ſe moſtra lo ſenyal enlos colls.

Digitized by Google

¶ Aues dones del castell de gassón deles quals la vna ha/
uia nom na vga: com elles baguessen visitat per sis anys cõ
tinus la dita ylla ỏ lirin venint lo seten any que complien la
indulgencia: e per la gran turbacio dela mar no podien en/
trar enla dita ylla de Lirin per complir lo seten any. e axi ar
rapades en esperit entraren enla mar e a vista de tot hom el
les anaren sobreles aygues fins ala dita ylla de lirin ab los
peus exuts: e decontinent la mar se amança: e vist aço entra
ren molts pelegrins apres ỏlles ab sos nauilis e ab moltes
altres fustes. ¶ Bela marca maritana venien ab pelegrins
xiij. barques e tres lenys grans ala ylla de lirin: e com ells
fossen en grã perill reclamaren al beneyt sent honorat quels
ajudas: lo qual decontinent los aparech en layre cubert de
vna lum clara e ab vn nuuol molt resplandent e dix los axi.
Confiau en deu e sereu saluats e decontinent ell desparech:
e la mar se amança e fon tan plana com vna bassa de oli: e
los mariners vengueren ala riba dela dita ylla: e comptarẽ
tot lo que hauen vist e hoyt. ¶ Atolon hauia vna dona qui
hauia nom na Lays: la qual era molt deuota a deu e al be/
neyt sent honorat: la qual per. vij. anys continuament con/
fessada e penident ella hauia visitada la dita ylla de lirin en
lo tẽps del pdo: e hauia guanyat lo ram dela palma: lo qual
se acostuma ỏ donar als q̃ p los. vij. anys han cõplida la di
ta visita e tenial molt bẽ guardat: e cõ aq̃lla terra fos destre
ta greumẽt p guerres e per moltes pluges e per grã fam: na
lays cõstreta p grã fretura e pobrea ỏsempara la sua terra e
tots sos parents en aq̃lla grã tribulacio: e ella sen ana a vna
ylla alli prop: e no sen porta ab si sino ses pobres vestidures
e lo sant ram ỏla palma q̃ auia guãyat enlos. vij. anys q̃ ha
uia visitada la dita ylla de lirin: lo qual ella tenia molt estu/
jat e ab grã reuerẽcia: e cõ ella hagues de guastades les su/
es pobres vestidures e agues vergõya de mẽdicar no sabia
ques fes: e molt trista e congoixada reclama a sent honorat
e trenca reuerentment vna fulla del seu ram pensantse q̃ tot

Digitized by Google

hom la tenía en tan gran deuocio com ella la tenía e guarda
ua:e anassen secretament a vn mercader lo millor de aquel
la terra e mes rich e tragueli venal la dita fulla:e lo merca
der vehēt la simplicitat dela fembra pres se a riure e p bur
larse della:ell crida sos compāyons e comptals ho:e en pre
sencia dells dix ala dona. Que vols quet done p aqueixa p̄
cioſa fulla. Lauos ella li respos que mes valia que son pe
sant dor:e lo mercader p burlarse della dixli.yo no tinch tāt
or com pesara aqueixa fulla:mas si vols de aquesta moneda
que corre ara per aquesta terra yot dare son pesant per aque
sta fulla p̄cioſa:e ella li dix que li plabia.adonchs lo merca
der per riure e per ferla estar alli:pres vn pes molt fi e presu
mia de menejar la fulla:la qual estaua embolicada en vn cē
dat p grā p̄cioſitat dela dita fulla:e posala enla vna balā
ça:e en laltra balāça posa.x.diners:e la fulla nos mouia de
terra. E quāt lo mercader ho veu ell estigue molt marauel
lat don venia aquell tā grā pes:e ell muda la fulla en laltra
balança:e los dines enla balāça hon los dines eren:e la ful
la pesa molt mes que abans. Lauos lo mercader muda al
tres balāces majors e mes fines:e posa la fulla a vna part e
dos sous en laltra:e la fulla pesa mes:e lo mercader espan
tat e esbalahit de aço que veya torna a pesar moltes vega
des la dita fulla ades enla vna ades en laltra:empo la dita
fulla nos mouia. E com lo mercader veu aço ab grā malēco
nia posa cōtra la fulla.l.sous los quals la fulla sen porta axi
com si fossen vn diner e encara lo mercader mogut ō grā yra
posa contra la fulla.x.liures les quals la fulla sen porta lau
gerament. Adonchs lo mercader cogita e pensa don podia
venir aqll tā grā pes:e mudasli la color e de gran vergonya
suplica humilment ala dona ab gran instancia que li cōptas
de hon hauia haguda aquella fulla ni si tenia algūa virtut.
E lauos ella li cōpta tot lo fet dela veritat. Lauores lo mer
cader ab grā cōtricio se lāça als seus peus demanāt humil
ment que li p̄donas:e que pregas a nostre senyor iesucrist:e

Digitized by Google

al beneyt sent honorat per ell: e decontinent ell li dona vna gran partida deles sues riquees ab que la dona pogues viu re tota la sua vida: e de alli auant lo mercader visita tant cõ virque enlo temps del perdo la sancta ylla de Lirin.

¶ Quant sent amãt fon passat ala companyia dels seus cõ pãyons sent seluia regi apres de ell lo monestir de lirin sots lo regiment del qual lo primer any vn monge joue qui auia nom theodori dela ciutat de cimella: lo qual desempara les sues riquees e tots sos parẽts: e vestis monge enlo dit mo/ nestir de lirin: e com en algũ temps ell hagues conuersat ab los monges: penedis del que hauia fet: pque hauia dexat lo mon e les riquees: e decontinẽt nadãt ell delibera anarsen: e axi undubit p lesperit maligne ell ho feu axi: e axi nadant ell esdeuingue en huns filats de peixcadors car era denit: e ell nols pogue veure: e axi ell sembaraça en tal manera q̃ ell se offega. E com vingue p lo mati los peixcadors tiraren los fi lats e trobaren lo: e decontinẽt los peixcadors lo portarẽ ala ylla de lirin: e quãt los frares veren aquest desastre foren ne molt enujats: e prengueren lo cors e posarenlo dauant lo se/ pulcre de sent capras e de sent Uenanci: e reclamaren al be neyt sent honorat ab grãs oracions que ell degues pregar a nostre senyor iesucrist p en theodori: lo qual lo diable e la no blea de sos parents e les sues grans riquees lo hauiẽ enga/ nat axi follament: e com los parẽts den Theodori saberẽ a ço ells cuytadament anaren alá ylla de lirin: e com ells forẽ alla ells trobarẽ al dit en theodori mort. E com ells veren a ço ells menaçaren als monges de mort: e decõtinẽt en theo dori se leua e compta en quina manera lo hauiẽ pres los di monis: e com lo sen portauen a infern: e com sent miquel ar changel sent pere apostol defenedor dela ylla de Lirin: e lo beneyt sent honorat ab molts monges lo hauien leuat forci uolment deles mans e poder del diable: e que eren estats p ell bõs aduocats dauãt deu e que ab gran difficultat hauiẽ acabat ab deu q̃ tornas a reuiscitar e a fer penitẽcia. E diẽt

Digitized by Google

aço tremolaua de gran paor e nos podia soſtenir en peus. E quãt los parents verẽ e hoyrẽ aço ferẽ gracies a nſre senyor ieſucriſt e als dits ſants e al beneyt ſent honorat: e demanarẽ perdo als monges e apres molt alegres sen tornarẽ en ſa terra. E romas en Theodori penident e contrit de tots ſos peccats: e de aqui auant ell virque molt ſanctament e paſſa de aqueſta vida preſent. La vida del qual es plena ỏ miracles: e es eſcrita enla ylla de lirin. ¶ En gaudelõ auia vn home molt deuot a deu e al beneyt ſent honorat: lo qual hauía nom en deudonat: lo qual caſcũ any enlo temps ỏl pdo eſtaua ab dos caualls ala vora de vn riu quis nomena nar: e de grat ell paſſaua tots los pelegrins q̃ anauẽ ala ylla ỏ lirin: e cõ ell fos vẽgut al darrer eſtrẽ ỏla mort ell mana a ſos fills quel portaſſen a ſoterrar ala ylla de lirin: e quãt en deudonat fon paſſat de aq̃ſta vida p̃ſent en laltra viſiblamẽt veren tots los qui erẽ enla caſa del dit en deudonat lo glorios ſent honorat ab grã multitut de mõges: e prẽguerẽ la anima den deudonat e pujarẽ la ſen ab grã melodia al cel. Lauos los parẽts den deu donat prẽguerẽ lo cors del el portarẽlo a ſoterrar axicõ era ordenat ala ylla de lirin: e cõ forẽ ala mar mogues tã grã fortuna q̃ ells ni nẽgu nos goſauẽ acoſtar ala riba dela mar: e axi ells molt triſts poſaren lo cors ala riba dela mar: e pararenſe ells alli ab lo cors del dit en deudonat mirant la gran tempeſtat dela mar. E eſtant axi ells veren venir gran multitut de monges: e prengueren lo cors del dit en Beudonat: e portaren lo ſen ſobre les aygues ala dita ylla de lirin: e decontinent que aço fon fet la mar ſe amãça e eſtigue plana com vna baſa de oli. Lauos los parents del dit en Beudonat ab tota la gent ab nauilis entraren en mar e paſſarẽ ala ylla de lirin e ſoterrarẽlo molt hõradamẽt. ¶ En antipolit hauia vn home quis nomenaua en dadam: lo qual enlo temps del perdo ab vna barca que tenía paſſaua de grat e ab amor a tots los pelegrins que podia. E com ell fos conſtret greument per alguns crebedors aqui ell era

Digitized by Google

obligat. E no tingues de que pagar los: ell los dona la bar-
ca. E apres esdeuenchse que vn dia ell anaua a visitar vna
heretat que tenia en vn loch qui es dit Saropa e essent alla
son pres per sarrahins: los quals eren alli arribats de nit: e
hauien estats amagats entre vnes romagueres per saltejar
e axi ells lo sen portaren en sa terra. E com ell fos molt dis-
post e gracios joue ells lo presentaren per vna bella joya ha
Barroqui princep de aquella terra: lo qual per veurel tan
bell e tan gracios decontinent lo feu prebost dela sua casa.
Lo qual en Badam seruia a son amo en marroqui feelmēt
e justa: e era a ell e a tots los seus molt amoros e molt gra-
cios. E esdeuenchse que vn dia los laurados den Barro-
qui li portaren or de gran quantitat deles cullides que ha-
uien fetes. E estant axi ab lor en la ma vengue sent Hono-
rat e portal ala dita ylla de Lirin e dix li axi. Ab aqueix or
paga tot lo que deus: e lo que est obligat e del romanint viu
car tant ha hagut en Barroqui de rescat de tos parents q̄
son estats sos catius: e acabades aq̄stes paraules ell li des-
parech e en Badam alegre ana ala esglesia de Lirin recōp
tant lo gran miracle: e apres ell sen torna en sa terra: e troba
sa muller e sos fills tots espargits e tots sos bens occupats
per los crehedors e paga tot lo que deuia e cobra sa muller
e sos fills: e apres virqueren molt honrradament.

¶ Afrenyos hauia vna deuota dona: e hauia nom na Cla-
riana: la qual dela vigilia dela assencio de nostre senyor ie-
sucrist fins ala huytaua dela cinquagesima venia deconti-
nu ala font corrēt de estellel: e donaua de ses riquees a tots
los pelegrins e pa e vi. E esdeuench se que per grans plu-
ges e per grans tempestats les vinyes e los camps de fren
yons: e de totes les regions entorn foren exterminats: en
axi que no donaren fruyts: dela qual cosa tota la prouincia
era molt fortment destreta per gran fretura. E estant en a-
questa esterilitat tota aquella terra: vengue la festa de sent
honorat e na Clariana fon molt trista: e molt congoixada p

Digitized by Google

que no podía fer lo que auia acostumat de donar pa e vi als pelegrins que anauen ala dita ylla de Lirin: e com ella fos destreta molt fortment per alguns crehedors als quals ella era obligada: lo dia en ans dela festa e no tingues nēguna cosa de pagar los pogues. Lauos dix li vn dels crehedors lo pus maluat de tots. Bonam ta filla que bas tā bē criada e yo pagare tots tos deutes: per los quals tu est verada e obligada: e yo contētar los he que pus not demanen res los crehedors ni yo ab ells. E com lo dit crehedor destrenc[illegible]s na Clariana del que li deuia o q̄ li donas sa filla: ella lauos molt congoxada sen entra ab sa filla en vna cābra secreta: e ploxauen mare e filla molt doloxosamēt: e com elles hagues sen estat p vna grā estona en aq̄st doloxos plāt: vn mōge an tich toca ala porta de na clariana: e com la mesquina de na clariana senti tocar ala sua porta ellas pēsa que fos lo mal uat crehedor que li vengues ab la cort e lauos ella lāças da munt sa filla e ploxosamēt abraçauala e deyali axi. Ay laça mesquina ara sere constreta de liurar lo goig e lo solaç dela mia vida a aquell que no consentria q̄ fos mō seruēt: empo lo monge torna a tocar grās anellades ala porta dit̄ que li obrissen. e com longament les mesquines aguessen estat plo rāt: e encara que sentien tocar ala porta no volguessen obrir fon forçat ala mare per les grās anellades del monge obrir les portes dela casa: e quāt elles hagueren vbert la porta: e veren lo monge elles se agenollaren dauant ell plorāt e cri dāt: e ell les feu leuar e demanals la causa pq̄ ploxauen. Lauos na clariana compta totes les sues miserics al monge e los deutes: en que era posada e lo que la vn crehedor li ha uia dit de sa filla. Lauos lo monge li dix que tēs tu en ta ca sa de que pogues pagar los crehedors pq̄ fosses fora ō tā grās obligaciōs: la dona li respos: jurte p deu e p lo beneyt sent honorat del qual yo so seruēta: que nenguna cosa yo no tinch enla mia casa de quet pogues donar vn pobre dinar ni ami p lo semblant ni de que pogues pagar mos crehedors:

Digitized by Google

exceptat molts vexells que yo tinch que son buyts. Lo mõ ge lauos li dix mostrã los vexells buyts p tal q̃ yo veja sim dius veritat: e ella lauos mostrali molts e grans graners e moltes botes de vi e moltes gerres de oli: e ella mirãtho ve yau tot ple. los graners plens de bon formẽt e les botes ple nes de bon vi: e les gerres plenes de molt bell oli. Adõchs lo monge dix ana clariana. Com dius que no tẽs de que pa gar: vet aqui de que tul pots satisfer als teus crehedors e õ quel pots tu e ta filla esser sostẽgudes largamẽt si tu discreta ment ho administres e desempacha a casar ta filla: car grãs homens la cobegen. Lauos na clariana lãças als peus del monge e pgal molt carament que li digues son nom e lo mõ ge li dix. Yo so honorat lo qual tu has colt honrat e seruit p molt temps: e acabades aquestes paraules el li desparech. Adonchs na clariana vene discretamẽt del vi e del oli e pa ga sos crehedors: e decõtinent casa sa filla molt honrrada ment ab vn hondrat joue: e ella resta molt aconsolada e ale gra de tot aço que tenia: e apres tant com virqueren admi nistraren sauiament lors bens ab gran alegria.

¶ Una noble dona deles regions de piamõt que auia nom Babilia: vingue enlo temps del pdo ala ylla de lirin: e ella posa en vn hostal ala pobla de reuest ab vna dona que ha uia nom na ancellina: la qual tenia vna filla que auia nom na galborgia e aques furta vn vel dela dita na Babilia: e quãt vench p lo mati la dita na mabilia volgue posar lo seu vel e nol troba: e ella molt enujada de aço feu fer sagrament a tots los del hostal sobre les santes reliquies de lirin: e axi tots los del dit hostal feren sagrament que no tenien tal co sa: e axi na galborgia jura que tal cosa no tenia: e decontinẽt la sua dauãt tots se li seca e torna se ma: e comença a sentir grã dolor õla ma ceca e de tot lo cors en axi que tots cone gueren que ella tenia lo dit vel o drap de cap: e com ella no pogues comportar les grãs dolors: ella diuulga lo dit furt. E com tots los qui alli eren lo gran jubi diuinal tengueren

gran temor de deu e loaren les ſanctes reliquies.

¶ Sant ſaluia abat de lirin tranſportat ala compãyia dels ciutadans celeſtials. Sãt porcari per manament de deu rebe lo regiment e la cura paſtoral del moneſtir de lirin: e enlo primer any ỏl ſeu abadiat en raymbaut ſenyor ỏla ciutat de Auinyo tenia vna filla lebroſa que hauia nom na ſibilia: e aquest raymbaut veu en ſomni ſant honorat que li deya. Bo nam ta filla na ſibilia p muller: e com ell en aquella nit mateixa per tres vegades ho hagues viſt: molt eſpantat de tal viſio ell ſe leua e ana e prengue ſa filla na Sibilia: e ab ella enſemps ell ſen ana ala dita ylla de Lirin: e com ell fon alla el compta al abat ſent porcari la viſio que viſta hauia: e ſent porcari conexẽt allo que era dixlos axi. Na ſibilia ha fet vot a ieſucriſt e al beneyt ſent honorat que li tẽdria caſtedat: e q̃ pendria lo ſant vel de monja enlo moneſtir de lirin. Lauos na ſibilia reſpos e dix. Beſquem regonech del començamẽt dela mia jouentut ho he votat e deſijat fins ara: e crech que perço com yo he trencat lo vot de virginitat e he pres marit nambroſi ſenyor de belãda qui ja es finat: ſia venguda en aqueſta grã e terrible malaltia e lebroſia. Lauos ſent porcari laua les ſantes reliques: les quals deu hauia aqui donades e manali ques lauas ab aquella aygua: e decontinẽt la pell lebroſa li caygue ỏ tot e na ſibilia caygue en terra e fon ſanada pfetamẽt de tot ſon coꝛs: e quant lo pare ho veu fon molt alegre e ell poſa ſa filla en lo moneſtir de Arluch: enlo qual dona ſufficient rẽda en axi que los que alli ſeruirien ieſucriſt poguessen eſſer ſuſtẽtats e aqui la dita na ſibilia loablement fini ſos darrers dies.

¶ Capitol. xxxv. com vn ſant home arq̃bis be q̃ eſtaua en pecat mortal e p vgõya nol volia confeſſar.

ERa en aquell temps en Arles vn arquebiſbe q̃ hauia nom com home molt deuot de deu e ỏl beneyt ſent honorat: lo qual caſcun any viſitaua la

ylla de lirin enlo temps del perdo:e ell deuotament celebra
ua la festa del glorios sent honorat e predicaua diligentmẽt
los seus miracles:e esdeuenchse p sugestio del diable q̃ ell
caygue en vn grã peccat e p vergonya nol volia cõfessar en
nẽguna manera del mon:e com lo diable lague fet caure en
lo peccat ell lo de tenia que nol cõfessas:e vn dia li aparech
sent honorat en forma de vn monge vell :demanãtli consell
de vn semblãt peccat com lo seu e dixli axi:yom vull confes
sar a tu tots mos peccats:e tu dona consell a aquest pecca
dor si yo qui so vell he comes tã grã pecat en ma vellea:par
te a tu que yo puga trobar venia e pdo dauant deu:del qual
no hagui vergonya de ferlo dauãt deu:e ara tinch vergonya
de confessarlo secretament dauãt vn home vicari de deu.E
comptali vn semblãt peccat com enlo que era caygut larque
bisbe:e com ell hagues hoyt lo peccat mogut de compassio
ell amonestaua al monge que nos desesperas dientli q̃ ma
yor era la misericordia de deu que tots quants peccats enlo
mon se pozẽ fer dir ni pẽsar:e decontinẽt lo bisbe mateix co
mença a plorar molt agramẽt:lauos lo monge li dix:pq̃ pa
re tu plores qui est tẽgut entre lo poble p vn sant home e in
nocent de aquest peccat:lauos com li respos axi.deu qui to
tes coses coneix e sap que yo he en ma vellea corrõput mal
uadamẽt hi e fet semblãt peccat:e aquell yo he fet sens nen
guna vergonya dauãt la faç de deu:e ara he vergonya de cõ
fessar secretamẽt a vn preuere.Adoncbs lo monge li dix no
saps tu pare que escrit es q̃ les mans que lauẽ les legees de
les altres mãs:deuen ser bẽ netes.Boncbs digues me pa
re si tu qui est capella e pastor de tot aquest poble est pecca
dor com pregaras p lo poble:car certa cosa es que com algu
qui es en desgrat de altri e prega a aquell p altri mes lo es
comoura e aquell a yra que no a pau.E encara mes te dich
ab quina cara tu instruheixes ami en la misericordia de deu
qui est desesperat de venia e que per vergonya no has vol
gut confessar aquest peccat al vicari de deu p tal q̃ trobasses

Digitized by Google

misericordia. car tu afermes e es veritat que major es la mi
sericordia de deu que no porien ser tots los peccats dels pe
cadors. Car per la sua gran bondat persona perfeta caritat
cõtrictio e confessio relexa tots los peccats qualseuulla que
sie. Lauos lo dit com se lãça als seus peus ab gran cõtricio
penedintse del seu peccat e demanali si era preuere quel ab
solgues de aquell pecat. Lauos lo monge li dix: cert es pa
re: que en algun temps ans que tu so yo estat Arquebis be
en aquesta ciutat ligant e absoluent axi com pare de aqlla.
Adonchs com li demana e com has tu nom q̃ dus que has
estat Arquebis be de aquesta ciutat: e lo monge li respos. yo
he nom Honorat lo qual tu continuament pregues e per la
diuina misericordia so trames a tu p dirte quet aparelles de
rebre segons que has guanyat: car de huy en vn any passa
ras de aquesta vida: e vestẽ al abat porcari p demanar con
sell de salut: e acabades aqstes paraules sent honorat li des
parech. adõchs larquebis be com tãtost sen ana ala ylla ỏ li
rin: e lãças als peus ỏla bat sent porcari: e ab grã contrictio
ell cõfessa tots sos peccats e compta al abat sent porcari: e
als mõges lo grã miracle e tot lo que li hauia dit lo beneyt
sent Honorat: e sent porcari lauos li dona consell de salut: e
apres absolt e confessat lo trames a arles: e apres de aço lo
dit arquebis be Com de voluntat acordable dels capellãs e
del poble de arles substitui en arquebis be arles Cesari qui
era del seu loch e de son linatge: e era monge de Lirin home
molt bo e de santa vida e molt deuot a deu e del beneyt sent
honorat: e era molt saui e home de gran sciẽcia: e en aquell
tẽps q̃ virque donas a oraciõs e afliciõs e a grãs aspredats
ỏ vida e enlo dia a ell assignat ell passa de aqsta vida psent.
¶ Araymbaut senyor de bresilo com ell hagues contra nay
mo guerra ell fon des baratat e apres per lo dit Raymo e po
sat en grans carçres e en cruels presons e ell estant en aquel
les cruels presons feu vot a deu e al beneyt sent Honorat q̃
si ell lo delliuraua de aquelles cruels presons en que ell era

Digitized by Google

turmentat e pres: ell se vestiria monge del seu monestir: e a/
qui ell seruiria a deu tot lo temps dela sua vida. E ell estant
en aquesta congoixa subitamēt li aparech lo beneyt sent ho/
norat: e trencali les cadenes: e tots los ligams ab que era li
gat: e traguel del carçre e portal ala vita ylla de Lirin: e de/
continent ell trames per sos parēts e comptals lo grā mira/
cle: e dauāt ells ell se vesti monge: e com ell fos veat de bo/
nes viandes no podia menjar la vianda dels monges: e lo a
bat porcari complabial de moltes coses e a vegades li feya
donar deles viandes acostumades: per tal que per la aspre
dat de viandes nos dexas del que hauia principiat: empe/
ro en Raymbaut tant com mes anaua ell estaua mes flach
e molt trist. E com ell vn dia menjas ab los monges en ref/
fetor mējant pā dur ab faues cuytes ab sal: ell veu venir dos
monges vells la hu era cresp ab vna vestimenta de brocat e
portaua al coll penjades vnes belles claus: e laltre monge
era gran de estatura e aquestos dos entraren per mig del ref
fetor portant la hu enla ma vna cullereta de argent: e laltre
vn bell vexell molt odorant ab confits de dins: e lo qui ana
ua vestit ab lo vestiment de brocat: e portaua la cullereta de
argēt: ell comença a donar dels cōfits ab la dita cullereta al
abat porcari: e arreu als altres apres: e quāt foren a ell: ells
lo estigueren mirant ab cara yrada: e passarensen e no li do/
naren dels confits. E com en Raymbaut prengues vn con
fit que sobra a vn monge companyo seu en la taula: lo qual
li fon molt saboros. E com lo dit en Raymbaut per tres ve
gades hagues vista aquesta visio: secretament ell crida al
abat: e feu li clams dient si aquell clauer que tots dies par/
tia ab los frares aquell letouari o confits tan odorant e ex/
cellent se leixauen de donarlin a ell siu manaua ell o p queu
feya. E labat illuminat per lo sperit sanct conegue e entēgue
la visio e dixli axi. certament mon fill aq̄ll honorable clauer
q̄ tu has vist es sent ℙere apostol qui porta les claus dl ce
lestial regne e laltre monge grā es sent honorat pare nr̄e qui

Digitized by Google

son gouernadors e defenedors nostres: e pço com tu no fas vianda comuna ab los altres monges ells not conexiẽ p mõ ge ni p amich nit volẽ donar ni partir ab tu dels benificis di uinals: lauos lo mesqui den raymbaut cogita entresimatex que debades hauia desemparat lo mon: e era entrat en reli/ gio: sino auia merit de religios e renuncia a tot apetit de mẽ jar e de beure e de carnalitat e de tota manera ỏ vici se astin gues. E tãt com virque segui la comuna vida dels mõges. E daqui auant sent Pere e lo glorios sent Honorat li dona ren ỏls seus benificis axicom als altres: e apres virque san tament e be e passa de aquesta miserable vida present.

¶ En cimella hauia vn joue qui hauia nom enrich: lo qual era barber e morli sa muller joue e gẽtil dela qual cosa En/ rich son molt trist e nos podia aconortar p nengun solaç ni a legria del mon: e axi ell vene tot quãt tenia e anassen a lirin: e aqui ell se vesti monge e seruia als frares del offici que ha uia acostumat: e com lo mesqui de Enrich hagues estat per molt temps enlo dit monestir enganat e escarnit p lo diable e aço pque quãt se vesti monge hauia amagada pecunia: p tal que sis penedia de hauerse fet monge: o si cabia malalt que ab aquella pecunia se pogues socorrer. e esdeuenchse q̃ la vespra de nadal Enrich rabia les barbes als monges: e estãt axi venchli vn monge antich ab vna barba larga: e cu/ bert lo cap dela sua capulla e entra enla cella hon enrich fe/ ya les barbes: e dixli que li ragues la corona: e axi enrich pẽ santse q̃ lo monge sen volgues anar ell pres aygua ab lo ba si e crida al mõge e feulo seure en vna cadira: e posali les to ualloles entorn del coll: e ell li leua la capulla: e axi com ell lay leuaua ell li veu en mig del cap tãt com tenia lo cercle ỏ la corona: vn grã vll clar e resplandẽt e que mẽjaua la nine/ ta e veya de totes parts: e com enrich ves aquesta grã visio ell estigue molt espãtat e hague en si grã terror e tot tremo/ lant dix al monge que es aço que portes enlo cap sant pare que tan gran claror nix dell. Lauos lo monge li respos axi.

Digitized by Google

Aço es vn vll ab lo qual yo veig tot quant se fa es cogita en lo vniuersal mon e ab lo qual yo viu e era present quant tu a maguist la pecunia que has baguda de tots tos bens en vn raco dela tua cella. E perço com per tã poca cosa e vanitat te est fet estrany dels altres monges tu no pendras ꝑcio ab mi: si vonchs no la descobres e manifestes e no esmenes los teus pecats: e quãt enrich hoy descuberts los seus tã a magats secrets ell espantat e el balabit de aço dix al monge tremolãt: digues me sant pare e q̃ est tu ni com saps q̃ yo ha ja amagada pecunia a vn reco dla mia cella. Lauos lo mõ ge li dix axi. yo so aq̃ll qui so a totes coses present e ami no mes res amagat: e estãt parlãt aquestes paraules la sua ca ra resplandi axicom lo sol: e enrich espãtat e aterrat dla grã resplandor que dela cara de aquell mõge exia ell caygue en terra: e decontinent nostre senyor iesucrist li desparegue e en rich torna en si mateix. E penedintse ab gran contrictio de tots los seus peccats: compta al abat e als monges la gran visio que vist hauia. E decontinent ell manifesta la pecunia que tenia amagada: e ell dona la pecunia al abat sent ꝑcari: e suplica als monges que pregussen a nostre senyor ie sucrist per ell e lo abat sent ꝑcari donali per penitencia lo trespassament que hauia fet. E apres ell vixque molt santa ment: e en aquell any mateix ell puja ab nostre senyor iesu crist lo qual sia beneyt sens fi. amen.

Aq̃st es lo darrer miracle en lo qual se contenen molts e diuersos miracles.

En apres q̃ lo grã empador carles manyes passa de aq̃sta vida p̃sent e mirable ala vida eterna. e ans q̃ passas daq̃sta present vida parti los seus regnes als seus successos e hereus: e apres mort sua cascu dls hereus prẽgue son regne: e lo diable posas en tre ells: e posay tã grã discordia e desbarat e dyra q̃ vns ab altres se robauẽ: e matauãse e tota manera de pecats come

Digitized by Google

cien: la qual cosa veu mira del cel e giralo la cara e pres lo
en grā boy e auorricio; e ponals q̄ quels castigassen homēs
sens rabo folls e maluats: los quals los pseguien els acaça
uen de lurs terres e tinguerēlos longamēt sots tribut: e mo
gueren se contra ells general huc del maluat poble dels sar
rabins e miramoli Rey de murcia e acuba princep dels bar
beresos e ferra larrumach Rey de Granada e dela mariti
ma de spanya e fers braces duch dels gaytins: e ab infinida
gent e sens nombre vengueren ab gran superbia: e prengue
ren tota gallia e a tota la riba de aquella deça los monts: e
apres per lo semblant prengueren a arles contra los quals
Locari e los altres reys los trameteren contra ells. Pri
merament lo compte Raynaut e lo compte bertran: e lo cō
pte giscart e Thesia duch e arnau duch e Armon duch: e ar
chian duch: e lo princep de narbona: e lo princep de auren
ga ab gran companyia de fills e nebots seus: los quals los
combaterē mal destramēt a aquella maluada gēt: e ay foē
del baratats e morts en aquell loch hon vesia era mort dels
qual cosa tots los cristians foren molt espantats e aterrats
los qui estauen dela mar fins als monts: e tots sen pujaren
als muntanyes per saluar e escapar les sues vides dels
mans de tan vil gent, E la maluada gent dels sarabins to
ta humanitat a part posada: ayci com a rabiosos matauen e
especejauen los cristians de qualseuulla edat que fossen que
reclamauē a nostre senyor ieshucrist: e quāt haguerē destrob
des totes les ciutats de gallia e les viles e los castells fins
als mōts en hon esta edificada la ciutat den bru exceptat la
ciutat de narbona e la ciutat de marsella: les quals eren ob
ligades sots tribut e romanguerē. La gran furor dels moros
no contents del que feyen e hauien fet: mas encara volien
anar a destrobir e estampar e martiritzar los mōges e destro
bir e cremar les sautes reliquies del sant monestir de lirins: e
los qui alli eren fugits. E iesu christ qui may desempara los
seus feels seruidors en via vn angel. x. dies enans q̄ los mal

nats sarrahins aplegassen e aparegue en sompnis al Abat
sent porcari: e diu. Leuat sus prestament e discretament a
magua les santes relicques: les quals deus ha volgudes ser-
uar de molt temps ença en aqsta ylla e sapies que aqst loch
ha de esser destrohit e mal tractat per gent maluada: e ha de
esser consagrat per la sanch dels mõges qui lan perferamẽt
sanctificat per oracions e per lagrimes: e per abstinencies: e
per afflictions: e per gran sacrifici de salut. E conforta e en-
senya los teus frares per tal que per vna poca de temor no
perden les bones obres que han fetes e los treballs e les
aspredats de vida e los goigs que la diuina magestat los te
apparelats per ses bones obres. E quant sent ſporcari ha
gues vist aço ell estigue molt marauellat e espantat e quant
ell se fon leuat ell veu dauãt ell de altaria de vn home: vna
flama de foch molt resplandent: la qual sen pujaua al cel de
la qual cosa ell estigue molt admirat: e conegue que la visio
q̃ hauia vista era vera: e lauos ell de grã goig comẽça a mul
lar sa cara de lagrimes e gitas dauãt laltar de sent pere apo
stol defenedor dela ylla de lirin: e comença ab grans plors e
ab deuotes oracions a demanar adjutori de sent pere p̃gãt
lo que li ajudas al seu collegi ỏ lirin: e que no fos defraudat
del seu socors feel ni dela sua ꝓmissio: e acabades aquestes
paraules ell caygue en terra de gran dolor. E quant los mõ
ges qui estauen en oracio e en cõtemplacio veren los plors
e les grans afflictions del abat sent porcari leuaren lo e pre-
garenlo humilment quels digues la raho e causa de aquest
nouell plor: e tan grã plant e tristura. e lauós sent porcari re
torna ensi: e ans de tornarlos resposta ell ab grã feruor cele-
bra vna missa del sant esperit: e prega a deu deuotamẽt e de
tot son cor e ab grã plor que no desemparas los seus fuets
monges de Lirin en aquest tan gran perill e que noli recor-
dassen los desgrats si algums ni hauia: e que molt major era
la sua misericordia que tots los peccats del mõ: e acabada
aquesta deuota oracio ell crida tots los monges a capitol e

Digitized by Google

dix los axi. Anuncieus lo goig perdurable: lo qual vos ser-
ra donat: e lo qual sera en especial adjutori apres de vosal-
tres a tots los habitadors de aquest loch: e en creximēt ō sa
lut. Sapiau que aq̄sta ylla ha deu elegida en especial espill
de bones obres: la qual ha sanctificada e feta multiplicar ō
planta elegida: e la ha cultiuada e defesa e ha escampades
les sues branques p tot lo mon mes que tots los altres mo
nestirs: e ara axicom a piados pare vol visitar la sua vinya.
E amonesta als seus laurados que lauē les sues estoles en
la sanch dells mateixos: e ell es aparellat de ferlos adminu-
strar e seruir enles sues nupcies del seu anyel e del seu spos
enles quals nupcies ells no hauran fam ni set ni fret ni ca-
lor ni sofferan nengun treball ans continuament grandissim
goig e alegria: e acabades aquestes paraules ell fō arrapat
en sperit. E decontinent vn nuuol molt clar e resplandēt los
estigue damunt: e boyrē distinctament e clara vna veu e dix
los axi. Veniu beneyts del meu pare: e poseburreu lo regne
quius es aparellat del començament del mō ença: e dites a
questes paraules la claredat los desparegue. dela qual cosa
los mōges estauē espantats e admirats dela visio que auiē
vista: e sent porcari retornat ensi dixlos axi. Senyors frares
e germans benebiu lo nom del senyor qui per la sua pietat e
misericordia volgue sofferir mort e passio per nosaltres a rē-
bre e ell reb benignament la vostra puritat e la vostra cōfes-
sio: la qual li aueu offerta per lonch temps: e ara vol vos ne
tornar lo guardo cent per bu e de excellēt corona: perque ell
vos conuida per victoria de martiri ala sua excellent gloria
la qual es sens fi: e la qual may defallex: e perço es necessa
ri q̄ offerexcau a vosaltres mateixos a ell en sacrifici e seguex
cau lo anyel francament qui per nostres peccats fon offert
enla ara dela creu: donchs no bajau temor nuus espāteu car
p vn poch de treball qui tost passara fara ell cessar de vosal-
tres tota tristor e tota miseria e tot treball: e rebreu cōplida
benauēturāça sens fi: car sapiau frares e germās meus que

apres deu dies primer vinents vos en circubiran gẽt malua
da e puersa e enemichs dela nſa santissima fe cristiana :los
quals segons q̃ haueu hoyt bã morts e trameſos als goigs
e ala gloria dels cels e molts innocents e parents voſtres:e
ara venen cuytadament per voſaltres qui ſou eſtats pereo/
ſos apres dells:los quals voſaltres deuieu ſer primers a en
ductio e exemple dels altres. Llãçau e foragitau de voſtres
cors e penſes les legees e vicis dela carn:p tal que ſens nẽ
guna taca e macula vos offirau a noſtre ſenyor ieſucriſt e ve
jau que molts ſants homens los quals no portẽ abit de mõ
ge ſon venguts aci a voſaltres per fogir ales mãs de tã mal
uada gent. E aci ni ha dels noſtres qui tenen cor hi eſforç a
offerir aſumateixos a deu per via de martiri:la qual coſa per
vẽtura ha ordenat deu per millor pera ells. Aquells dõchs
quis senten flachs e de poch eſforç pera ſofferir mort p ſi ma
teixos a ſaluarſe fugen e deſemparen aq̃ſt maluat poble per
no ſer mal tractats e en perill de renegar la ſanta fe catholi
ca:e aço p cauſa dels grãs turmẽts q̃ aq̃lla maluada gẽt nos
donarẽ:e aq̃lls qui deſigẽ aci rebre lo guardo del martiri e la
grã corona lo anyel ieſucriſt hon ſe vulla que vagen nos tar
den nus aparten de venir a ell:lo qual longament han cer/
cat e per amor del qual han deſemparat lo mon e ſon debi/
cats a ell per tal que ſi per ventura darrers venien nols fos
negada la entrada dl regne celeſtial:axi com fon ales folles
vergens e fades deles quals parla lo ſagrat euangeli car nẽ
gun hom mẽtre que eſta en eſt mon en cors de corrupcio no
pot preſumir ni confiar de ſos merits perço com la multitut
dls dimonis nos tenen aſſetjats terriblament. adõchs tots
començaren de grã goig a plorar e a ſoſpirar tement lo mar/
tiri:lauos ſent porcari los dix amaguem les ſanctes reliqui
es per tal que no ſien tocades per les mans dela gent ſacri/
leja:e axi ells ho ferẽ:a apres ell los dix mes encara. aci ha
entre noſaltres. xvj. infants e. xxxvj. jouẽs dels quals yo du
pte q̃ ſi los maluats ſarrahins los ſen portauen que p abla/

Digitized by Google

niments o per menasses o per terros nols fessen nils desuiasʃen nils derrocassen dela fe de iesu christ: per la qual cosa yo consellaria que nosaltres los trametam en terra de ytalia p saluar aquells que no perden les anumes: e que quant aquesta gran furor e tempestat sera passada de aquesta maluada gent ells poran tornar e redificar lo monestir de Lirin e hõ raran ab reuerencie les santes reliquies que nosaltres hauem amagades: les quals paraules plagueré a tots los mõges: e encara los torna a dir axi. Examinau vos be e diligẽtment e si conexeu que ni ha algu que haja temor de pendre lo martiri faça loch a nosaltres e vajassen ab los infants per tal que no defalleixca en la fi: car gran es la terror que te la anima quant se deu partir del cors: e com ells se escrutassen be e diligentment dues vegades trobaren se cinch barons p fets e ferms enla santa fe de iesucrist: los quals eren prests e aparellats a pẽdre lo martiri per lo nom de iesu crist: e los altres tots anaren tost e cuytadamẽt ab los naulis e ab les santes coses precioses del monestir e entretant aquells qui eren romasos aparellaren se fortment e estudiosa ab continues oracions e plorant per tal que fossen fets dignes e agradables hostes a nostre senyor iesu christ: e que poguessen supportar ab ferm cor la dignitat del martiri e esperauen ab gran desig lo martiri: e erals de parer que la hora que tãt de sijauen los fugis e sapartas dells: e cada dia estauẽ mirant quant vendrien aquells maluats ỏ sarrahins per dar los lo tan desijat martiri: e acap de. x. dies vn dia ells mirant veren gran multitut de naulis que venien deuers la dita ylla ab veles plenes. Lauos grã ardor per virtut de deu fon en lo cor de aquells: e recomanauense ala defensio de iesucrist reclamantlo que nols desemparas en aquest cars e plorant de gran goig ells se guarniren ỏls sants sagramẽts ỏla esglesia e dos monges jouens començaren ha hauer gran temor e gran terror: los quals la hu hauia nom en Colom e laltre Eleuteri: e aquestos dos se partiren dels altres: e portarẽsen

Digitized by Google

que menjar e que beure e los dos se amagaren en vna sobal
ma de vna roca: la qual la mar quãt estaua brana cobria. A
donchs los maluats sarrahins arribaren e prengueren ter
ra enla riba dela ylla de lirin: e ab gran rabia axicom a gos
sos rabiosos e en circuhiren tota la ylla de lirin: p que nẽgu
no pogues fogir ni escapar ales sues maluades mans: e ab
grã furia ells derrocarẽ totes les celles e la esglesia: e escla
faren les altars: e les creus e los santuaris: e ab grãs ontes
e vituperis prengueren los monges innocents: als quals fe
ren moltes forces e molts turmẽts per tal que manifestasen
tot lo que era precios que hauien amagat. Mas quant ells
veren que p moltes penes quels hauien donats no manife
stauen res ells apartarẽ los jouens dels vells e prometien
los grans donatius sis tornauẽ mozos e si fer nou volié me
naçauenlos de grans penes e turments. Lauos los monges
antichs hagueren gran paor e pregaren a nostre senyor iesu
crist que donas virtut de fortalea als jouẽs: e apres prẽgue
ren los vells e diguerenlos ques tornassen mozos: e q̃ si nou
feyen que ells los matarié ab cruels turments e com ells ve
ren que nols podien mudar ni moure del seu sant e ferm pro
posit: axicom a rabiosos leuarẽse cõtra ells e matarẽ los ab
diuerses penes e afflictions: e apres ells escomogueren los
jouens ab vans consells dient los que no desemparassen la
gloria de aquest mon: e los delits e les gales: mas que vsas
sen ab ells ensemps dels delits de aq̃st mon: e que si ells ho
feyen que ells los farié grans homẽs. Mas los monges jo
uens estauen ferms en son bon proposit. Lauos ferral archi
malech tria de aquells monges quatre los pus jouẽs e mes
esforçats e pus gentils: e feu los posar en lo seu nauili: e los
altres liura ala maluada gẽt p quels matassen: e decontinẽt
leuarense axicom a rabiosos e ab grãs vilanies e ab hontes
e coltellades e a lançades: e ab batiments: e ab cruels tur
ments los matauẽ tots. E en colom e en eleuteri mirãt tot
aço veren p vn esqueix dela roca hon estauen amagats ve

Digitized by Google

ren clarament les animes dels sants martres resplandents
axicom a esteles gloziejar ab los angels en layre e esperant
los a ells. Lauos en colom diz a eleuteri. Certament les a
nimes de nostres companyons nos esperen perque la guiã
tant: e perque nons ne pujam ab ells: al qual respos en eleu
teri contrastant al eximent den colom: empero apres ell biz
quere e fon allancejat: e ab tant totes les animes ols sants
qui lauien esperat ab ells ensemps sen pujaren als cels ab
gran gloria: e aço fon enlo primer dia de agost a laho: e glo
ria de nostre senyor Jesucrist: e en ajuda de aquells quil re-
clamen en les sues necessitats quãt los maluats moros ha
gueren morts los sancts monges de Lirin ells destrubiren
tots los edificis dela dita ylla de Lirin fins baix als fona-
ments e derrocaren totes les columpnes e totes les pedres
qui erẽ obrades e entretallades marauellosamẽt e tots los
sanctuaris: e per fer major vituperis a nostre senyor iesucrist
e als cristians ells prengueren tot lo que hauien derrocat e
durrubit del sanct monestir de lirin: e ab gran furia ells ho lã
çaren en mar e enlos grans fons. E apres de tot aço fet e a-
cabat ells sen partiren dela dita ylla de Lirin per tornarsen
ensa terra ab prosper vent e ab veles plenes ells arribaren
a gasson enlo qual loch aquells quatre monges que arxuma
lech hauia fet recullir acabaren ab gran instãcia que fossen
lançats en terra per fer purgacio natural: e axi ells los lan-
çaren en terra: e ells en ser en terra sen entraren en lo bosch
entre les grans espessures ols dit bosch ells sen fugiren anãt
per les grans valls e barranchs ab lo adjutori de deu e cor
rent tota la nit ells arribaren a arluch: e quant ells foren al-
li ells trobaren vna barqueta: ab la qual ells anaren a Li-
rin ans de lalba: e trobaren alli los cosos dels sancts mar-
tres pecejats e morts e ab grandissima dolor de cor ells co-
mençaren greument a plorar: los quals hoy e conegue eleu
teri qui estaua amagat enla cauerna e no era gosat exir p pa
hor ols maluats sarrahins e ajustas ab ells. e tots ensemps

Digitized by Google

ab molts plors e ab molts crits ells se lexauen caure sobre los sancts cosos morts planyent e querellant se com ells no eren estats dignes de esser coronats martirs: e com la clare dat del dia fos venguda gran multitut ō ocells qui hā nom Gaunes estigueren en layre damunt la vita ylla per fer om bra als sancts cosos lançant grans crits e plants e planyien e feyen gran dol dela mort dels sancts pares. E apres que los mesquins qui eren romasos haguerē ben plorat e fet do lzos plant sobre los sancts cosos: ells los soterraren ab a/quella reuerencia que pogueren: e les dites gauines estant continuament en layre cridant fins que tots los sancts co/sos foren soterrats. Apres que los ministres de vera fe ha/gueren soterrats los sancts cozsos: e hagueren ben plorat e fet dolzos plant de tan gran perdiment e de tan gran de/structio e derrubiment de tota la ylla e de tota la terra: e ha gueren ennoblida la ylla de tan noble treso: dels sancts pa res: ells dexaren la ylla de Lirin solitaria: e anarensen ala ciutat de Roma per cercar sos companyons escampats. E recitaren al sanct papa la mort e destructio dels sancts pa/res e dela sancta ylla de Lirin. amen.

Deo gracias.

Seguexense les coblas del benauen/turat sent honorat. Ab vna oracio o cō/memoracio del dit sant.

Digitized by Google

¶ Esta oracio o cõmemoracio es del benauenturat sanct Honorat aduocat a dolos e fa sa dir a vespres e matines e laudes. Añ a.

O Splendens gẽma prelulum honorate sanctissime honorate meritis honorate p̃mijs honorate a domino honorate ppetuo tuis nos tecũ sanctissimis precibus fac in regnis gaudere celestibus. ỽ. Amauit eũz dominus ꝛ ornauit eum. ℟. Stela glorie induit eum. Oratio.

P Lebs tua domine letetur semper sancti confessoris tui atqz pontificis honorati honore: vt eius percipiat intercessiõe votiua subsidia cuius patrocinijs gloriatur. Per dominum nostrum iesum christum filium tuuz qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate. ¶ In laudibus. a ña

O Clerum ineffabilẽ tot triumphijs mirabilẽ qui post heremum diraqz bella demonum postqz gregem domini cum pastum per sacrum pabulum simul sumpsit ꝛ gaudium. ỽ. Justus vt palma florebit. ℟. Sicut cedrus libani multiplicabitur. Oratio. vt supra. ¶ Ad vesperas. a ña.

B Enedicta sint omnia opera domini semper: qui honoratum meritis honorauit ꝛ premijs. ỽ. Amauit. Oratio vt supra.

Digitized by Google

Coples fetes en laor de sent honorat per vicent Ferrandis brodador

Leo real/criat dins laspra coua
y esteril bosch/dinfel secta morisma
Sant honorat/mostras insigne proua
darpades tals/quen la santa ley noua
donas ha molts/lo signe dela crisma
Posaus linmens/enla fertil deuesa
del temple sant/ab vos per fer gran caça
hon de molts bens/vos feu larga despesa
tant que perque/millor fesseu la presa
vos feu deixar/lo pel dincredul raça

Sens pel de crim/restas yab tal mereixer
quen vos james/se veu naxer ni crexer.

Bostras lo front/ruat de pasciencia
bil nas vbert/dextrema vigilancia
los pels molt prims/de puma consciencia
larchs los cabells/de larga penitencia
yarpes molt forts/desforç hi de constancia
Bumilitat/tengues baixes les celles
bils vlls molt clars/declara conexença
de vius desigs/molt viues les ozelles
de caritat/geniues molt vermelles
fermes les dents/de molt ferma crehença

Temor perfet/mostras per bella coha
largan menyspreu/del mon hi de quant loha.

Digitized by Google

¶ Tengues tambe/pastanyes desperança
bils lagremals/de pietat perfeta
los blanchs dels vlls/de virginal semblança
lengua prudent/ornada de temprança
primansaber/yen merits largay dreta
Tengues la pell/dafanys bi de suplicis
yen lalt recort/tostemps alta la testa
brau biferoç/contrals peccats bi vicis
gran en virtuts/bi larch en beneficis
lauger hi prest/en fer la fauor presta

Fos de molts dots/dotat enla persona
bi coronat/darquebis bal corona

¶ Be rectitut/tengues cames bi braços
grossos en deu/yal mon prims de pobrea
fos tan preuist/en trampes yembaraços
que vent parats/dinfern los cruels laços
saltas de clar/aquells ab gran destrea
Tan gran descanç/sentis bi medicina
quant del trist mon/vos vexauen les febres
que passejant/en caritat diuina
donas tals brams/de fey molt gran doctrina
que despertas/los fills morts en tenebres

¶ A molts caças/ab força de miracles
yaltres prengues/desfent dells los obstacles.

Digitized by Google

¶ Vals qui volent/mostrar força y audacia
veyeu tenir/les mans contra vos juntes
mordent daquells/la dura pertinacia
clauas tan fort/les vngles dela gracia
que fins al cor/los trauessas les puntes
¶ yen hauer fet/la caça meritoria
de tants infels/signats de fe preclara
muntas lauger/en lalt mont dela gloria
hon triumphant/ab excellent victoria
vostre valer/als peccadors empara.

Honchs glorios/puix tal renom vos pose
feu quen lo cel/per vos virtcay repose.

¶ Segueixse la taula dels capitols con tenguts enla vida ol glorios sant honorat arq̃bisbe d arles.

¶ Prohemio q̃ parla del regimẽt del linfant andronich.
¶ Capi.ij.cõ linfant vingue en noticia ol nom de iesu crist: y en quina manera y tres sants hermitãs fon conuertit.
¶ Capi.iij.com se parti lo infant andronich dels sants hermitans e recompta a son pare tot lo que hoyt e vist hauia.
¶ Capi.iiij.cõ apres mort d elẽbroch lo pare treballaua en destroyr los bõs conceptes del fill andrionich arguint especialmẽt cõtra tres principals articles dela santa fe catholica çoes incarnacio:eucharistia:y resurrectio.
¶ Capi.v.cõ andrionich no podẽt esser decebut plos delits y coses mũdanes responẽt al senyor rey son pare ab molta reuerencia y cortesia soltaua los arguments que contra la fe cristiana fets li hauia.
¶ Capi.vj.cõ iesucrist li aparegue el cõsola:e li ꝓmes quel rebria ab son germa quil volia reuocar per los amonestaments del pare.
¶ Capi..vij.cõ lo pare trametia sos fills al empador:e cõ

Digitized by Google

ells desemparare totes honors es honarese al fuir de deu e apres de auer trobat sanct caprais anarensen en ytalia: y com per el camí forenfortment temptats per el diable.

¶ Capitol.viij.com deu los dellura dela temptacio del diable els torna ba si mateixos es bateiaren: y de quina manera vengueren al loch de sant macobri.

¶ Capitol.ix.com sant honorat dellura bearles de preso p manament de sanct Jaume apostol.

¶ Capitol.x.com venanci plorana la absencia del glorios sent honorat: e cõ bearles anant a roma passa p el loch hõ erẽ los sants hermitãs y cõ sant honorat guari a anoli.

¶ Capitol.xj.com sent leontii e sent magonci foren fets bisbes: e dela mort de sant venanci y sant caprasi.

¶ Capitol.xij.com sanct Honorat fon portat ala ylla de Lirin.

¶ Capitol.xiij.com per merits de sent honorat e de sos cõpanyons fon presa Narbona e vn malalt guarit: e del bastiment del monestir de Lerin.

¶ Capitol.xiiij.com la ylla de lirin fon consagrada per eugeni papa: e dels perdons grans quey dona: e del regimẽt de sant honorat: y dels seus monges.

¶ Capitol.xv.com hagueren aygua molt dolça en la ylla de Lirin: e com sanct Honorat ana a arles per dir misses per la anima de vesia.

¶ Capitol.xvj.com los morts de aliescamps li responguesen ala fi dela missa: e com fon elegit arquebisbe darles: e del regument que tenia apres de esser fet arquebisbe.

¶ Capitol.xvij.com sent honorat fon lançat del arcebisbat de arles: e com fon tornat en arquebisbe.

¶ Capitol.xviij.com lo glorios sant honorat multiplica lo forment e de molts altres miracles que apres obra.

¶ Capitol.xix.com sent Honorat resuscita lo fill del senyor de Narbona: al qual hauia mort vn cauall: e de molts altres miracles.

Digitized by Google

¶ Capitol.xx.com sent honorat resuscita lo fill de vn hosta
ler:y tragueu de catiu vn fill ó vna cega:mata vn drach qui
hauia mort vn home anant al perdo dela ylla de lerin.
¶ Capitol.xxj.com vn metge de mallorca quis conuerti a
pres fon monge del monestir de lirin:y de vn altre monge
qui apres volgue tornar al mon.
¶ Capitol.xxij.com vn maluat monge torbaua lo mone
stir de lerin:e des baratana tots los monges:y com del
liura sanct honorat vna filla de vn noble hom: la qual ha
uia concebut per adulteri.
¶ Capitol.xxiij.com vna dona per pobrea volia vendre sa
filla:e com sent honorat la delliura:y axi mateix com del
liura a vna gran senyora quis volia penjar: per que hauia
concebut per adulteri.
¶ Capitol.xxiiij.com vn diaqua lo qual sent honorat ha
uia criat caygue en peccat de carnalitat:y dela mort ól glo
rios sanct honorat.
¶ Capitol.xxv.dela manera que fon soterrat lo cors ól glo
rios sent honorat molt rueren manera.
¶ Capitol.xxvj.de vn monge qui no pogue morir fins que
li hagueren tornat labit.
¶ Capitol.xxvij. com flambros lo qual diables sen por
tauen quant foren damunt la esglesia de lirin:ells lo de
xaren caure.
¶ Capitol.xxviij.com sibilia filla del senyor de tolo accusa
da falsament per sa madastra de adulteri.
¶ Capitol.xxix.de vna dona que son amich li talla lo nas:
e sent honorat loy torna.
¶ Capitol.xxx.com vn infant caygue enla mar:e sent hono
rat lo torna viu a sa mare:e com sanct honorat delliura.iuj
pelegrins qui eren catiuats per moros.
¶ Capi.xxxj.cõ sant honorat resuscita vn home q̃ anãt al p
do ól la ylla de lerin mori y del miracle q̃ obra enla mort de
sant nazari y cõ delliura vna dona q̃ son marit lãça en mar

Digitized by Google

¶ Capitol.xxxij.com vn home sent honorat guarda dauall vna roca q̃ li era cayguda damũt:e cõ guari a vna senyora q̃ era tornada lebrosa p metzines:y cõ deliura.xxvij.cati⁹.

¶ Cap̃.xxxiij.cõ vn metge ó narbona lo q̃l portauẽ a pẽjar p vn furt fõ deliurat p sent honorat e dos altres miracles.

¶ Capitol.xxxiij.hon se contenẽ tretze miracles grans o/ brats per lo glorios sant honorat.

¶ Capitol.xxxv.com vn sanct home arquebis be qui estaua en peccat mortal e p vergonya nol volia confessar.

¶ Alabor y gloria de nostre senyor deu iesucrist fon estãpat lo present libre enla noble ciutat de valencia p Johã joffre de brianso a.xxxj.de octobre.M.B.y.xiij.anys.

cap. xxij. lege caute. in fine.

Digitized by Google

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001902369

Digitized by Google

INSTITUT
D'ESTUDIS CATALANS
BIBLIOTECA
Núm. 5743
Armari
Prestatge

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google